

Niels Ejersbo, Nanna Høygaard Lindeberg og Lene Holm Pedersen

Dokumentationskrav på dagtilbudsområdet

Det Nationale Institut
for Kommuner og Regioners
Analyse og Forskning

Dokumentationskrav på dagtilbudsområdet

Publikationen kan hentes på www.kora.dk

© KORA og forfatterne, 2017

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater, er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til KORA.

© Omslag: Mega Design og Monokrom

© Foto: Ricky John Molloy

Udgiver: KORA

ISBN: 978-87-7488-954-0

Projekt: 11232

KORA
Det Nationale Institut for
Kommuners og Regioners Analyse og Forskning

KORA er en uafhængig statslig institution, hvis formål er at fremme kvalitetsudvikling samt bedre ressourceanvendelse og styring i den offentlige sektor.

Det Nationale Institut
for Kommuners og Regioners
Analyse og Forskning

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00

Forord

Denne rapport er udarbejdet af KORA for Børne- og Socialministeriet. Undersøgelsens formål er at undersøge dokumentationskravene på dagtilbudsområdet, og hvordan disse opleves af ledere og medarbejdere.

KORA ønsker at takke de udvalgsformænd, dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere, pædagoger og formænd for forældrebestyrelser, der har afsat tid til at bidrage til undersøgelsen.

Analyse- og forskningschef Vibeke Normann Andersen, KORA, har kvalitetssikret rapporten, og derudover er den blevet gennemlæst og kommenteret af to eksterne reviewere.

Forfatterne

Marts 2017

Indhold

Resumé	6
1 Indledning	10
1.1 Læsevejledning.....	11
2 Lovgivning og tidligere undersøgelser	12
2.1 Lovgivningsmæssige rammer.....	12
2.1.1 De statslige kravs fokusområder	14
2.2 Styring og motivation	15
2.3 Tidligere undersøgelser på dagtilbudsområdet	17
2.3.1 Tidsforbrug forbundet med dokumentation i dagtilbud	17
2.3.2 Ledere og medarbejderes oplevelse af arbejdet med dokumentation i dagtilbud.....	19
3 Omfang af dokumentation på dagtilbudsområdet	22
3.1 Statslige dokumentationskrav	22
3.1.1 Vurdering af udviklingen af antallet af krav	22
3.2 Kommunale dokumentationskrav.....	23
3.2.1 Områder kravene vedrører.....	25
3.2.2 Vurdering af udviklingen i antallet af krav	26
3.3 Institutionsfastsatte dokumentationskrav	27
3.3.1 Områder kravene vedrører.....	27
3.3.2 Vurdering af udviklingen af antallet af krav	29
4 Dokumentationskravenes betydning	31
4.1 Tidsforbrug	31
4.1.1 Daginstitutionsledernes tidsforbrug	37
4.1.2 Pædagogers tidsforbrug.....	38
4.2 Kvalitet i det pædagogiske arbejde	39
4.2.1 Dokumentationskravenes betydning for kvalitet	40
4.2.2 Perspektiver på tid og kvalitet	45
4.3 Dokumentationskravenes formål	47
4.4 Dokumentationskrav – kontrollerende eller understøttende	50
5 Anvendelse af dokumentation	54
5.1 Anvendelse af dokumentation i den pædagogiske praksis.....	54
5.1.1 Daginstitutionsledernes anvendelse af dokumentation	54
5.1.2 Pædagogernes anvendelse af dokumentation.....	56
5.2 Anvendelse af dokumentation i forhold til forældre.....	58
5.3 Anvendelse af dokumentation i den kommunale forvaltning	61
5.4 Anvendelse af dokumentation i kommunalpolitisk sammenhæng	63
6 Konklusion og opmærksomhedspunkter	67
7 Design og metode	71

Litteratur	77
Bilag 1 Temaer til interviewguide	79
Bilag 2 Spørgeskema til dagtilbudsschefer	80
Bilag 3 Spørgeskema til daginstitutionsledere	88
Bilag 4 Spørgeskema til pædagoger	94
Bilag 5 Kodenøgle til kodning af national lovgivning.....	99
Bilag 6 Kodenøgle kvalitative interviews.....	100

Resumé

Regulering, krav om dokumentation, regler og bureaukratiske procedurer har i mange år været genstand for opmærksomhed i forbindelse med moderniseringen af den offentlige sektor. Den gængse opfattelse er, at antallet af regler og krav om at dokumentere arbejdet med de borgernære velfærdsydelser er stigende. Dette afspejler sig også i debatten vedrørende dagtilbudsområdet.

Børne- og Socialministeriet (tidligere Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling) har bedt KORA om at gennemføre en undersøgelse af dokumentationskravene på dagtilbudsområdet, og hvordan disse opleves af ledere og medarbejdere. Undersøgelsen af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet tager afsæt i følgende undersøgelsesspørgsmål:

1. Hvilke dokumentationskrav findes der på dagtilbudsområdet, og hvordan varierer dokumentationskravene mellem kommuner?
2. Hvordan opfattes dokumentationskravene af ledere og medarbejdere i daginstitutioner?
 - a) Hvor meget tid vurderer henholdsvis ledere og medarbejdere, at de bruger på konkrete navngivne dokumentationsopgaver?
 - b) I hvor høj grad oplever ledere og medarbejdere, at de konkrete dokumentationsopgaver har et klart formål?
 - c) Opleves dokumentationskravene som understøttende eller kontrollerende?

Der kan opstilles krav til dokumentation på dagtilbudsområdet fra forskelligt hold. I undersøgelsen afdækkes dokumentationskrav i form af national lovgivning samt krav formuleret på kommunalt niveau og institutionsniveau. Vi har fokus på dokumentationskrav, der vedrører arbejdet i dagtilbuddene.

Undersøgelsen bevæger sig på tre niveauer:

- Kortlægning af dokumentationskrav i lovgivning
- Kortlægning af dokumentationskrav på kommunalt niveau
- Kortlægning af dokumentationskrav på institutionsniveau samt tidsanvendelse og opfattelse hos ledere og medarbejdere i daginstitutioner.

I undersøgelsen trækkes på forskningsmæssigt udpegede pejlemærker til vurdering af, hvordan dokumentationskrav påvirker praksis. Vi undersøger på den baggrund, hvorvidt dokumentationskravene har et tydeligt formål, ressourceforbruget forbundet med dokumentationsarbejdet, samt hvorvidt de fagprofessionelle, der arbejder med dokumentationskravene, opfatter dem som kontrollerende eller understøttende.

Vi har indledningsvist foretaget en kortlægning af de lovgivningsmæssige dokumentationskrav. Denne kortlægning er anvendt efterfølgende i spørgeskemaundersøgelser. I undersøgelsen indgår:

- En spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige kommunale dagtilbudsschefer gennemført i perioden 5. oktober 2016 til 30. november 2016.
- En spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige kommunale og selvejende daginstitutionsledere og pædagoger i otte udvalgte kommuner gennemført i perioden november 2016 til januar 2017. Af disse er der i seks kommuner opnået en tilfredsstillende svarprocent. Svarene fra disse seks kommuner indgår i undersøgelsen.

- Der er gennemført kvalitative interview i fire kommuner udvalgt blandt de otte kommuner. I de fire kommuner er der gennemført interview med dagtilbudschefen og udvalgsformanden for det relevante politiske udvalg. I hver af kommunerne er der udvalgt to kommunale dagtilbud, hvor der er gennemført interview med lederen, en pædagog og formanden for forældrebestyrelsen i det pågældende dagtilbud.

Omfang af dokumentationskrav

De lovgivningsmæssige rammer på dagtilbudsområdet vedrører en række forskellige faglige områder: dokumentation af den pædagogiske praksis i dagtilbuddet, børnenes sikkerhed og sundhed og monitorering af børnenes trivsel og udvikling. Dertil kommer lovgivningsmæssige krav vedrørende det pædagogiske personales ansættelse, sikkerhed og sundhed. Afdækningen af de statslige dokumentationskrav, som indgår i undersøgelsen, omfatter følgende krav:

- Krav om udarbejdelse af pædagogiske læreplaner, jf. dagtilbudsloven (LBK 748, 2016)
- Krav om sprogvurderinger af treårige, jf. dagtilbudsloven (LBK 748, 2016)
- Underretningspligt, jf. serviceloven (LBK 1284, 2016)
- Krav om børneattest ved ansættelse, jf. børneattestloven (LBK 362, 2014)
- Krav om arbejdspladsvurdering, jf. arbejdsmiljøloven (LBK 1072, 2010)
- Krav om sygdomsopslag, jf. bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme.

Survey blandt dagtilbudschefen, daginstitutionsledere og pædagoger viser, at hovedparten af respondenterne vurderer, at antallet af dokumentationskrav er uændret eller steget inden for de seneste tre år. Når vi sammenligner udviklingen af statslige, kommunale og institutionsfastsatte krav, så vurderer den største andel af respondenterne, at det primært er de kommunalt fastsatte krav, der er kommet flere af inden for de seneste tre år.

Der er væsentlige variationer i antallet af dokumentationskrav kommunerne imellem. Kommunerne har angivet mellem 0 og 13 kommunale dokumentationskrav. De kommunalt fastsatte krav vedrører hyppigst økonomistyring og budgetoverholdelse samt udvikling af den pædagogiske praksis.

Antal institutionsfastsatte krav varierer mellem 0 og 7 institutionsfastsatte krav. De institutionsfastsatte krav vedrører hyppigst viden om barnets trivsel og udvikling, udvikling af den pædagogiske praksis og information til forældre.

Tidsforbrug på dokumentationskravene

Tidsforbrug fylder meget i diskussionerne om dokumentationskrav og har tidligere været genstand for undersøgelser og opgørelser. I denne undersøgelse har vi både kvantitativt og kvalitativt tilnærmet os opgørelsen af tidsforbruget på dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. Den har vist, at dagtilbudschefen, institutionsledere og pædagoger har meget vanskeligt ved at opgøre deres tidsforbrug på dokumentationskrav. Det betyder, at tidsopgørelser skal tages med forbehold.

Undersøgelsen viser, at der er stor variation i tidsforbruget forbundet med de forskellige dokumentationskrav. Ledere og pædagoger bruger meget tid på nogle dokumentationskrav som fx pædagogiske læreplaner, mens andre krav – både statslige, kommunale og institutionsfastsatte – tager kortere tid at dokumentere. Både blandt ledere og pædagoger er der oplevelser af, at arbejdet med dokumentationskrav tager tid – og at den tid kan være svær at finde.

Der er desuden stor forskel på, hvor meget tid henholdsvis ledere og pædagoger bruger på dokumentationsopgaver. Desuden er der også stor forskel på, hvor meget enkelte personer, som har samme jobfunktion, bruger på dokumentation. Noget af denne variation skyldes bl.a. forskellige måder at tilrettelægge arbejdet i institutionerne, og at nogle pædagoger har særlig interesse for dokumentation og derfor prioritere denne opgave.

Variationen i tidsforbruget bliver tydelig, hvis vi ser på fordelingen af lederes og pædagogers besvarelser i kvartiler frem for på gennemsnittet af det angivne tidsforbrug. For lederne er det nedre kvartil 148 timer pr. år, mens det øvre kvartil er 458 timer pr. år. For pædagogerne er det nedre kvartil 37 timer pr. år og det øvre kvartil 102 timer pr. år.

Kvalitet og dokumentationskrav

Dagtilbudsschefer, institutionsledere og pædagoger peger på, at kvalitet i det pædagogiske arbejde både handler om strukturelle forhold (som normeringer, medarbejdernes uddannelse og kompetencer mv.) og om processuelle forhold (som samspillet mellem børn og medarbejdere, samspillet børnene imellem og forældresamarbejdet mv.)

Langt størstedelen af alle respondentgrupper er enige i, at dokumentationskrav samlet set højner kvaliteten på dagtilbudsområdet og bruges til at udvikle kvaliteten. Det nævnes bl.a., at arbejdet med de pædagogiske læreplaner er med til at øge refleksionen over det pædagogiske arbejde. Der er også kritiske røster i forhold til dokumentationskrav. Nogle ledere og pædagoger oplever, at dokumentation sætter fokus på måling frem for kvalitet. Samtidig peger alle interviewpersoner på, at arbejdet med dokumentationskrav aktualiserer overvejelser om den hensigtsmæssige balance mellem tidsforbrug på dokumentationskrav og dets bidrag til kvaliteten.

Opfattelsen af dokumentationskravene

Et væsentligt parameter ved vurdering af et dokumentationskravs hensigtsmæssighed er, om de medarbejdere og ledere, der skal arbejde med kravet, oplever, at kravet har et klart formål. Hvis kravet har et tydeligt formål, opleves det, at det er fornuftigt at allokere tid og indrette sig, så institutionen kan leve op til det pågældende dokumentationskrav. Men det må være en afvejning mellem den brugte tid til at opfylde kravet, og i hvilken grad kravet bidrager til målopfyldelsen. I en optimal situation vil formålet med dokumentationskravet være klart og tidsforbruget lavt – det man kan kalde optimalt bureaukrati. Modsat vil et krav, som er meget tidskrævende, og hvor det er uklart, hvad det skal bruges til, være svært at argumentere for. Det kan opfattes som unødigt bureaukrati. Undersøgelsen viser, at både de statslige og de kommunale dokumentationskrav opleves som havende et klart formål. Det er også klart, at den positive vurdering af kravenes formål gælder på tværs af alle respondentgrupper. Respondenternes generelle vurderinger af, at dokumentationskravene har klare formål, peger på, at der ikke er en udbredt oplevelse af unødigt bureaukrati. Det er imidlertid fortsat væsentligt for aktører på dagtilbudsområdet at se kritisk på tidsforbruget forbundet med opfyldelse af dokumentationskrav.

Oplevelsen af dokumentationskravene kan også påvirke medarbejdernes motivation. Hvis medarbejderne oplever, at dokumentationskravene virker understøttende for deres arbejde, kan det øge deres motivation. Omvendt, hvis dokumentationskrav opleves som kontrollerende, kan det reducere deres motivation. I undersøgelsen er det tydeligt, at dokumentationskrav på dagtilbudsområdet opleves som både en kontrolforanstaltning og som understøttende for det pædagogiske arbejde. Oplevelsen af kontrol udelukker dermed ikke, at kravene kan understøtte det pædagogiske arbejde. Kontrol og understøttelse skal med andre ord ikke opfattes som én dimension gående fra høj grad af kontrol til høj grad af understøttelse, men derimod som to selvstændige dimensioner, der hver kan indtage høje og lave værdier. Det vises også, at opfattelsen af dokumentationskrav kan ændre sig over tid – bl.a. afhængig af implementeringen.

Både ledere og pædagoger oplever det som legitimt, at staten og kommunen fører kontrol med kvaliteten på dagtilbudsområdet.

Anvendelse af dokumentation

Generelt peger undersøgelsen på, at der er en udbredt anvendelse af den information, som stammer fra dokumentationskrav, fx som afsæt for drøftelser blandt det pædagogiske personale eller som information til forældre. Det gælder særligt i daginstitutionerne og den kommunale forvaltning. På kommunalpolitisk niveau tegner sig et mere varieret billede af anvendelsen. Hovedparten af daginstitutionsledere og pædagoger vurderer, at information, der stammer fra dokumentationskrav, anvendes af det pædagogiske personale i udvikling af egen praksis og som information til forældrene. Også blandt dagtilbudsscheferne vurderer hovedparten, at den dokumentation, der indsamles, anvendes af pædagoger og ledere. Det er imidlertid en mindre andel af dagtilbudsscheferne end af daginstitutionsledere og pædagoger, som vurderer, at dokumentationen anvendes i institutionerne. Der er ligeledes et mindretal af dagtilbudsschefer, som vurderer, at information, der stammer fra dokumentationskrav, anvendes i forbindelse med ressourcetildeling til institutionerne og af medlemmer af byrådet.

Opmærksomhedspunkter

Undersøgelsens resultater giver anledning til at pege på fire opmærksomhedspunkter, som i det fremadrettede arbejde med dokumentationskrav på dagtilbudsområdet kan være nyttigt at være opmærksom på.

For det første viser undersøgelsen, at der blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger er en oplevelse af, at såvel statslige som kommunale dokumentationskrav har et klart formål, og det er tydeligt, hvordan de bidrager til målopfyldelsen. Oplevelsen af et klart formål er en væsentlig forudsætning for, at dokumentationsarbejdet kan skabe værdi. Det er derfor fremadrettet et opmærksomhedspunkt at sikre, at også nye krav har et klart formål og opleves som sådan blandt ledere og personale på dagtilbudsområdet.

På trods af vanskeligheder ved at opgøre tidsforbruget til dokumentationskrav, viser undersøgelsen, at der er variation i tidsforbruget på tværs af krav og mellem ledere og pædagoger. I den kvalitative del af undersøgelsen er det imidlertid tydeligt, at der bruges en del tid på dokumentationskrav, og at både ledere og pædagoger er opmærksomme på tidsforbruget, og hvad tiden alternativt kan bruges til. Det er derfor for det andet et opmærksomhedspunkt, hvor ressourcekrævende eksisterende og eventuelle nye dokumentationskrav er og vil være. I spørgeskemaundersøgelsen til dagtilbudsscheferne spurgte vi til, om beregning af det forventede tidsforbrug blev inddraget i forbindelse med opstilling af nye dokumentationskrav. Det meget klare billede er, at kun et fåtal inddrager tidsforbruget ved opstilling af nye krav.

For det tredje peger undersøgelsen på, at implementeringen og organiseringen af arbejdet med dokumentationskrav ikke kun påvirker tidsforbruget, men også, hvordan ledere og pædagoger opfatter dokumentationskravene. Klare aftaler og faste tidspunkter for arbejdet med dokumentation, som fx sprogvurderinger, kan give den pågældende medarbejder ro, ligesom kolleger ved, hvorfor vedkommende ikke er til rådighed.

For det fjerde er det en klar oplevelse hos alle respondentgrupper, at dokumentationskravene bidrager til kvaliteten på dagtilbudsområdet. Kvalitetsforøgelsen opleves tydeligst, når der er et tæt samspil mellem dokumentationskrav og det pædagogiske arbejde. Der er således en klar udfordring i forhold til såvel nuværende som fremtidige krav til at integrere og koble dokumentationskrav og den pædagogiske praksis.

1 Indledning

Regulering, krav om dokumentation, regler og bureaukratiske procedurer har i mange år været genstand for opmærksomhed i forbindelse med moderniseringen af den offentlige sektor. Den gængse opfattelse er, at antallet af regler og krav om at dokumentere arbejdet med de borgernære velfærdsydelser er stigende. Dette afspejler sig også i debatten vedrørende dagtilbudsområdet.

Børne- og Socialministeriet (tidligere Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling) har bedt KORA om at gennemføre en undersøgelse af dokumentationskravene på dagtilbudsområdet, og hvordan disse opleves af ledere og medarbejdere. Undersøgelsen tager afsæt i følgende undersøgelsesspørgsmål:

1. Hvilke dokumentationskrav findes der på dagtilbudsområdet, og hvordan varierer de mellem kommuner?
2. Hvordan opfattes dokumentationskravene af ledere og medarbejdere i daginstitutioner?
 - a) Hvor meget tid vurderer henholdsvis ledere og medarbejdere, at de bruger på konkrete navngivne dokumentationsopgaver?
 - b) I hvor høj grad oplever ledere og medarbejdere, at de konkrete dokumentationsopgaver har et klart formål?
 - c) Opleves dokumentationskravene som understøttende eller kontrollerende?

I undersøgelsen afgrænses dagtilbudsområdet til at omfatte følgende dagtilbudstyper: børnehaver, vuggestuer, aldersintegrerede institutioner og dagpleje. Undersøgelsen omfatter både kommunale, selvejende og private dagtilbud.

Der kan opstilles krav til dokumentation på dagtilbudsområdet fra forskelligt hold. I undersøgelsen afdækkes dokumentationskrav i form af national lovgivning samt krav formuleret på kommunalt niveau og institutionsniveau. Vi har fokus på dokumentationskrav, der vedrører arbejdet i dagtilbuddene.

Undersøgelsen bevæger sig på tre niveauer:

- Kortlægning af dokumentationskrav i lovgivningen
- Kortlægning af dokumentationskrav på kommunalt niveau
- Kortlægning af dokumentationskrav på institutionsniveau samt tidsanvendelse og opfattelse hos ledere og medarbejdere i daginstitutioner.

Nedenstående boks indeholder en beskrivelse af den forståelse af begrebet "dokumentationskrav", der anvendes i undersøgelsen.

Dokumentationskrav

Med begrebet dokumentationskrav forstår vi krav om at gennemføre vurderinger og målinger eller om systematiske beskrivelser af praksis. Det kan være af enten børnenes udvikling, af den pædagogiske praksis eller krav til administration. Vi tænker på dokumentation, der fastholder viden og enten anvendes i dagtilbuddet eller videreformidles til forældre, kommunens forvaltning eller andre.¹

¹ Forståelsen af begrebet er inspireret af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), 2007.

Undersøgelsens design – kort fortalt

Vi har indledningsvis foretaget en kortlægning af de lovgivningsmæssige dokumentationskrav. Denne kortlægning er anvendt i de efterfølgende spørgeskemaundersøgelser. I undersøgelsen indgår:

- En spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige kommunale dagtilbudschefer gennemført i perioden 5. oktober 2016 til 30. november 2016.
- En spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige daginstitutionsledere og pædagoger i otte udvalgte kommuner gennemført i perioden november 2016 til januar 2017. Af disse er der i seks kommuner opnået en tilfredsstillende svarprocent. Svarene fra disse seks kommuner indgår i undersøgelsen.
- Kvalitative interview i fire kommuner udvalgt blandt de otte ovennævnte kommuner. I de fire kommuner er der gennemført interview med dagtilbudschefen og udvalgsformanden for det relevante politiske udvalg. I hver af kommunerne er der udvalgt to dagtilbud, hvor der er gennemført interview med lederen, en pædagog og formanden for forældrebestyrelsen i det pågældende dagtilbud.

Se endvidere kapitel 7, hvor undersøgelsens design og metode er beskrevet nærmere.

1.1 Læsevejledning

Denne rapport er opdelt i syv kapitler. Kapitel 1 beskriver kort baggrunden for undersøgelsen og præsenterer undersøgelsesspørgsmålene. I kapitel 2 gives der et overblik over den lovgivningsmæssige udvikling inden for dagtilbudsområdet. Derefter redegøres der for en række teoretiske begreber om styring og motivation, som danner grundlag for dele af undersøgelsen. Endelig gennemgås en række tidligere undersøgelser af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. Kapitel 3 beskriver omfanget af statslige, kommunale og institutionsfastsatte dokumentationskrav og præsenterer forskellige gruppers vurdering af udviklingen i kravene. I kapitel 4 præsenteres resultaterne om tidsforbruget på dokumentationskrav, betydningen af dokumentationskrav for kvaliteten i dagtilbud samt forskellige gruppers opfattelse af dokumentationskravenes formål, og hvorvidt de opfattes som kontrollerende eller understøttende. Anvendelsen af dokumentation i og omkring dagtilbuddene beskrives i kapitel 5. Kapitel 6 indeholder undersøgelsens konklusion og fremhæver en række opmærksomhedspunkter. I kapitel 7 beskrives undersøgelsens design og metode.

2 Lovgivning og tidligere undersøgelser

Dette kapitel indeholder en rammesætning af undersøgelsen. For det første præsenteres de lovgivningsmæssige rammer vedrørende dokumentation på dagtilbudsområdet samt udviklingen af den statslige regulering af området.

For det andet præsenteres centrale begreber fra forskningen i dokumentation, bureaukrati og motivation i den offentlige sektor. Begreber og pointer er anvendt i fastlæggelsen af undersøgelsens fokus.

For det tredje præsenterer vi i dette kapitel en oversigt over hovedfund fra tidligere danske undersøgelser og evalueringer af arbejdet med dokumentation på dagtilbudsområdet. Disse tilbyder dels et overblik over området, dels kan de anvendes som sammenligningsgrundlag for denne undersøgelses resultater og analyser.

2.1 Lovgivningsmæssige rammer

Dagtilbudsområdet har igennem en årrække været genstand for stigende interesse. Udviklingen afspejles også i lovgivningens krav til det pædagogiske indhold i dagtilbud. I dette afsnit præsenteres udviklingen i de lovgivningsmæssige rammer for området, herunder udviklingen i dokumentationskravene samt de dokumentationskrav, der på nuværende tidspunkt er fastsat fra statslig side. Tidslinje for de væsentligste lovgivningsmæssige rammer er sammenfattet i nedenstående figur.

Figur 2.1 Lovgivning vedrørende dagtilbuddenes formål og faglige fokus

I 1998 fik dagtilbuddene i en lovfæstet formålsbestemmelse, som beskrev samfundets forventninger til indholdet i tilbuddene (L 229, 1997). Det signalerede, at man gik bort fra tidligere tiders opfattelse af dagtilbud som primært en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning. Formålsbestemmelsen præciserede, at dagtilbuddene var en del af kommunens forebyggende og støttende indsats over for børn med behov for støtte. Dagtilbuddene skulle i samarbejde med forældrene give barnet omsorg og støtte barnet i tilegnelse og udvikling af bl.a. sociale og almene kompetencer.

Formålsbestemmelsen blev i 2004 suppleret med bestemmelsen om pædagogiske læreplaner, der stiller krav om, at det enkelte dagtilbud – ud fra seks læreplanstemaer – udarbejder en pædagogisk læreplan, der matcher netop dets børne- og forældregruppe, de fysiske muligheder og deres geografiske tilhørsforhold. For så vidt angår dokumentation af arbejdet fremgår det af forarbejderne til loven, at: "Der udarbejdes i dag i de fleste dagtilbud virksomhedsplaner,

som i mange tilfælde beskriver principper, og hvilke aktiviteter der foregår i dagtilbuddet. Det er hensigten, at der i mange tilfælde vil kunne arbejdes videre med virksomhedsplanen ved at tage højde for de overordnede mål og indholdstemaerne i bekendtgørelsen. [...] Hensigten er derfor ikke, at der skal udarbejdes mere papir, men at dagtilbuddene fx konkretiserer, uddyber eller udvider virksomhedsplanen, således at det fremgår af den, hvordan man i det konkrete dagtilbud arbejder med de overordnede mål og temaer, der er beskrevet i bekendtgørelsen" (L 124, 2003). Endvidere foreslås at "sikre implementering af arbejdet med læring og læreplanerne [ved at] forældrebestyrelse og kommunalbestyrelse skal godkende læreplanen, og at forældrebestyrelsen skal evaluere læreplanen og arbejdet med den en gang årligt for at vurdere, om læreplanen skal revideres. Hensigten er således at forpligte alle ansvarlige niveauer lige fra Folketinget, kommunalbestyrelse, forældrebestyrelse og dagtilbuddet på børns læring" (L 124, 2003).

I 2006 vedtog Folketinget, at alle dagtilbud skal udarbejde børnemiljøvurderinger (L 179, 2006). Loven om udarbejdelse af børnemiljøvurderinger indeholdt ikke nye krav til sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold i dagtilbud. Hensigten var, at den skriftlige børnemiljøvurdering skulle medvirke til en løbende og systematisk vurdering af og bevidsthed omkring børnemiljøet i det enkelte dagtilbud og de muligheder, der er lokalt for at udvikle og forbedre dette.

I 2007 vedtages en egentlig dagtilbudslov. Her indgår en ny formålsbestemmelse, der sætter barnets udvikling og trivsel i fokus, og det præciseres, at formålet med dagtilbud først og fremmest er, at tilbuddene skal fremme børnenes og de unges trivsel og udvikling gennem de fysiske og psykiske miljøer, der skabes, og de aktiviteter, der tilbydes eller igangsættes af personalet. Endvidere er formålet at bidrage til at give familierne fleksibilitet og mulighed for at vælge mellem forskellige dagtilbud, at bidrage til at bryde negativ social arv og at skabe sammenhæng mellem tilbuddene.

I forbindelse med dagtilbudsloven stilles der som noget nyt krav om, at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre en oversigt over dag-, fritids- og klubtilbud i kommunen samt tilskud til privat pasning og pasning af egne børn. Formålet med bestemmelsen er at skabe åbenhed og sammenlignelighed med henblik på at forbedre forældrenes mulighed for at træffe et oplyst valg af dagtilbud. Endvidere indføres krav om, at henholdsvis forældrebestyrelsen og kommunalbestyrelsen skal inddrages yderligere i processen vedrørende de pædagogiske læreplaner, herunder at kommunalbestyrelsen årligt skal drøfte evalueringerne af læreplanerne for at vurdere, om dagtilbuddene arbejder tilfredsstillende med metoder og aktiviteter inden for de seks temaer i forhold til at nå de lokalt opstillede mål.

Som noget nyt indføres med dagtilbudsloven et krav om, at kommunalbestyrelsen tilbyder alle 3-årige børn en sprogsvurdering og efter behov følger op på den (L 170, 2007).

I 2010 ændres dagtilbudsloven med henblik på at afbureaukratisere og forenkle reglerne på området. Ændringerne berører fire hovedelementer: for det første forenkles reglerne om pædagogiske læreplaner, for det andet indføres enklere regler for børnemiljøvurderinger, for det tredje målrettes sprogsvurderingerne i dagtilbud mod de børn, der formodes at have behov for hjælp i deres sproglige udvikling, og for det fjerde indføres mere fleksible regler for gæstedagpleje.

Foruden de dokumentationskrav, der udspringer af reguleringen af dagtilbuddene, er der statslige krav om monitorering af børnenes udvikling og krav, der vedrører det pædagogiske personales ansættelse, sikkerhed og sundhed. Det drejer sig om underretningspligt (LBK 1284, Serviceloven), krav om børneattest ved ansættelse (LBK 362, Børneattestloven), krav om arbejdspladsvurdering (LBK 1072, Arbejdsmiljøloven) samt krav om sygdomsopslag (BEK 1515, Bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme).

2.1.1 De statslige kravs fokusområder

De statslige dokumentationskrav vedrører forskellige faglige områder og forskellige processer i og omkring dagtilbuddene. I denne undersøgelse har vi fokus på de dokumentationskrav, der direkte vedrører arbejdet i dagtilbuddene, jf. definitionen af dokumentationskrav i indledningen. Det betyder, at krav, der udelukkende vedrører den kommunale forvaltning, fx krav i forhold til etablering af tilbud eller oplysning om kommunens dagtilbud, ikke er en del af undersøgelsens genstandsfelt.

Nogle af dokumentationskravene til dagtilbuddene vedrører fx dokumentation af den pædagogiske praksis i dagtilbuddet eller monitorering af børnenes udvikling, mens andre krav vedrører det pædagogiske personales ansættelse, sikkerhed og sundhed.

Kravet om udarbejdelse af pædagogiske læreplaner vedrører planlægning, gennemførelse og evaluering af det pædagogiske arbejde i dagtilbud. Der stilles krav om, at der i alle dagtilbud udarbejdes en pædagogisk læreplan for aldersgruppen 0-2 år og 3 år-skolestart. Læreplanen skal offentliggøres og evalueres mindst hvert andet år, og den skal drøftes med forældrebestyrelsen.

Kravet om gennemførelse af sprogvurderinger og om underretningspligt vedrører monitorering af børnenes trivsel og udvikling. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, som giver en formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering, og at der gennemføres en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud.

Af serviceloven fremgår, at personer, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

Kravene vedrørende børneattest og arbejdspladsvurdering regulerer det pædagogiske personales ansættelse, sikkerhed og sundhed.

Ved ansættelse af pædagogisk personale skal myndigheder, private dagtilbud og private pasningsordninger inden for Børne- og Socialministeriets ressort indhente børneattest.

Arbejdsgiveren skal sørge for, at der udarbejdes en skriftlig arbejdspladsvurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen under hensyntagen til arbejdets art, de arbejdsmetoder og arbejdsprocesser, der anvendes, samt virksomhedens størrelse og organisering.

Endelig vedrører kravet om sygdomsopslag børns og personales sundhed. Hvis der under opholdet i institutionen opstår tegn på smitsom sygdom hos et barn, skal hjemmet underrettes med henblik på hjemtagelse, og barnet skal om fornødent holdes adskilt fra de øvrige børn, indtil hjemtagelse finder sted. Forekomst af smitsomme sygdomme hos børn eller personale i daginstitutioner, der søges af 0-6-årige, bekendtgøres ved opslag.

Nedenstående oversigtstabel opsummerer, hvilke områder af dagtilbuddenes praksis, som de statslige dokumentationskrav, der indgår i undersøgelse, vedrører.

Tabel 2.1 Statslige dokumentationskrav

Krav	Område
Krav om udarbejdelse af pædagogiske læreplaner, jf. dagtilbudsloven (LBK 748, 2016)	Planlægning, gennemførelse og evaluering af det pædagogiske arbejde i dagtilbud samt behandling i kommunalbestyrelsen
Krav om sprogvurderinger af 3-årige, jf. dagtilbudsloven (LBK 748, 2016)	Monitorering af børnenes trivsel og udvikling
Underretningspligt, jf. serviceloven (LBK 1284, 2016)	Monitorering af børnenes trivsel og udvikling
Krav om børneattest ved ansættelse, jf. børneattestloven (LBK 362, 2014)	Det pædagogiske personales ansættelse og børnenes sikkerhed
Krav om arbejdspladsvurdering, jf. arbejdsmiljøloven (LBK 1072, 2010)	Det pædagogiske personales sikkerhed og sundhed
Krav om sygdomsopslag, jf. bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme (BEK 1515)	Børns og personales sundhed

Inden for de lovgivningsmæssige rammer har kommuner og dagtilbud mulighed for at opstille yderligere krav om dokumentation til dagtilbuddene udover dem, der stilles fra statslig side.

2.2 Styring og motivation

Når vi taler om dokumentationskrav, så mener vi krav om at gennemføre vurderinger og målinger eller systematiske beskrivelser af praksis, jf. indledningen. Sådanne krav kritiseres ofte for at være unødige og bureaukratiske. I det følgende diskuteres en række begreber, der er nyttige for at vurdere, hvorvidt det er tilfældet.

Unødigt bureaukrati kan defineres som regler og procedurer, der fortsat er gældende og medfører en administrative byrde, men som ikke bidrager til opfyldelsen af reglernes formål (Bozeman, 1993; Bozeman & Feeney, 2011: 19). Flere forhold skal være til stede, for at regler og dokumentationskrav kan karakteriseres som unødige. For det første har definitionen fokus på målopfyldelsen, og om det er tydeligt, hvad formålet med reglerne er. Hvis formålet ikke er tydeligt, og hvis reglerne ikke bidrager til målopfyldelsen, så vil dokumentationskravene kunne defineres som unødige. Imidlertid er der multiple mål i den offentlige sektor, og det gælder også dagtilbudsområdet. Det ses bl.a. af de forskellige dokumentationskrav, der tjener forskellige formål – som børnenes læring, sundhed, sproglige udvikling, arbejdsmiljøet i daginstitutionerne, sikkerhed mv., jf. afsnit 2.1.

I den situation kan der være konflikt mellem de forskellige mål, og fokus på nogle mål kan bevirke en mindre vægt på andre. En central kritik er, at det ofte er de mål, der kræves dokumentation af, som får prioritet, mens andre mål tillægges mindre vægt. For eksempel vil personale i dagtilbud i nogle situationer mene, at nærvær med børnene ikke dokumenteres, men at de ressourcer, der går med at dokumentere opfyldelsen af andre mål, i sig selv mindsker de ressourcer, der er til at være nærværende med børnene. Sagt på en anden måde kan dokumentation, der tjener et separat formål, bevirke en målforskydning, hvor dokumentationen af visse forhold tager fokus fra andre – herunder nogle måske mindre tællelige målsætninger, der ikke stilles dokumentationskrav til. Med det forbehold er det relevant at undersøge, om ledere og medarbejdere ser et klart formål med dokumentationskravene, og hvorvidt de oplever, at kravene bidrager til at skabe kvalitet i opgaveløsningen.

Oplevelsen af et klart formål er derfor et første vurderingskriterium i forhold til dokumentationskrav. Det andet element, der er centralt i forhold til at vurdere dokumentationskrav, er, hvorvidt de er bebyrdende og forstås som ressourcekrævende. De to elementer kan sammenstilles i nedenstående tabel. Ved kombinationen af de to elementer fremkommer fire mulige former for bureaukrati.

Tabel 2.2 Vurdering af dokumentationskrav

	Uklar målopfyldelse	Klar målopfyldelse
Meget ressourcekrævende	1. Unødige	2. Trade-off mellem ressourcer og formål
Lidt ressourcekrævende	3. Harmløse	4. Optimale

Hvis det ikke kræver væsentlige ressourcer at opfylde dokumentationskravene, så vil de være ret harmløse, også selvom formålet er uklart, mens dokumentationskrav, der er meget ressourcekrævende og ikke bidrager til formålet, er unødigt bureaukrati (se Tabel 2.2, felt 1 og 3). Men ressourcerne kan kun bruges én gang. Bruges der ressourcer på dokumentation, så er der færre ressourcer til andre aktiviteter. Hvorvidt det giver en bedre kvalitet i opgaveløsningen afhænger af forholdet mellem de ressourcer, der bruges, og i hvor høj grad dokumentationen skaber en bedre målopfyldelse (se Tabel 2.2, felt 2). I den situation er der et trade-off. Det er de færreste dokumentationskrav, der ikke tjener et formål, om end der kan være forskel på, i hvor høj grad forskellige interessenter ser det pågældende formål som vigtigt. Men når dokumentationskravene har et klart formål, skal man stadig være opmærksom på, hvor mange ressourcer dokumentationen tager fra opfyldelsen af andre formål. Her vil det ofte være sådan, at den, der bestiller dokumentationen, ikke er opmærksom på, hvilke ressourcer det kræver, eller ikke selv skal tilvejebringe disse ressourcer.

Opfattelsen af dokumentationskrav som understøttende eller kontrollerende

Dokumentationskrav kan øge målopfyldelsen og bidrage til bedre resultater, fx ved at øge fokus på målene eller ved at gøre det muligt at følge op der, hvor målopfyldelsen mangler. Men der kan også være en negativ begrænsende virkning på servicekvaliteten, fordi der lægges beslag på medarbejdernes ressourcer, som ellers kunne anvendes til andre formål.

Imidlertid kan dokumentationskrav også påvirke servicekvaliteten på en mere indirekte måde, hvis opfattelsen af dokumentationskravene påvirker medarbejdernes motivation. Der kan med andre ord være en motivationseffekt (Andersen & Pallesen, 2008; Andersen, Kristensen & Pedersen, 2015). For at belyse denne har vi i undersøgelsen spurgt til, hvorvidt dokumentationskravene opfattes som understøttende eller kontrollerende. Tankegangen er, at medarbejdernes opfattelse af styring – herunder dokumentationskrav – har betydning for deres motivation og for, hvor meget energi medarbejderne lægger i arbejdet. Den vej rundt får opfattelsen af dokumentationskrav betydning for kvaliteten i opgaveløsningen, og hvilke resultater der skabes.

Hvis medarbejderne oplever, at dokumentationskravene øger deres oplevelse af kompetence, autonomi og relationer til fx fagfæller, kan det øge deres indre motivation. Her taler man om en 'crowding-in' effekt, hvor mere motivation også bevirker, at der lægges mere energi i arbejdet. Omvendt, hvis dokumentationskrav bevirker, at medarbejderne oplever, at de bliver kontrollerede og dirigerede og reduceres i deres muligheder for at udføre deres arbejde på en kompetent måde med en autonom og selvstændig arbejdstilrettelæggelse, så kan det reducere deres indre motivation. Derfor spørges der i undersøgelsen til, hvorvidt dokumentationskrav opleves som understøttende eller kontrollerende.

Kvalitet i opgaveløsningen

Når man skal vurdere, om omfanget af dokumentationskravene er et problem, så er det væsentligt, om dokumentationskravene bidrager til at skabe mere kvalitet i opgaveløsningen. Hvis dokumentationen samlet set øger kvaliteten i dagtilbuddene, så er det muligt, at ressourcerne er godt givet ud, men hvis ikke – ja, så kan man hurtigt komme frem til, at for mange dokumentationskrav er et problem.

I spørgeskemaundersøgelserne har vi bedt medarbejderne vurdere, om dokumentationskravene bidrager til at højne kvaliteten generelt. Det er en indikator på, hvordan servicekvaliteten påvirkes, men det er lederne og medarbejdernes vurdering. Her kunne det være, at børnene, forældrene eller de folkevalgte ville have en anden oplevelse. Det er således væsentligt, hvem der spørges om, hvorvidt der skabes bedre resultater (Andersen, Boesen & Pedersen, 2016). Desuden er det en begrænsning, at der er tale om en oplevelse af, hvilke resultater der skabes, og ikke en mere objektiv indikator på performance (Andersen, Heinesen & Pedersen, 2015). Med de forbehold er det dog stadig vigtigt at have en indikator på, hvordan dokumentationskravene er knyttet til de resultater, der skabes i dagtilbuddene.

2.3 Tidligere undersøgelser på dagtilbudsområdet

Der er i forskellige sammenhænge gennemført undersøgelser af arbejdet med dokumentation i dagtilbud, herunder af tidsforbruget forbundet med indsamling af dokumentationen. I det følgende opridses hovedfund i tidligere undersøgelser, idet det dog bemærkes, at der ikke er tale om resultater af et systematisk litteraturstudie, idet et sådant studie ikke ligger inden for denne undersøgelses rammer.

2.3.1 Tidsforbrug forbundet med dokumentation i dagtilbud

Der er siden 2003 udarbejdet en række undersøgelser af ledere og medarbejders tidsforbrug i dagtilbud. Undersøgelserne er gennemført med forskellige formål for øje, og der er som følge heraf anvendt forskellige kategoriseringer af dagtilbuddenes opgaver. Undersøgelserne er derfor ikke indbyrdes direkte sammenlignelige, og det er heller ikke muligt at sammenligne direkte med opgørelserne af tidsforbruget på arbejdet med dokumentation i nærværende undersøgelse.

AKF gennemførte i 2003 en kortlægning af personalets tidsanvendelse i Frederiksberg Kommune (Mehlbye & Glæsner, 2003). Kortlægningen er baseret på to spørgeskemaer, dels en årsregistreringsundersøgelse, hvor respondenterne blev bedt om at oplyse det skønnede årlige tidsforbrug på forskellige aktiviteter, dels en daglig tidsregistreringsundersøgelse, hvor respondenterne over tre dage hver især registrerede deres daglige arbejdsfunktioner, og hvor lang tid de tog (Mehlbye & Glæsner, 2003: 8). Spørgeskemaerne blev udsendt til samtlige institutioner i kommunen, og svarprocenten var 70.

I kortlægningen skelnes mellem arbejdstid sammen med børnene og øvrig tid. Det fremgår, at pædagogerne gennemsnitligt anvender 74 % af deres tid sammen med børnene. Variationen er dog stor. Blandt pædagogerne er der en spredning fra, at 40 % til 95 % af arbejdstiden anvendes sammen med børnene (Mehlbye & Glæsner, 2003: 29). 65 timer anvendes årligt på observation og beskrivelser af børn, planlægning og administration². Lederne anvender 571 timer årligt på disse opgaver³ (Mehlbye & Glæsner, 2003: 43 og 34).

² Det svarer til ca. 4 % af arbejdstiden ved en årlig norm på 1.640 timer.

³ Det svarer til ca. 35 % af arbejdstiden ved en årlig norm på 1.640 timer.

I 2004 gennemførte DMA/Research en tidsundersøgelse blandt 47 daginstitutioner i Aarhus Kommune med henblik på at skabe klarhed om ledernes og personalets arbejdsforhold og tidsanvendelse samt at skabe grundlag for tiltag, der kan reducere den administrative arbejdsbelastning i daginstitutionerne (DMA/Research, 2004: 1).

Der skelnes i undersøgelsen mellem fem overordnede opgaveområder: "pædagogisk arbejde", "personaleområdet", "administrativt arbejde", "strategisk arbejde" og "øvrig tid".

Området "administrativt arbejde" består af underkategorierne "rene administrative opgaver", "sikkerhed og kontrol af bygninger og legeplads", "tilrettelæggelse af den daglige drift", "budgetopfølgning" og "dialog/kontakt med forvaltningen" og er således delvist overlappende med definitionen af dokumentationsopgaver i vores regi. Lederne anvender i gennemsnit 12 % af deres arbejdstid på administrativt arbejde, mens pædagogerne anvender 0 % (DMA/Research, 2004: 7 og 9).

Opgaveområdet "pædagogisk arbejde" består af ni underkategorier, hvoraf fire af kategorierne ("observation og beskrivelse af børn", skriftlig dokumentation", "organisering og planlægning" og "dialog/kontakt med forvaltningen") er delvist overlappende med definitionen af dokumentationsopgaver i vores regi. Lederne anvender i gennemsnit 5 % af deres arbejdstid på opgaver inden for disse underkategorier, mens pædagogerne anvender 4 % (DMA/Research, 2004: 13).

Deloitte gennemførte i 2009 en kortlægning og måling af administrative opgaver på dagtilbudsområdet for Finansministeriet, Velfærdsministeriet og KL (Deloitte, 2009). Kortlægningen blev iværksat som en del af regeringens afbureaukratiseringsprogram på det kommunale område. Ni kommuner og 24 daginstitutioner deltog i kortlægningen. Kortlægningen er baseret på en retrospektiv måling suppleret med valideringsaktiviteter, omfattende observationsbesøg, interview og fokusgruppeworkshopper.

I opgørelsen falder arbejdet med dokumentation ind under det, der defineres som "indirekte brugerrettede aktiviteter", der defineres som opgaver, som knytter sig til udførelsen af direkte brugerrettede opgaver eller til forberedelse eller forandring af ydelsen. På dagtilbudsområdet omfatter de indirekte brugerrettede opgaver fx udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner, forberedelse og dokumentation af aktiviteter og forberedelse af kontakt til forældrene (Deloitte, 2009: 5).⁴

Det fremgår af kortlægningen, at de medvirkende pædagoger gennemsnitligt anvender i alt 8 af 37 ugentlige timer på det, der i rapporten defineres som "indirekte brugerrettede aktiviteter", mens lederne anvender ca. en tredjedel af deres tid på disse opgaver (Deloitte, 2009: 12). Der afdækkes en variation mellem kommunerne for så vidt angår lederes og medarbejderes anvendelse af tid til forberedelse og dokumentation af aktiviteter med børn. Variationen forklares dels med variation i lokale krav og praksisser, dels med registreringsforskelle blandt respondenterne (Deloitte, 2009: 39).

Foruden de ovenfor beskrevne undersøgelser af ledere og pædagogers konkrete tidsforbrug er der gennemført undersøgelser, der har til formål at afdække medarbejdernes oplevelse af, hvordan omfanget af dokumentationsopgaver har udviklet sig over tid.

BUPL har i hvert af årene 2009-2015 foretaget en undersøgelse, BUPL's tillidsbarometer, blandt medlemmerne med fokus på at afdække medlemmernes oplevelse af behov for afbureaukrati-

⁴ I kortlægningen udgøres kategorien "indirekte brugerrettede aktiviteter" af aktiviteterne "interne opgaver", "forberedelse og opfølgning på børne- og forældrekontakt", "pædagogisk-faglige initiativer" og "andre indirekte brugerrettede aktiviteter". Underkategorien "pædagogisk-faglige initiativer" dækker over opgaver, der ikke defineres som dokumentationsopgaver i dette projekt.

sering og forenkling samt medlemmernes oplevelse af tillid/kontrol (BUPL, 2014). Kortlægningen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt et medlemspanel på 1.566 personer. I 2014 har 30 % af medlemmerne besvaret spørgeskemaet.

I 2012, 2013 og 2014 er BUPL's medlemmer spurgt, om de oplever, at arbejdet med dokumentation fylder mere eller mindre på deres arbejdsplads i dag end for et år siden. I 2012 angav 39 %, at de oplevede, at arbejdet med dokumentation fylder mere, mens det i 2014 var 44 % (BUPL, 2014: 4).

Bureau 2000 gennemførte i 2011 en undersøgelse om udviklingen på dagtilbudsområdet for FOA, der bl.a. organiserer pædagogmedhjælperne (Bureau 2000, 2011). Undersøgelsen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt 74 % af landets daginstitutioner (Bureau 2000, 2011: 26)⁵. Institutionerne er bl.a. adspurgt, om de vurderer, at omfanget af administrative/ledelsesmæssige og dokumentationsmæssige opgaver, som institutionens personale skal udføre, er ændret det sidste år. Hertil svarer 44 %, at "det er blevet større", 52 % at "det er uændret", og 4 % at "det er blevet mindre" – hvilket ligger omtrent på niveau med besvarelserne af et tilsvarende spørgsmål i BUPL's tillidsbarometer.

2.3.2 Ledere og medarbejderes oplevelse af arbejdet med dokumentation i dagtilbud

Flere af de ovenfor beskrevne undersøgelser af tidsforbruget forbundet med dokumentation i dagtilbud adresserer også pædagoger og lederes forståelse og oplevelse af samt holdning til de forskellige arbejdsopgaver, herunder til arbejdet med dokumentation. Denne tematik behandles endvidere i en undersøgelse og evaluering af arbejdet med pædagogiske læreplaner, som Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har udarbejdet.

EVA gennemførte i 2007 en undersøgelse af dokumentation i dagtilbud baseret på 16 interview med forvaltningsansatte og pædagogisk personale på dagtilbudsområdet i 5 kommuner (EVA, 2007). Formålet med undersøgelsen var at beskrive forskellige former for dokumentation, som frembringes i dagtilbud og identificerer problemstillinger, som er centrale i arbejdet med at gøre dokumentation i dagtilbud produktiv og givende for det pædagogiske arbejde.

I notatet skelnes mellem dokumentation i en pædagogisk og en mere administrativ betydning. Det fremgår, at det er den pædagogiske betydning af dokumentation, der står i centrum i de interviewedes forståelse af ordet. Det er derimod varierende, i hvor høj grad interviewpersonerne overhovedet inkluderer dokumentation af de driftsmæssige rammer i forståelsen af, hvad dokumentationsarbejde i dagtilbud handler om. I hvert fald synes der at være et tydeligt skel mellem disse to sider af dokumentation for interviewpersonerne (både i dagtilbud og forvaltning), ligesom interviewene ikke afdækker nogen egentlig kobling mellem dem – sådan som de beskrives i interviewene (EVA, 2007).

I 2012 gennemførte EVA en evaluering af daginstitutionernes arbejde med pædagogiske læreplaner. Evalueringen var baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt pædagogiske konsulenter i alle landets kommuner (svarprocent 89), spørgeskemaundersøgelse blandt børnehaveklasseledere i alle landets kommuner (svarprocent 64) samt casestudier i fire kommuner (EVA, 2012: 17). Evalueringen viser, at konsulenter og pædagoger oplever, at læreplanerne har skabt større synlighed og forbedret kommunikationen om det pædagogiske indhold i dagtilbuddene både mellem forvaltning og institution og mellem institution og forældre.

Pædagogerne i evalueringen mener, at udarbejdelsen af de pædagogiske læreplaner også har bidraget til, at de i højere grad har fået en ramme om og et sprog at tale om deres indsatser

⁵ Svarprocenten af spørgeskemaundersøgelsen fremgår ikke af notatet.

på, som dels gør de faglige, kollegiale diskussioner bedre, dels gør det lettere at formidle de pædagogiske intentioner til forældre, forvaltning og politikere (EVA, 2012: 11).

I evalueringen beskrives endvidere en udvikling i pædagogernes holdning til læreplanerne. Ved indførelsen af læreplanerne var der en del modstand mod de pædagogiske læreplaner blandt pædagoger og ledere i tre af casekommunerne, og i en af kommunerne var der tale om en vis skepsis blandt pædagogerne. Især var der usikkerhed over for udfordringen med at skulle løse den konkrete, nye arbejdsopgave – ikke mindst den skriftlige dimension. Det konstateres, at der har været en udvikling i lederes og pædagogers holdninger til arbejdet med pædagogiske læreplaner, og at samtlige interviewede på evalueringstidspunktet er helt indforståede med læreplanerne og intentionerne bag (EVA, 2012: 27).

Det fremgår endvidere, at pædagogiske konsulenter samt ledere og medarbejdere vurderer, at arbejdet med de pædagogiske læreplaner fører til en øget bevidstgørelse og refleksion over den pædagogiske praksis blandt pædagogerne, og aktiviteterne korrigeres og forbedres hurtigere, når der evalueres løbende (EVA, 2012: 36 og 60). De interviewede pædagoger oplever endvidere, at deres faglighed er blevet mere synlig for omverdenen (EVA, 2012: 67).

Andre tidligere undersøgelser af dokumentationsarbejdet i daginstitutionerne tegner et billede af, at der blandt ledere og medarbejdere eksisterer mindre positive oplevelser af og holdninger til dokumentationsarbejdet end det, der afdækkes i evalueringen af arbejdet med de pædagogiske læreplaner. Det fremgår af Deloitte's kortlægning og måling af administrative opgaver på dagtilbudsområdet fra 2009, at mange medarbejdere oplever, at kravet om dokumentation er svært at leve op til, når det indebærer at skulle formulere sig skriftligt. Endvidere beskrives, at oplevelsen af at skulle gå til og fra skriveopgaverne forbundet med dokumentation gør, at medarbejderne finder dette arbejde meget afbrudt og derfor kommer til at fylde meget mentalt (Deloitte, 2009: 30).

For så vidt angår oplevelsen af arbejdet med dokumentation fremgår det i en kortlægning af personalets tidsanvendelse i Frederiksberg Kommune fra 2003, at der er et ønske om at prioritere den tid, der anvendes til dokumentationsopgaver anderledes, idet pædagogerne gerne vil have mere tid til observationer og beskrivelser af børn med særlige vanskeligheder samt til møder med pædagogiske konsulenter om børnene. Til gengæld peger kortlægningen på, at der er et markant ønske om, at der kunne bruges mindre tid på administration og praktisk arbejde (Mehlbye & Glæsner, 2003).

BUPL har i tillidsbarometeret fra 2014 spurgt medlemmerne, om de oplever, at den dokumentation, de udarbejder, giver mening i forhold til det pædagogiske arbejde. 70 % angav, at de "i høj grad" eller "i nogen grad" oplever, at dokumentationen giver mening, mens 29 % "i mindre grad" eller "slet ikke" oplevede, at det gav mening (BUPL, 2014: 4).

BUPL's medlemmer er endvidere adspurgt, i hvilken grad de vurderer, at der er behov for, at kommunen forenkler og letter de administrative og dokumentationsmæssige opgaver for dem og deres kolleger. I 2014 svarer 33 % "i høj grad", 44 % "i nogen grad", 14 % "i mindre grad" og 5 % "slet ikke" (BUPL, 2014: 5).

Endelig fremgår det af BUPL's kortlægning, at 52 % af de deltagende medlemmer forventer mere kontrol i de kommende år, mens 12 % forventer mere tillid (BUPL, 2014: 3).

Samlet set tegner der sig på baggrund af de hidtidige undersøgelser et billede af, at det som følge af de forskellige metoder til opgørelse af tidsforbrug og forskellige tilgange til kategorisering af opgaver er vanskeligt direkte at sammenligne undersøgelsesernes fund vedrørende lederes og pædagogers tidsforbrug på forskellige typer af opgaver. Der identificeres i flere undersøgelser variationer i tidsforbruget forbundet med de forskellige opgaver – for det første

variationer mellem kommuner, for det andet mellem personalegrupper (ledere og medarbejdere) og for det tredje mellem personer med samme jobfunktion (fx mellem forskellige pædagoger). For så vidt angår oplevelsen af arbejdet med dokumentation viser tidligere undersøgelser, at et perspektiv blandt daginstitutionsledere og pædagoger er, at arbejdet giver mening, og at eksempelvis et krav som pædagogiske læreplaner har ført til en øget refleksion over den pædagogiske praksis blandt pædagoger. Et andet perspektiv er, at det er vanskeligt for pædagogerne at leve op til dokumentationskravene, idet det dels er vanskeligt at finde tid hertil, dels er vanskeligt at udføre det skriftlige arbejde. I forlængelse heraf er det også et perspektiv, at der er behov for forenkling og lettelse af de administrative opgaver.

Resultaterne fra denne undersøgelse, som præsenteres i kapitel 3-6, kan bidrage med ny viden samt nuancere fundene fra de tidligere undersøgelser.

Opsamling

- De lovgivningsmæssige rammer på dagtilbudsområdet vedrører en række forskellige faglige områder: dokumentation af den pædagogiske praksis i dagtilbuddet, børnenes sikkerhed og sundhed og monitorering af børnenes trivsel og udvikling. Dertil kommer lovgivningsmæssige krav vedrørende det pædagogiske personales ansættelse, sikkerhed og sundhed.
- I undersøgelsen trækkes på forskningsmæssigt udpegede pejlemærker til vurdering af, hvordan dokumentationskrav påvirker praksis. Vi undersøger på den baggrund, hvorvidt dokumentationskravene har et tydeligt formål, ressourceforbruget forbundet med dokumentationsarbejdet, samt hvorvidt de fagprofessionelle, der arbejder med dokumentationskravene, opfatter dem som kontrollerende eller understøttende.
- Der identificeres i flere tidligere undersøgelser variationer i ledere og pædagogers tidsforbrug forbundet med forskellige arbejdsopgaver, herunder dokumentationsopgaver. Der er både variationer mellem kommuner, mellem personalegrupper og mellem personer med samme jobfunktion.
- For så vidt angår oplevelsen af arbejdet med dokumentation viser tidligere undersøgelser, at der blandt daginstitutionsledere og pædagoger er forskellige perspektiver på, om og i hvilken grad dokumentationsarbejdet giver mening og bidrager til kvalitetsudvikling.

3 Omfang af dokumentation på dagtilbudsområdet

I debatten om regler og dokumentation tegnes der ofte et billede af en stigende dokumentationsopgave (Jakobsen & Mortensen, 2014). Med denne undersøgelse ønsker vi at tilvejebringe systematisk viden om, hvordan dagtilbudsschefer og ledere og pædagoger i daginstitutioner oplever udviklingen i omfanget af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet, samt hvilket administrativt niveau disse krav fastsættes på.

Vi har indledningsvis kortlagt de statslige dokumentationskrav, der vedrører dagtilbudsområdet. I spørgeskemaundersøgelserne har vi bedt dagtilbudsscheferne og daginstitutionslederne oplyse antallet af henholdsvis kommunalt fastsatte krav og institutionsfastsatte krav. Endvidere er respondenterne anmodet om at angive, om de vurderer, at antallet af krav er uændret, steget eller faldet inden for de seneste tre år. De tre grupper har foretaget denne vurdering for krav fastsat af staten, krav fastsat af kommunerne (som de er oplyst af de kommunale dagtilbudsschefer) og krav fastsat på institutionsniveau.

Også i de kvalitative interview har vi berørt omfanget af krav og bl.a. spurgt de interviewede, om de skelner mellem statslige, kommunale og institutionsfastsatte krav.

3.1 Statslige dokumentationskrav

Vi har i kortlægningen identificeret seks statslige dokumentationskrav, der vedrører arbejdet i daginstitutionerne, som vi undersøger nærmere. Kravene fremgår af nedenstående boks.

Statslige dokumentationskrav på dagtilbudsområdet

Krav om udarbejdelse af pædagogiske læreplaner, jf. dagtilbudsloven (LBK 748)

Krav om sprogvurderinger af treårige, jf. dagtilbudsloven (LBK 748)

Underretningspligt, jf. serviceloven (LBK 1284)

Krav om børneattest ved ansættelse, jf. børneattestloven (LBK 362)

Krav om arbejdspladsvurdering, jf. arbejdsmiljøloven (LBK 1072)

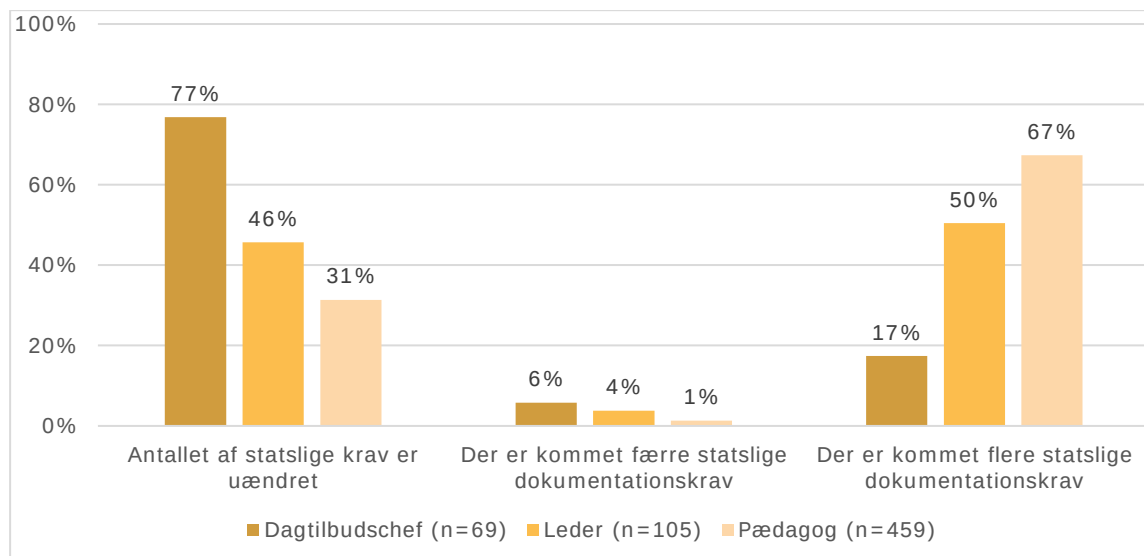
Krav om sygdomsopslag, jf. bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme (BEK 1515)

Kravene adskiller sig fra hinanden på en række parametre, der kan have betydning for, hvordan de opleves af dagtilbudsschefer, ledere og pædagoger – dels for hvor stort tidsforbruget med dokumentation af de enkelte krav er, dels hvordan de oplever kravene som henholdsvis understøttende og kontrollerende. Kravene er beskrevet yderligere i afsnit 2.1.

3.1.1 Vurdering af udviklingen af antallet af krav

Figur 3.1 viser dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagogers vurderinger af udviklingen i antallet af statslige dokumentationskrav inden for de seneste tre år.

Figur 3.1 Vurdering af udvikling i statslige dokumentationskrav

Note: Spørgsmål: *Hvad er din vurdering af udviklingen i antallet af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet på følgende områder inden for de seneste tre år? - Statslige dokumentationskrav.*

Signifikant ved en χ^2 -test på et 5 % signifikansniveau.

Kilde: Surveys blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger.

Figuren ovenfor tegner et billede af, at hovedparten af respondenterne vurderer, at antallet af statslige krav er uændret eller øget de seneste tre år. Kun mellem 1 % og 6 % vurderer, at der er kommet færre krav. Der er imidlertid forskel på, hvordan dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger vurderer udviklingen i antallet af krav. 67 % af pædagogerne vurderer, at der er kommet flere statslige krav, mens 50 % af daginstitutionslederne og 17 % af dagtilbudsscheferne har denne vurdering. 31 % af pædagogerne vurderer, at antallet af krav er uændret, mens det for daginstitutionsledere er 46 % og dagtilbudsschefer er 77 %, der vurderer, at antallet af krav er uændret.

Ser vi på ændringer af lovgivningen vedrørende dagtilbudsområdet de seneste tre år, så er der ikke indført nye dokumentationskrav. Det er derfor bemærkelsesværdigt, at der blandt respondenterne, særligt pædagoger og daginstitutionsledere, er en oplevelse af, at antallet af krav er øget. En hypotese kan være, at det i dagligdagen kan være vanskeligt at adskille indførelsen af et statsligt dokumentationskrav fra eksempelvis en ændring i den kommunale udmøntning af et eksisterende krav eller et nyt kommunalt krav. En anden hypotese kunne være, at opgaver forbundet med de statslige krav opleves relativt mere omfattende end tidligere. Vi har imidlertid ikke i regi af denne undersøgelse indhentet data, der kan be- eller afkræfte hypoteserne.

3.2 Kommunale dokumentationskrav

Dokumentationskrav på dagtilbudsområdet stammer således ikke alene fra statslig lovgivning og regulering, men kan også udspringe af ønsker og beslutninger på kommunalt eller institutionsniveau. I surveyen blandt dagtilbudsscheferne har vi bedt dem angive, hvilke kommunale dokumentationskrav der er i kommunen. Vi har undersøgt omfanget af de kommunale dokumentationskrav, og hvilke områder de dækker, samt dagtilbudsscheferes, daginstitutionslederes og pædagogers vurdering af udviklingen i antallet af dokumentationskrav. Vi har tillige undersøgt formålet med og baggrunden for de kommunale dokumentationskrav.

Det samlede billede er, at langt de fleste kommuner opstiller dokumentationskrav til dagtilbudene ud over de statslige krav. De er hovedsageligt rettet mod de kommunale tilbud og dækker både administrative og pædagogiske temaer. De væsentligste begrundelser for opstilling af dokumentationskrav er initiativ fra forvaltningen, et politisk ønske eller generelle udfordringer på dagtilbudsområdet – enten selvstændigt eller i kombination.

Som en del af undersøgelsen har vi bedt dagtilbudsscheferne navngive de dokumentationskrav, som kommunen selv har opstillet.

Kommunerne har angivet mellem 0 og 13 kommunalt fastsatte dokumentationskrav. Gennemsnittet for kommunerne er 3,5 dokumentationskrav, og medianen er 3 krav. Optællingen viser, at 10 kommuner ikke har opstillet kommunale dokumentationskrav. Dagtilbudsschefer i kommuner, der angiver, at der i deres kommune ikke er indført dokumentationskrav ud over de statslige krav, begrundet det med, at de dels ikke ser et behov for yderligere dokumentation, dels at de får opfyldt deres informationsbehov gennem andre tiltag.

I de seks kommuner, hvor vi har gennemført survey blandt pædagoger og daginstitutionsledere, er der variation i forhold til antallet af kommunale dokumentationskrav, jf. Tabel 3.1.

Tabel 3.1 Antal kommunale krav i de medvirkende kommuner

Kommune	Antal kommunale krav
A	4
B	3
C	2
D	11
E	2
F	0

Kilde: Survey blandt dagtilbudsschefer.

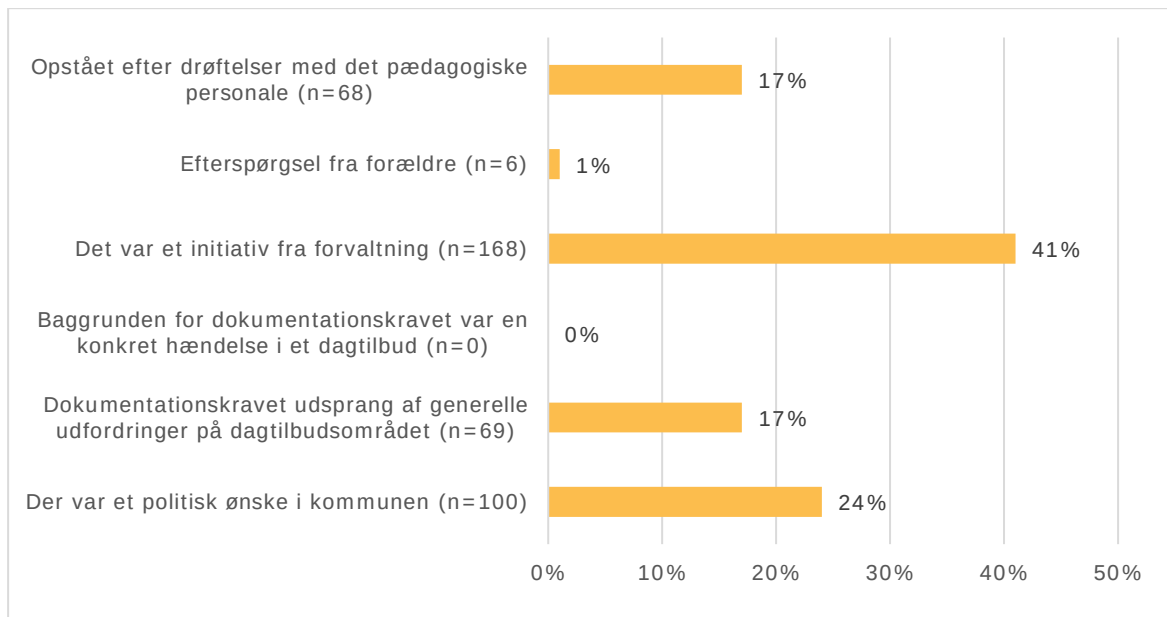
Antallet af krav i de seks kommuner varierer mellem 0 og 11 krav. I kommune D, der har 11 dokumentationskrav, er ledernes gennemsnitlige årlige tidsforbrug på kommunale dokumentationskrav væsentligt højere end i de øvrige kommuner.⁶

Vi ser af surveyen blandt dagtilbudsschefer i alle kommuner, at de opstillede kommunale dokumentationskrav for knap tre fjerdedels vedkommende alene er rettet mod de kommunale dagtilbud, en fjerdedel er rettet mod både kommunale og private tilbud, mens der er ganske få eksempler på dokumentationskrav, der alene er rettet mod private dagtilbud. Det peger på, at de private institutioner formentlig er underlagt færre dokumentationskrav end de kommunale institutioner.

Vi har i surveyen blandt dagtilbudsscheferne spurgt til forskellige aktørers betydning for opstillingen af dokumentationskrav, og hvorvidt kravene udsprang af særlige udfordringer på området – se Figur 3.2. Dagtilbudsscheferne har haft mulighed for at angive flere svar på spørgsmålet. De angiver, at opstillingen af dokumentationskrav hyppigst sker på initiativ fra forvaltningen eller på baggrund af et politisk ønske. Generelle udfordringer og ønsker fra det pædagogiske personale spiller også en vis rolle. Ifølge dagtilbudsscheferne udspringer de kommunale dokumentationskrav ikke af konkrete hændelser i et dagtilbud eller af efterspørgsel fra forældre.

⁶ Svarene fra de to kommuner med henholdsvis 0 og 11 kommunale dokumentationskrav afviger ud over tidsforbrug ikke fra de øvrige kommuner i undersøgelsen.

Figur 3.2 Baggrund for dokumentationskrav

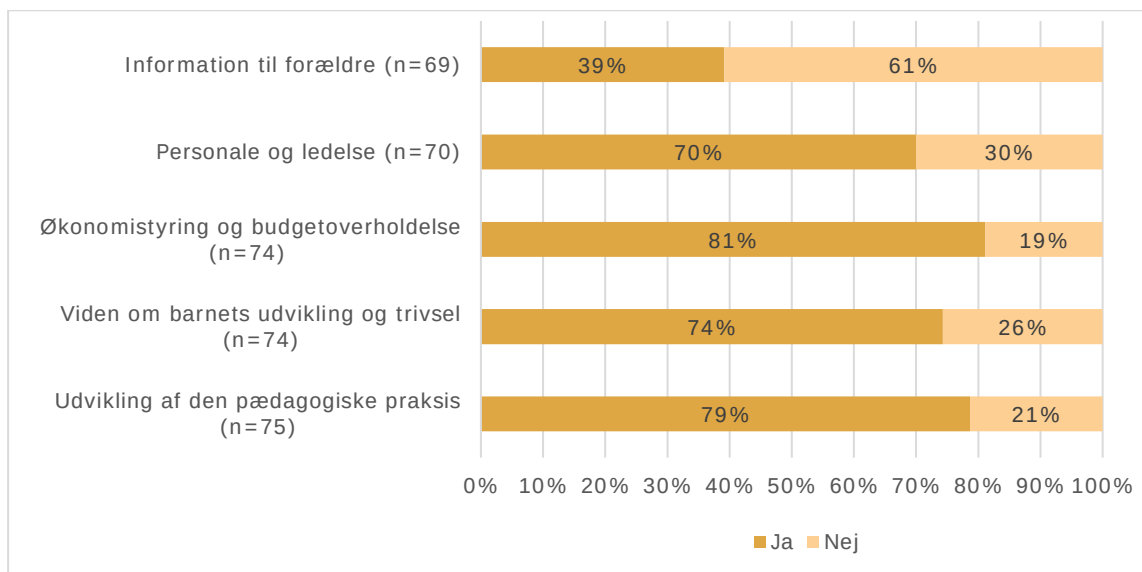
Note: Dagtilbudsscheferne har haft mulighed for at pege på flere forhold, hvor n (i alt) = 411.

Kilde: Survey til dagtilbudsschefer.

3.2.1 Områder kravene vedrører

De kommunale dokumentationskrav kan vedrøre forskellige faglige områder og forskellige processer i og omkring dagtilbuddene. I surveyen er dagtilbudsscheferne anmodet om at angive, hvilke temaer de kommunalt fastsatte krav vedrører. Dagtilbudsschefernes besvarelser fremgår af Figur 3.3.

Figur 3.3 Tema for kommunale krav

Note: Spørgsmål: Har kommunen indført dokumentationskrav inden for følgende områder ud over de statslige dokumentationskrav?

Kilde: KORA-survey blandt dagtilbudsschefer.

Det fremgår af figuren, at de kommunale dokumentationskrav i særlig grad dels vedrører administrative processer og procedurer, dels krav rettet mod den pædagogiske kerneydelse. Hyppigst er kravene rettet mod "økonomistyring og budgetoverholdelse" og "udvikling af den pædagogiske praksis". Lidt færre kommuner har krav i relation til "viden om barnets udvikling og trivsel" og "personale og ledelse". Som det fremgår af Figur 3.3, er forskellen mellem de fire nævnte temaer begrænset. Det er også tydeligt, at færre kommuner har opstillet krav i forhold til temaet "Information til forældre".

Nedenstående boks viser eksempler på kommunale dokumentationskrav.

Eksempler på kommunale dokumentationskrav

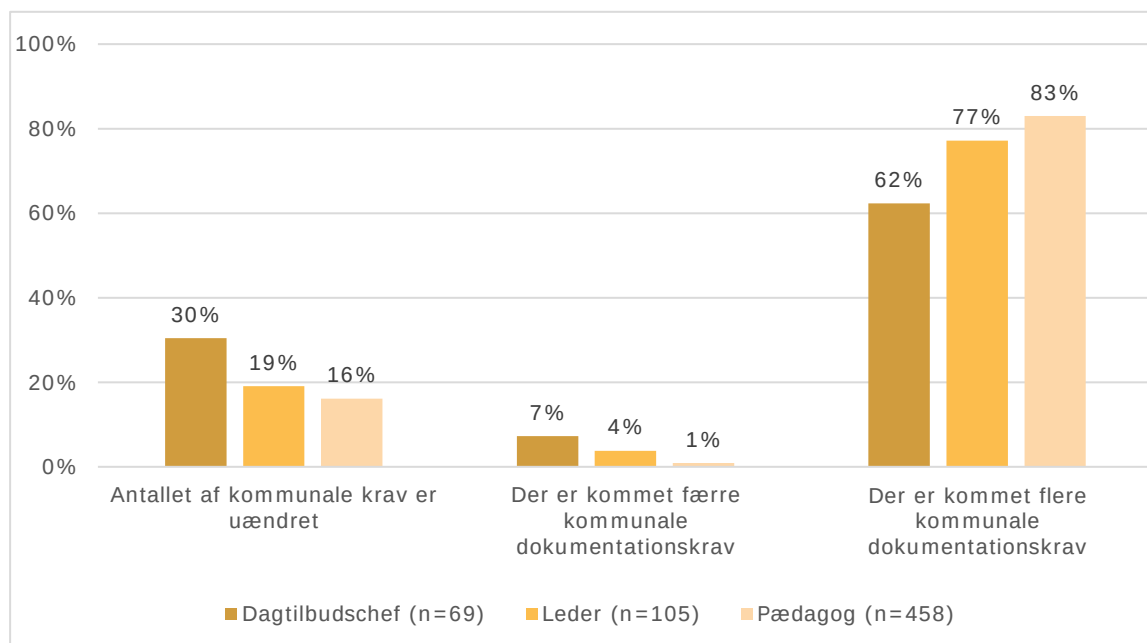
- Lege- og læringsmiljøvurdering
- Motorikvurdering
- Dialogvurdering
- Ledelsesvurdering
- Praksisfortællinger

Kilde: Survey blandt dagtilbudsschefer.

3.2.2 Vurdering af udviklingen i antallet af krav

Figur 3.4 viser dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagogers vurderinger af udviklingen i antallet af kommunale dokumentationskrav inden for de seneste tre år.

Figur 3.4 Vurdering af udvikling i kommunale dokumentationskrav

Note: Spørgsmål: Hvad er din vurdering af udviklingen i antallet af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet på følgende områder inden for de seneste tre år? - Kommunale dokumentationskrav.

Signifikant ved en chi²-test på et 5 % signifikansniveau.

Kilde: Surveys blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger.

Figuren ovenfor tegner et billede af, at hovedparten af respondenterne vurderer, at antallet af kommunale krav er uændret eller øget de seneste tre år. Kun mellem 1 % og 7 % vurderer, at der er kommet færre krav. Der er imidlertid forskel på, hvordan dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger vurderer udviklingen i antallet af krav. 83 % af pædagogerne vurderer, at der er kommet flere kommunale krav, mens 77 % af daginstitutionslederne og 62 % af dagtilbudsscheferne har denne vurdering. 16 % af pædagogerne vurderer, at antallet af krav er uændret, mens det for daginstitutionsledere er 19 %, og for dagtilbudsschefer er det 30 %, der vurderer, at antallet af krav er uændret.

Sammenligner vi med vurderingen af udviklingen i antallet af statslige krav, så er der en større andel af både pædagoger, daginstitutionsledere og dagtilbudsschefer, der vurderer, at der er kommet flere kommunale krav inden for seneste tre år, end der er kommet flere statslige krav.

3.3 Institutionsfastsatte dokumentationskrav

Som nævnt indledningsvis er det ikke kun på statsligt og kommunalt niveau, at der opstilles dokumentationskrav. Institutionerne formulerer også selv dokumentationskrav. Vi har i spørgeskemaundersøgelsen bedt daginstitutionslederne om at angive antallet af institutionsfastsatte krav. Endvidere afdækkes baggrunden for opstillingen af institutionens egne krav, samt hvilke områder de dækker. Vi har bedt om dagtilbudsschefer, daginstitutionslederes og pædagogers vurdering af udviklingen i antallet af institutionsfastsatte dokumentationskrav.

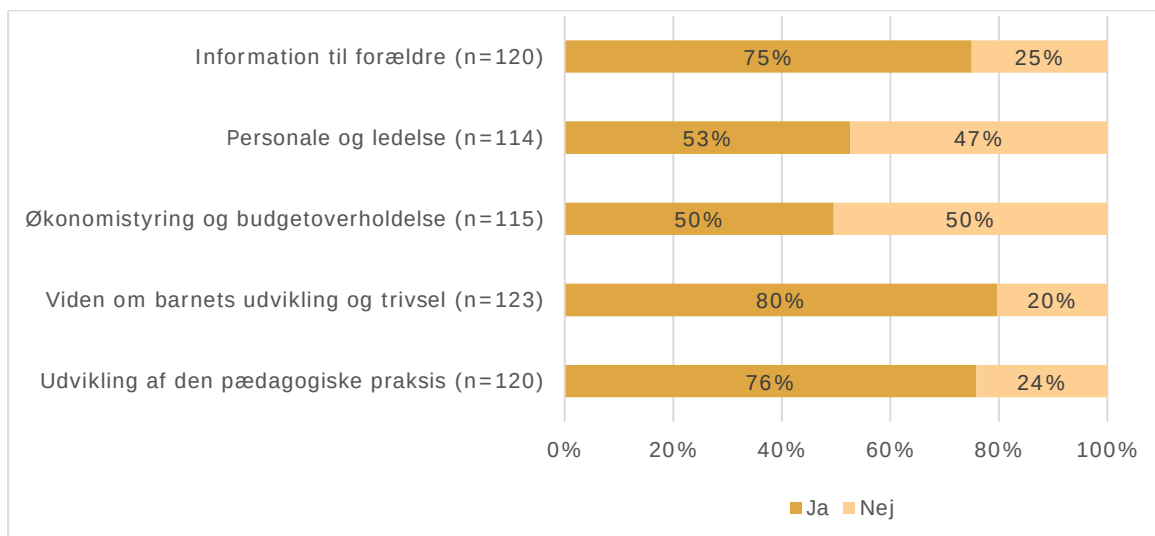
Institutionerne har mellem 0 og 7 institutionsfastsatte dokumentationskrav. Gennemsnittet for institutionerne er 3,2 dokumentationskrav, og medianen er 3 krav. Optællingen viser, at 21 dagtilbud ikke har opstillet dokumentationskrav.

I surveyen blandt lederne har vi spurgt til forskellige aktørers betydning for opstillingen af dokumentationskrav, og hvorvidt kravene udsprang af særlige udfordringer på området. Daginstitutionslederne har haft mulighed for at angive flere svar på spørgsmålet. De angiver, at det væsentligste hensyn til opstilling af dokumentationskrav i institutionerne er ønsket om udvikling af den pædagogiske praksis. Derudover spiller ønsker fra det pædagogiske personale og håndtering af konkrete udfordringer i institutionen også en rolle. Modsat har daginstitutionslederne ikke i lige så høj grad angivet, at der fastsættes dokumentationskrav i institutionerne ud fra ønsket om at imødekomme ønsker fra forældrene eller fra forvaltningen.

3.3.1 Områder kravene vedrører

De institutionsfastsatte dokumentationskrav kan vedrøre forskellige faglige områder og forskellige processer i og omkring dagtilbuddene. I surveyen til daginstitutionslederne er lederne anmodet om at angive, hvilke temaer de institutionsfastsatte krav vedrører. Besvarelser fremgår af nedenstående Figur 3.5.

Figur 3.5 Tema for institutionsfastsatte krav

Note: Spørgsmål: Har institutionen indført dokumentationskrav inden for følgende områder ud over de statslige og kommunale dokumentationskrav?

Kilde: Survey blandt dagtilbudsledere i udvalgte kommuner.

De institutionsfastsatte dokumentationskrav dækker i særlig grad dels information til forældre, dels krav rettet mod den pædagogiske kerneydelse. Hyppigst er kravene rettet mod "viden om barnets udvikling og trivsel", "udvikling af den pædagogiske praksis" og "information til forældre". Færre institutioner har krav i relation til "personale og ledelse" og "økonomistyring og budgetoverholdelse".

Sammenholdes disse med temaer for de kommunalt fastsatte krav, ser vi, at både de institutionsfastsatte og kommunale krav vedrører udvikling af den pædagogiske praksis. De institutionsfastsatte krav vedrører i højere grad end de kommunalt fastsatte krav viden om barnets trivsel og udvikling samt information til forældre.

I de gennemførte interview nævnes information til forældre til brug ved forældresamtaler om det enkelte barn og generel information om pædagogiske aktiviteter og formålet med pædagogiske forløb som eksempler på krav, som institutionerne selv har fastsat (interview 1, 2 og 18). Endvidere arbejder en af daginstitutionerne på lederens foranledning med video-dokumentation, som anvendes i dialogen med forældre (interview 9 og 11).

Eksempler på institutionsfastsatte krav

- "ALLE MED" observationsskemaer
- SPU-skoleparathedstest
- Udviklingsskemaer
- Digital dagbog
- Dialogvurderinger af alle børn
- Foto gøres tilgængelige på it-plattformen Daycare

Kilde: Survey til daginstitutionsledere.

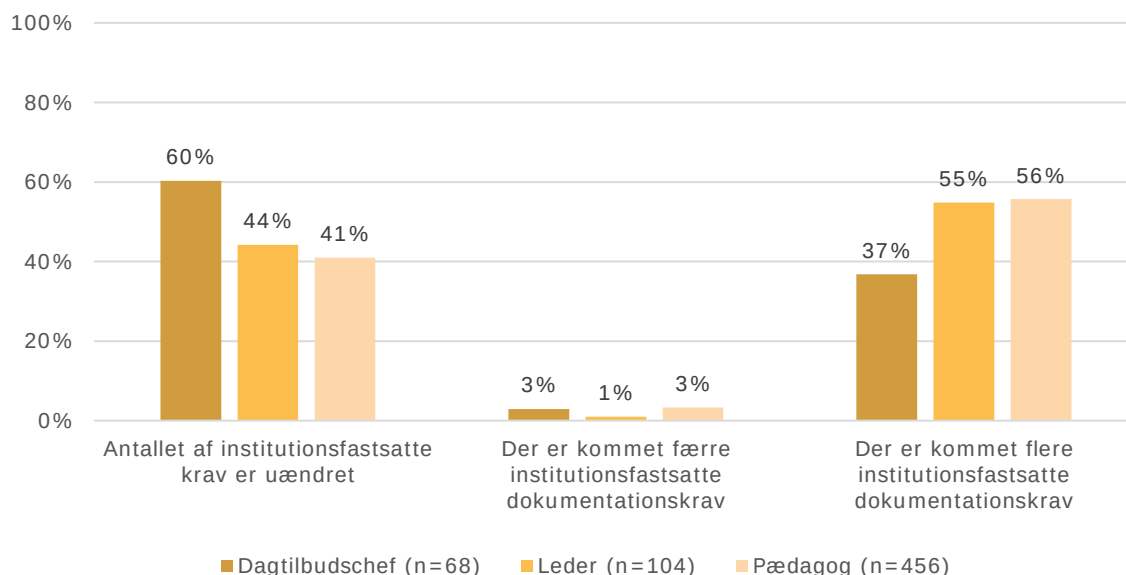
I de medvirkende institutioner er der også eksempler på institutionsfastsatte krav, der anvendes i lederes og personales drøftelser af og refleksioner over den pædagogiske praksis i institutionen (interview 1).

De interviewede pædagoger og ledere beskriver, at beslutninger om at indføre institutionsfastsatte krav som oftest træffes efter drøftelser i personalegruppen og med tilslutning fra denne (interview 1, 9, 18). Blandt daginstitutionslederne er der fokus på at sikre procedurer for tilvejebringelse af dokumentation i forhold til børn, hvor pædagogerne har en begyndende bekymring med henblik på eventuel underretning (interview 1, 9 og 10).

3.3.2 Vurdering af udviklingen af antallet af krav

Figur 3.6 viser dagtilbudschefers, daginstitutionsledere og pædagogers vurderinger af udviklingen i antallet af institutionsfastsatte dokumentationskrav inden for de seneste tre år.

Figur 3.6 Vurdering af udvikling i institutionsfastsatte dokumentationskrav

Note: Spørgsmål: *Hvad er din vurdering af udviklingen i antallet af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet på følgende områder inden for de seneste tre år? - Institutionsfastsatte dokumentationskrav.*
Signifikant ved en χ^2 -test på et 5 % signifikansniveau.

Kilde: Surveys blandt dagtilbudschef, daginstitutionsledere og pædagoger.

Figuren ovenfor tegner et billede af, at hovedparten af respondenterne vurderer, at antallet af institutionsfastsatte krav er uændret eller øget de seneste tre år. Kun mellem 1 % og 3 % vurderer, at der er kommet færre krav. Der er imidlertid forskel på, hvordan dagtilbudschef, daginstitutionsledere og pædagoger vurderer udviklingen i antallet af krav. 56 % af pædagogerne vurderer, at der er kommet flere institutionsfastsatte krav, mens 55 % af daginstitutionslederne og 37 % af dagtilbudscheferne har denne vurdering. 41 % af pædagogerne vurderer, at antallet af krav er uændret, mens det for daginstitutionsledere er 44 % og dagtilbudschefer 60 %, der vurderer, at antallet af krav er uændret.

Sammenligner vi med vurderingen af udviklingen i antallet af kommunale krav, så vurderer en mindre andel af både pædagoger, daginstitutionsledere og dagtilbudschef, at der er kommet flere institutionsfastsatte krav, end andelen, der vurderer, at der er kommet kommunale krav. I forhold til vurderingen af udviklingen i de statslige krav er billedet ikke entydigt.

Opsamling

- Survey blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger viser, at hovedparten af respondenterne vurderer, at antallet af dokumentationskrav er uændret eller steget inden for de seneste tre år.
- Når vi sammenligner udviklingen af statslige, kommunale og institutionsfastsatte krav, så vurderer den største andel af respondenterne, at der er kommet flere kommunalt fastsatte krav inden for de seneste tre år.
- Der er væsentlige variationer i antallet af dokumentationskrav kommunerne imellem. Kommunerne har angivet mellem 0 og 13 kommunale dokumentationskrav. Når kommunerne formulerer dokumentationskrav, er de i langt overvejende grad alene rettet mod de kommunale institutioner, mens der formuleres få krav til de private institutioner. De kommunalt fastsatte krav vedrører hyppigst økonomistyring og budgetoverholdelse samt udvikling af den pædagogiske praksis.
- Antal institutionsfastsatte krav varierer mellem 0 og 7 institutionsfastsatte krav. De institutionsfastsatte krav vedrører hyppigst viden om barnets trivsel og udvikling, udvikling af den pædagogiske praksis og information til forældre.

4 Dokumentationskravenes betydning

I dette kapitel præsenteres undersøgelsens resultater vedrørende dagtilbudschefers, daginstitutionslederes og pædagogers vurdering af dokumentationskravenes betydning for arbejdet i og omkring dagtilbuddene. Dels beskrives vurderinger af tidsforbruget forbundet med dokumentationsopgaverne, dels præsenteres vurderinger af dokumentationsarbejdets betydning for kvaliteten af den pædagogiske praksis. Endelig beskrives dagtilbudschefers, daginstitutionslederes og pædagogers vurderinger af, i hvilken grad dokumentationskravene har et klart formål, og om kravene opleves som kontrollerende eller understøttende, jf. diskussionen i afsnit 2.2.

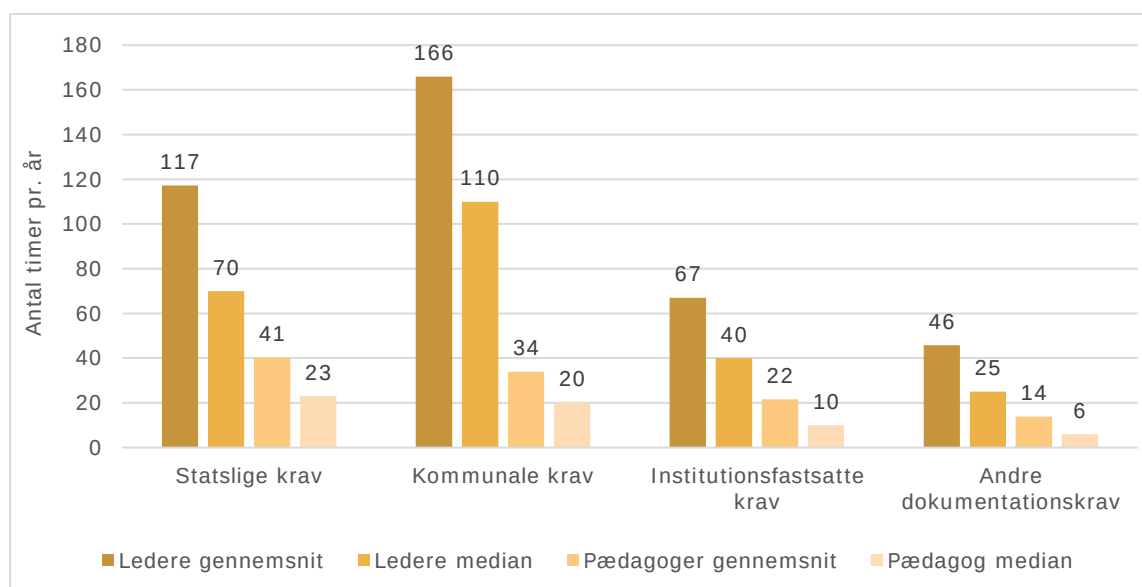
4.1 Tidsforbrug

Vi har igennem surveys og kvalitative interview søgt at afdække dagtilbudschefers, daginstitutionslederes og pædagogers tidsforbrug forbundet med arbejdet med dokumentationskravene på området fra henholdsvis stat, kommuner og institutioner – dels med henblik på at afdække omfanget af tidsforbruget, dels for at afdække, hvilke opgaver der konkret løses med henblik på at indfri dokumentationskravene.

I surveys til daginstitutionsledere og pædagoger har vi bedt respondenterne angive deres årlige tidsforbrug på de forskellige oplyste statslige dokumentationskrav samt tidsforbrug for henholdsvis de kommunale og institutionsfastsatte krav, der er relevante for dem. Respondenterne har endvidere haft mulighed for at angive tidsforbrug på eventuelle andre krav.

Figur 4.1 viser dels gennemsnittet af daginstitutionsledernes og pædagogernes angivelser, dels medianen.

Figur 4.1 Årligt tidsforbrug for statslige, kommunale og institutionsfastsatte samt andre dokumentationskrav, gennemsnit og median

Note: Tidsforbruget for statslige krav er udregnet ved at summere tidsforbruget for de enkelte statslige dokumentationskrav – og ligeledes for de kommunale dokumentationskrav. Respondenten er blevet bedt om at anslå et samlet tidsforbrug om året på institutionsfastsatte og andre dokumentationskrav. N varierer på tværs af de forskellige krav; derfor angives N i et interval. N (ledere): 66-85. N (pædagoger): 275-352.

Kilde: Surveys blandt daginstitutionsledere og pædagoger.

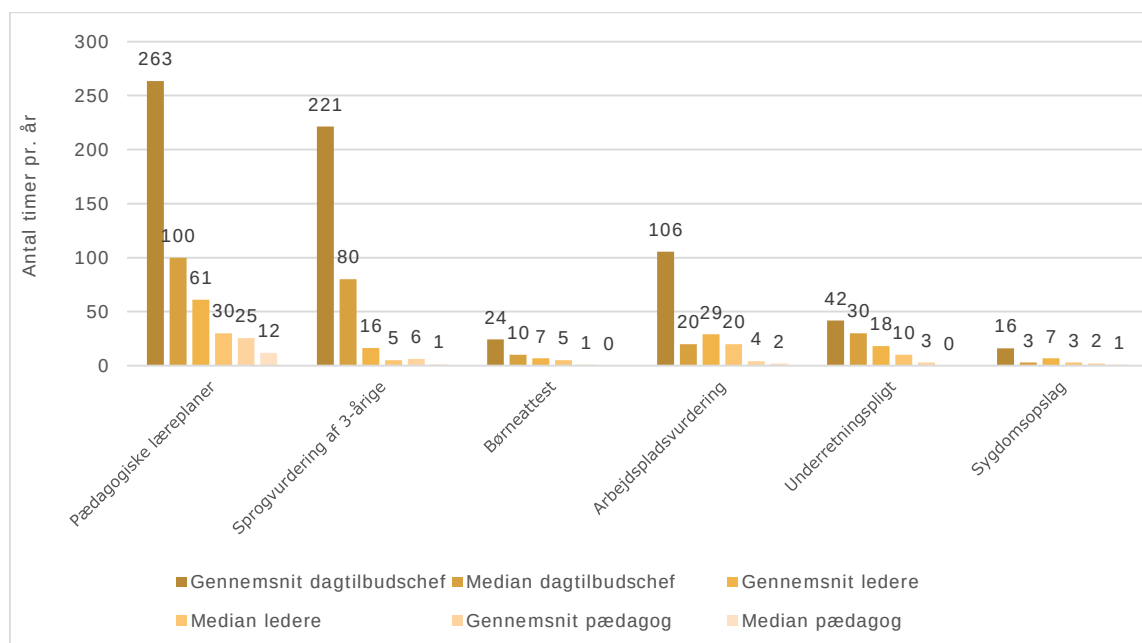
Det fremgår af figuren, at det for daginstitutionslederne særligt er kommunale og statslige krav, der anvendes tid på i forbindelse med dokumentationsarbejdet. Gennemsnitligt angiver lederne, at de anvender 166 timer årligt på kommunale krav og 117 timer årligt på statslige krav. Lederne anvender gennemsnitligt 67 timer årligt på institutionsfastsatte krav og 46 timer på andre krav. Det samme mønster gør sig gældende for pædagogerne, der dog gennemsnitligt anvender færre timer på arbejdet med dokumentationskrav end daginstitutionslederne. Gennemsnitligt angiver pædagogerne, at de anvender 41 timer årligt på statslige krav og 34 timer årligt på kommunale krav. Hertil anvender de gennemsnitligt 22 timer årligt på institutionsfastsatte krav og 14 timer på andre krav. Det fremgår af besvarelsene, at kategorien "andre krav" bl.a. er dokumentationsopgaver forbundet med varetagelse af praktikanter i institutionen, forberedelse af forældremøder, tid anvendt til arbejde som tillidsrepræsentant, besvarelser af diverse spørgeskemaer m.m.

Sammenholdes gennemsnittet af henholdsvis ledernes og pædagogernes årlige tidsforbrug med medianen, ser vi en væsentlig forskel mellem gennemsnit og median både for daginstitutionsledere og pædagoger. Det illustrerer, at der inden for de enkelte respondentgrupper er en væsentlig variation imellem angivelser af tidsforbruget på de forskellige dokumentationskrav. Det betyder, at man skal være varsom med absolutte tolkninger af det gennemsnitlige tidsforbrug.

Der er, som beskrevet i kapitel 3, seks statsligt fastsatte dokumentationskrav, som vedrører dagtilbudsområdet. Med henblik på at belyse eventuelle forskelle i tidsforbruget til de forskellige statslige dokumentationskrav har vi i surveys til dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger bedt respondenterne angive deres årlige tidsforbrug på de forskellige oplistede statslige dokumentationskrav.

Nedenstående Figur 4.2 viser dagtilbudsschefer, daginstitutionslederes og medarbejderes besvarelse af spørgsmål om årligt tidsforbrug på de enkelte statslige dokumentationskrav – dels gennemsnittet af angivelser, dels medianen. Det er væsentligt at bemærke, at dagtilbudsschefer for hvert krav er blevet bedt om at anslå det samlede tidsforbrug for ledere og medarbejdere i forvaltningen det seneste år. Ledere og pædagoger er blevet bedt anslå deres eget tidsforbrug det seneste år på ovenstående dokumentationskrav.

Figur 4.2 Årligt tidsforbrug på statslige dokumentationskrav, gennemsnit og median

Note: Spørgsmålsformuleringen har været anderledes for dagtilbudsschefer. Dagtilbudsschefer er blevet bedt om at anslå tidsforbruget det seneste år hos ledere og medarbejdere i forvaltningen i forbindelse med ovenstående dokumentationskrav. Ledere og pædagoger er blevet bedt anslå deres eget tidsforbrug det seneste år på ovenstående dokumentationskrav. N varierer på tværs af de forskellige krav, derfor angives et interval på tværs af kravene. N (dagtilbudsschefer): 34-39. N (ledere): 83-85. N (pædagoger): 348-369.

Kilde: Surveys blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger.

Det fremgår af ovenstående figur, at det særligt er pædagogiske læreplaner, sprogvurderinger og arbejdspladsvurderinger, som de kommunale forvaltninger anvender tid på. I gennemsnit angiver dagtilbudsscheferne, at der anvendes 263 timer på arbejdet med pædagogiske læreplaner i de kommunale forvaltninger, mens arbejdet med sprogvurderinger angives til gennemsnitligt 221 timer og arbejdet med arbejdspladsvurderinger til gennemsnitligt 106 timer. I forhold til tidsforbruget til sprogvurdering er det væsentligt at tilføje, at mange kommuner vælger at sprogvurdere alle børn og ikke kun dem, som vurderes at have særlige behov, som det fremgår af lovgivningen. Der anvendes gennemsnitligt væsentligt færre timer på dokumentationskrav vedrørende børneattest, underretningspligt og sygdomsopslag i dagtilbudsforvaltningerne.

Dokumentationskrav vedrørende sprogvurderinger fremhæves i de gennemførte interview som krav, hvor arbejdet med dokumentationen bidrager til, at pædagogerne bliver i stand til at beskrive præcis, hvilke udfordringer børnene har, og hvad man kan gøre for at understøtte barnet i sin udvikling (interview 3, 4, 9 og 15). En forældrebestyrelsesformand beskriver, at der på baggrund af drøftelser af bl.a. dokumentation af arbejdet med sprogvurderinger i bestyrelsen er ændret praksis i institutionen, så alle institutionens børn nu sprogvurderes og motorikvurderes (interview 20). I en anden institution har lederen på samme vis anvendt dokumentationen til en refleksion over praksis i institutionen – og som baggrund for en efterfølgende praksisændring (interview 15).

Der er også eksempler på det modsatte perspektiv på vurderinger af børnene. I forhold til sprogvurderinger er det et perspektiv, at det kan være unødigt tidsspilde at sprogvurdere alle børn (interview 4). En leder har det perspektiv, at test af børn ikke er en hensigtsmæssig tilgang til det pædagogiske arbejde:

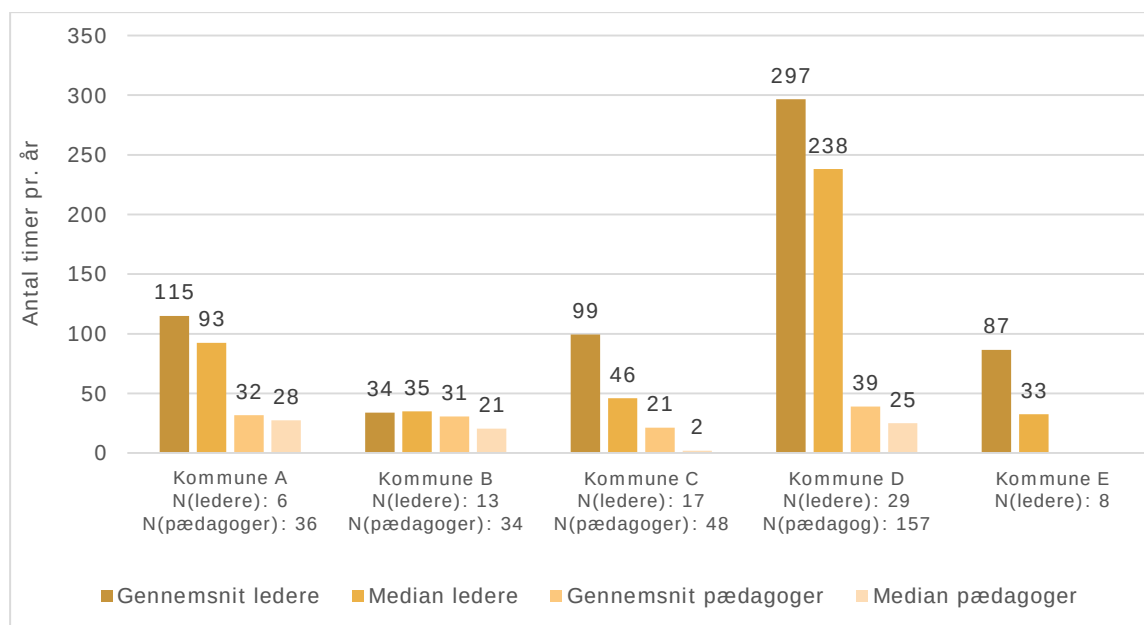
Jeg er jo den, der har protesteret. Der er få andre, der har protesteret. Men jeg har måske været mere den, der er kendt for at protestere, fordi nu kan jeg jo sige det igen, fordi jeg synes ikke, at det er børnene, der skal testes. Jeg synes det er personalet, der skal opkvalificeres, og jeg er da enig i, at sprogtestarbejdet har været med til at opkvalificere pædagogerne og personalet, for det har vi guddødeme været nødt til. Men jeg er bare ked af, at det er på grund af en sprogtest, at vi har skulle gøre det, fordi jeg synes, sproget er vigtigt. (Interview 1).

Ledere og pædagoger har angivet deres eget årlige tidsforbrug på statslige dokumentationskrav. Gennemsnitligt anvender daginstitutionslederne mest tid på pædagogiske læreplaner (61 timer årligt), arbejdspladsvurderinger (29 timer årligt) og underretningspligt (18 timer årligt). Pædagogerne anvender gennemsnitligt 25 timer årligt på dokumentationskrav vedrørende pædagogiske læreplaner og mellem 1 og 6 timer årligt på de øvrige statslige dokumentationskrav.

Særligt i forhold til dagtilbudschefernes besvarelser ser vi en væsentlig forskel mellem gennemsnit og median, hvilket illustrerer, at der er en væsentlig variation imellem respondenternes angivelser af tidsforbruget.

Endelig har vi i de seks udvalgte kommuner gennem surveys afdækket daginstitutionslederes og pædagogers tidsforbrug på kommunalt fastsatte krav. Figur 4.3 viser daginstitutionslederes og pædagogers angivelser af tidsforbruget.

Figur 4.3 Årligt tidsforbrug på kommunale krav inddelt i kommuner, gennemsnit og median

Note: Ledere og pædagoger er blevet bedt angive deres eget tidsforbrug for specifikke kommunale dokumentationskrav. Antallet af dokumentationskrav har varieret mellem kommunerne. Det angivet tidsforbrug på de forskellige kommunale krav er for hver respondent blevet summeret til en variabel for respondentens samlede tidsforbrug på kommunale dokumentationskrav. I kommune E var svarprocenten for pædagoger ikke tilfredsstillende. Derfor indgår der ikke data for pædagoger for kommune E.

Kilde: Surveys blandt daginstitutionsledere og pædagoger.

Det fremgår af figuren, at der er en væsentlig variation i ledernes tidsanvendelse på kommunale dokumentationskrav. I kommune D angiver lederne gennemsnitligt, at de anvender 297 timer årligt på kommunale dokumentationskrav. I kommune A, C og E anvender lederne mellem 115 og 87 timer årligt på kommunale dokumentationskrav. Lederne i kommune B anvender gennemsnitligt færrest timer, nemlig 35 timer årligt. For lederne i kommune C, D og E er der

en forskel mellem gennemsnit og median, som illustrerer, at der er variation imellem ledernes angivelser af tidsforbruget. Kommuner F har ikke fastsat kommunale krav.

For pædagogerne er der mindre variation i tidsanvendelsen på kommunale dokumentationskrav. Pædagogerne i de fire kommuner bruger gennemsnitligt mellem 39 og 21 timer årligt på kommunale dokumentationskrav. For pædagogerne i kommune C er der en forskel mellem gennemsnit og median, som illustrerer, at der er variation imellem pædagogernes angivelser af tidsforbruget.

I de kommuner, hvor vi har gennemført spørgeskemaundersøgelser blandt pædagoger og daginstitutionsledere, er der variation i forhold til antallet af kommunale dokumentationskrav som beskrevet i afsnit 3.2. Antallet af krav i de seks kommuner varierer mellem 0 og 11 krav. I kommune D, der har 11 dokumentationskrav, er ledernes gennemsnitlige årlige tidsforbrug på kommunale dokumentationskrav væsentligt højere end i de øvrige kommuner. Pædagogerne i kommune D har imidlertid et tidsforbrug, der ligger på niveau med pædagogerne i de øvrige kommuner.

Når kommunerne opstiller egne dokumentationskrav, påføres dagtilbuddene en ekstra opgave. På den baggrund har vi i surveyen blandt dagtilbudsschefer undersøgt, hvorvidt forvaltningerne foretager beregninger af det forventede tidsforbrug til opfyldelse af de kommunale dokumentationskrav. Overvejelser om det forventede tidsforbrug på institutionsniveau er generelt ikke en fast procedure, når der opstilles kommunale dokumentationskrav. I spørgeskemaundersøgelsen til dagtilbudsscheferne vurderer 10 % af dagtilbudsscheferne, at der laves overslag af tidsforbruget i forbindelse med opstillingen af hovedparten af dokumentationskravene, og 18 % angiver, at der er lavet et overslag over tidsforbruget for enkelte krav. Øvrige dagtilbudsschefer angiver, at der ikke udarbejdes overslag.

Samlet set peger surveyene på, at der for det første er stor variation i forhold til, hvor meget tid ledere og pædagoger anvender på de enkelte krav. I forvaltningen er det især arbejdet med pædagogiske læreplaner og sprogvurdering, der tager tid. Arbejdspladsvurderinger, underrettingspligt og børneattester fylder væsentligt mindre, mens sygdomsopslag ikke optager væsentlig tid. For lederne og pædagoger er det ligeledes de pædagogiske læreplaner, men også lokalt fastsatte krav, som tiden anvendes på. Endvidere viser forskellene mellem gennemsnittet og medianen en stor spredning i besvarelsene for de respektive respondentgrupper. Der er således både forskelle på daginstitutionslederes og pædagogers tidsanvendelse og på forskellige pædagogers tidsanvendelse. Dette fund svarer til resultater af tidligere undersøgelser af ledere og pædagogers tidsforbrug, jf. kapitel 2.

I nedenstående Tabel 4.1 har vi opgjort den samlede tid, som ledere og pædagoger bruger på dokumentationskrav fra henholdsvis stat, kommune og institution. Der er angivet intervallet mellem nedre og øvre kvartil. Som det fremgår af tabellen er der meget stor variation i tidsforbruget. Opgørelsen viser, hvor vanskeligt det kan være at give et specifikt tal for tidsforbruget på dokumentationskrav, idet gennemsnittet dækker over en meget stor variation.

Tabel 4.1 Årligt tidsforbrug på dokumentationskrav på statsligt, kommunalt og institutionsniveau, nedre og øvre kvartil

Personalegruppe	Tidsforbrug, nedre kvartil	Tidsforbrug, øvre kvartil
Ledere	148,00	457,50
Pædagoger	36,75	102,00

Note: Det samlede tidsforbrug på dokumentationskrav opgjort på nedre og øvre kvartil.

Kilde: Spørgeskemaer til dagtilbudsschefer, institutionsledere og pædagoger.

Det fremgår af tabellen, at pædagoger og ledere i øvre kvartil anvender omtrentligt tre gange så mange timer på dokumentationskrav som ledere og pædagoger i nedre kvartil. Noget af variationen er bestemt af antallet af kommunale krav i de pågældende respondents kommuner, og af hvordan varetagelsen af dokumentationsopgaven er organiseret. På baggrund af de kvalitative interview tegner der sig herudover et billede af, at det generelt er vanskeligt for de interviewede at anslå tidsforbruget forbundet med varetagelsen af dokumentationsopgaver. Der er flere grunde hertil:

For det første er det en udfordring at vurdere tidsforbruget vedrørende en enkelt opgave retrospektivt (interview 2, 15, 16).

For det andet kan det være vanskeligt at adskille selve dokumentationsarbejdet og tidsforbruget hertil fra det øvrige arbejde forbundet med udførelsen af opgaven (interview 2, 3). Eksempelvis er det vanskeligt at isolere dokumentationsopgaver vedrørende pædagogiske læreplaner fra øvrige opgaver forbundet med arbejdet med læreplanen i daginstitutionen. For lederne er det på samme vis vanskeligt at foretage en skarp distinktion mellem administrative opgaver med og uden dokumentationskrav.

Interviewene tegner for det tredje et billede af, at der er forskellige udfordringer forbundet med at opgøre tidsforbrug på henholdsvis statslige, kommunale og institutionsfastsatte krav. Det kan være vanskeligt at foretage en skarp afgrænsning af eksempelvis statslige og kommunale krav. En række kommuner har fastsat lokale rammer for arbejdet med pædagogiske læreplaner – rammer, der både skal understøtte, at kommunens institutioner lever op til det statslige krav, og skal honorere behov for ledelsesinformation lokalt i kommunen. Det er vanskeligt for daginstitutionsledere og pædagoger at opgøre, hvor stort tidsforbruget er på henholdsvis den statslige og den kommunale del af de samlede krav. Hertil kommer, at der blandt ledere og medarbejdere ikke nødvendigvis er stor opmærksomhed på og viden om, hvilket administrativt niveau, der har fastsat rammerne for arbejdet. Summen af kravene opleves som en ramme for arbejdet, som man tager udgangspunkt i ved tilrettelæggelsen af arbejdet (interview 15, 17). En pædagog formulerer det på denne måde i sin besvarelse af et spørgsmål om, hvorvidt hun skelner mellem forskellige afsendere af dokumentationskravene:

Nej, det gør jeg faktisk ikke. Det er en del af vores hverdag, og det er noget, vi skal. Så jeg tænker ikke på, hvem der har bestemt det. (Interview 17)

Endelig giver interviewene indtryk af, at interesse og skriftlige kompetencer har en betydning for oplevelsen af tidsforbruget forbundet med dokumentationsopgaver. Dette ligger i tråd med en tidligere undersøgelse, der – som beskrevet i afsnit 2.3 – peger på, at oplevelsen af omfanget af tidsforbrug forbundet med en opgave ikke udelukkende er afhængig af det anvendte antal timer og minutter. Samspillet med øvrige opgaver, herunder oplevelsen af at skulle gå til og fra skriveopgaverne forbundet med dokumentation, gør, at medarbejderne oplever dette arbejde som meget afbrudt, og derfor kommer det til at fylde meget mentalt (Deloitte, 2009: 30).

På denne baggrund er det vores vurdering, at opgørelser og angivelser af tidsforbrug forbundet med dokumentationskrav for det første skal tolkes med forsigtighed, og for det andet skal ses i lyset af, at der er væsentlige variationer mellem kommuner, institutioner, ledere og medarbejdere.

I afsnit 4.1.1 og 4.1.2 gennemgås lederes og personales oplevelser i forhold til tidsforbrug på temaer inden for de kommunalt fastsatte dokumentationskrav.

4.1.1 Daginstitutionsledernes tidsforbrug

Blandt de interviewede daginstitutionsledere nævnes dokumentationskrav vedrørende administrative opgaver, dokumentation af pædagogiske aktiviteter til forældre og forvaltning og underretninger som de dokumentationsopgaver, der anvendes mest tid på. Dokumentationskrav vedrørende administrative opgaver og af pædagogiske aktiviteter til forældre er opgaver, der i surveyen falder ind under kategorierne "kommunalt fastsatte dokumentationsopgaver" og/eller "institutionsfastsatte dokumentationskrav". Dokumentation af pædagogiske aktiviteter kan dels være afledt af det statslige krav om arbejdet med pædagogiske læreplaner, dels med kommunale dokumentationskrav.

Opgaverne vedrører både udarbejdelse af den skriftlige dokumentation samt møder om dokumentationen med medarbejdere, forældre, ledere og medarbejdere fra den kommunale forvaltning.

Der er forskel på, hvordan lederne har organiseret arbejdet med dokumentationsopgaverne. Nogle ledere varetager selv en stor del af dokumentationsopgaverne og forestår eksempelvis størstedelen af arbejdet med udarbejdelse af evaluering af de pædagogiske læreplaner og dokumentation til forældre. I andre institutioner varetages disse opgaver af pædagoger, og der er ugentligt afsat tid til, at personalet kan varetage bl.a. dokumentationsopgaver. En leder fortæller, at hun har ansat en kontoruddannet medarbejder til varetagelse af noget af det administrative arbejde.

Disse forskellige tilgange til arbejdsdeling bidrager til at forklare de forskelle i angivelser af tidsforbrug på dokumentationsopgaver blandt daginstitutionsledere og pædagoger, som vi ser i data fra surveyen.

Blandt de medvirkende daginstitutionsledere fremhæves opgaver vedrørende registrering og administration som opgaver, der optager en væsentlig del af ledernes arbejdstid. Nogle anslår, at omkring halvdelen af arbejdstiden anvendes på administrative arbejdsopgaver. En leder fortæller om sit arbejde med administrative dokumentationsopgaver:

Det fylder meget. Jeg synes, at det fylder mere og mere, fordi vi bliver større og større. [...] For nylig kom der en mail ud om, at vi skal have samlet alt papir og numre på it. Så skal jeg rundt i hele huset og skrive numre på alle iPads, computere, telefoner osv. og sende det ind, fordi det skal samles centralt, hvad vi har i hvilke huse. Sådan noget kommer der rigtig meget af. Så kommer der en mail ud om, at de skal vide, hvor mange barnevogne og krybber vi har i vuggestuen, hvor mange er der af det og det. Det bruger jeg meget tid på, desværre. [...] Det giver ikke noget den anden vej. Det er noget, jeg sender afsted, og så er det ude af verden, men jeg bruger meget tid på det.

Også dokumentationsarbejde forbundet med ansøgning om støtte eller ressourcepersoner til børn med særlige behov nævnes som en opgave, der fylder i ledernes dokumentationsarbejde (interview 14).

Et perspektiv blandt lederne er, at det kan være vanskeligt at finde tid til dokumentationsopgaverne. Som en leder beskriver, kan det eksempelvis være forvaltningen, som efterspørger information og dokumentation:

Vi skal lige have et svar, vi skal have et høringssvar og dit og dat for demokratiet. Og det er jo rigtig fint. Jeg kan jo ikke anfægte noget af det. Men jeg har bare ikke tid nok til at arbejde med det. (Interview 16)

4.1.2 Pædagogers tidsforbrug

Blandt de interviewede pædagoger nævnes dokumentation af pædagogiske aktiviteter, dokumentation til forældre og forvaltning, test og systematiske vurderinger af børnene samt underretninger som de dokumentationsopgaver, der anvendes tid på. Opgaverne vedrører både udarbejdelse og læsning af den skriftlige dokumentation samt møder med leder, kolleger og forældre om dokumentationen.

Som nævnt er der forskel på, hvordan arbejdet med dokumentationsopgaverne er organiseret i institutionerne, herunder om der er afsat tid til, at personalet kan varetage bl.a. dokumentationsopgaver.

Det fremgår også af interviewene, at alle pædagoger ikke anvender lige meget tid på dokumentationsopgaven, men at opgaven nogen steder primært varetages af de pædagoger, der har særlig interesse og kompetencer i forhold til opgaven.

En pædagog giver eksempler på arbejdsdelingen og forskellige tilgange til dokumentationsarbejdet i sin institution. Institutionen har besluttet at der skal være referat fra alle personalemøderne, og her har de en klar arbejdsdeling i forhold til opgaven med at skrive referatet:

Men det er altid mig, der skal skrive; hver gang vi har personalemøde, så er jeg referent. For jeg er god til "Mit livs novelle". Jeg får det hele med. Så selvom man ikke har været til stede på personalemødet, så kan man sagtens forstå, hvad vi talte om. For jeg får det hele med. Det er derfor, jeg kalder det "Mit livs novelle". [...] Det er også fint for de andre, at de bare lige kan gå ind og læse det.

I forhold til dokumentation af børnenes udvikling kan der også være forskellige tilgange til dokumentationsopgaven blandt pædagogerne. For så vidt angår sprogvurderinger har flere institutioner organiseret sig på den måde, at en eller flere pædagoger foretager alle sprogvurderinger og herefter videreformidler resultaterne til kollegerne. En pædagog beskriver, hvordan hun løbende arbejder med dokumentation af børnenes udvikling, og at der er en variation i praksis kollegerne imellem:

Jeg har min bog [til notater] med udenfor. Jeg tager den meget med udenfor. Det er måske 1 time om ugen i snit. Når det er tæt på, at jeg skal have samtaler, så gør jeg det jo meget. Men det skal ikke være et øjebliksbillede, så det er derfor, at jeg gør det løbende. [...] Det er på den måde. Jeg elsker mine notater. Men jeg er den eneste, der render rundt med sådan en bog. Men det er den måde, jeg gør det på.

Denne form for arbejdsdeling mellem pædagogerne bidrager til at forklare de forskelle i angivelser af tidsforbrug på dokumentationsopgaver blandt pædagoger, som vi ser i data fra surveyen, jf. afsnit 4.1.

Et perspektiv blandt pædagogerne er, at det kan være vanskeligt at finde tid til dokumentationsopgaverne. Der er dog også pædagoger, der oplever, at der er afsat tilstrækkelig tid til opgaven.

I flere af de gennemførte interview adresseres organiseringen af arbejdet med dokumentation. En leder fortæller, at hun oplever, at det er den skriftlige side af dokumentationsarbejdet, der kan være udfordrende for medarbejderne. Hun har tilrettelagt arbejdet på den måde, at der afsættes tid særligt til arbejdet med dokumentation (interview 15). Blandt pædagogerne er det et perspektiv, at det kan være vanskeligt at fastholde en planlægning af arbejdet med dokumentation i en hverdag, hvor eksempelvis sygdom blandt personalet medfører, at planlagte opgaver må udskydes (interview 4, 12).

Opsamling

Tidsforbrug fylder meget i diskussionerne om dokumentationskrav og har tidligere været genstand for undersøgelser og opgørelser. I denne undersøgelse har vi både kvantitativt og kvalitativt tilnærmet os opgørelsen af tidsforbruget på dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. Den har vist, at dagtilbudsschefer, institutionsledere og pædagoger har meget vanskeligt ved at opgøre deres tidsforbrug på dokumentationskrav. Det betyder, at tidsopgørelser skal tages med forbehold. Nedenstående opsummerende punkter skal læses i dette lys.

- Stor variation i tidsforbrug mellem dokumentationskrav
- Stor variation i tidsforbrug mellem ledere og pædagoger
- Stor variation i tidsforbrug mellem individer med samme jobfunktion
- Ledere bruger mere tid end pædagoger på dokumentationskrav
- Lederes tidsforbrug
 - o Nedre kvartil 148 timer pr. år
 - o Øvre kvartil 458 timer pr. år
- Pædagogers tidsforbrug
 - o Nedre kvartil 37 timer pr. år
 - o Øvre kvartil 102 timer pr. år
- Både blandt ledere og pædagoger er der oplevelser af, at arbejdet med dokumentationskrav tager tid – og den tid kan være svær at finde.

4.2 Kvalitet i det pædagogiske arbejde

Dokumentationskrav indføres med henblik på at understøtte kvalitetssikring og kvalitetsudvikling. Der kan imidlertid være forskellige opfattelser af, hvad kvalitet i det pædagogiske arbejde er, herunder hvilke forhold det er væsentligt at dokumentere med henblik på at kunne tilvejebringe viden om kvalitet samt sikre og understøtte udvikling af kvaliteten.

Som led i undersøgelsen har vi i de gennemførte interview søgt at afdække, hvilke holdninger og perspektiver på kvalitet i det pædagogiske arbejde der er blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger.

På tværs af de gennemførte interview peger dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger på, at kvalitet i dagtilbud både handler om strukturelle forhold (som normeringer, medarbejdernes uddannelse og kompetencer mv.) og processuelle forhold (som samspillet mellem børn og medarbejdere, samspillet børnene imellem og forældresamarbejdet mv.).⁷

For så vidt angår de strukturelle forhold peges der i interview med dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger på, at medarbejdernes uddannelse og kompetencer spiller en rolle for kvaliteten i daginstitutionerne. En daginstitutionsleder fremhæver eksempelvis, at hun prioriterer at ansætte uddannede pædagoger i alle stillinger for at sikre god kvalitet (interview 15). Uddannelse kobles af flere interviewede til medarbejdernes kompetencer i forhold til at

⁷ Jævnfør også beskrivelsen af læringsmiljøer som bestående af et samspil mellem strukturelle parametre og proceselementer i "Master for en styrket pædagogisk læreplan" (Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, 2016)

have fokus på den faglige opgave med børnene og træffe bevidste og reflekterede til- og fravalg i tilrettelæggelsen af den pædagogiske praksis (interview 14, 24 og 25).

I interview med dagtilbudsschefer og pædagoger er det også et perspektiv, at normeringer spiller en central rolle for, hvordan det pædagogiske arbejde kan udføres. En pædagog definerer eksempelvis kvalitet som, "at der er hænder nok" til bl.a. at gennemføre aktiviteter med børnene i mindre grupper (interview 3).

Strukturelle forhold, herunder normeringsovervejelserne, kobles af flere af de interviewede meget tæt til de mere processuelle forhold. En dagtilbudsschef formulerer det på denne måde:

Selvfølgelig betyder uddannelse noget, og selvfølgelig betyder det noget, hvor mange voksne der er. Og at rammer og læringsmiljøer er gode. Men det er altså de mennesker og relationer, der er i dem, der skal fylde det ud. (Interview nr. 27)

En anden dagtilbudsschef opfatter sammenhængen på denne måde:

Man kan råbe nok så meget på flere hænder, men hvis ledelsen ikke kan bedrive ledelse, og hvis pædagogerne ikke har de kompetencer, der skal til, og hvis de ikke kan arbejde systematisk og opsamle den læring, der ligger for fødderne af dem, så kan de være 100 – det løftes kvaliteten ikke af. (Interview nr. 22)

For så vidt angår de processuelle forhold peges både i interview med dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger på, at lederes og medarbejderes systematiske refleksion over den pædagogiske praksis er en væsentlig forudsætning for kvalitet i det pædagogiske arbejde. I den sammenhæng nævnes også, at det er betydningsfuldt at have et fælles sprog i medarbejdergruppen.

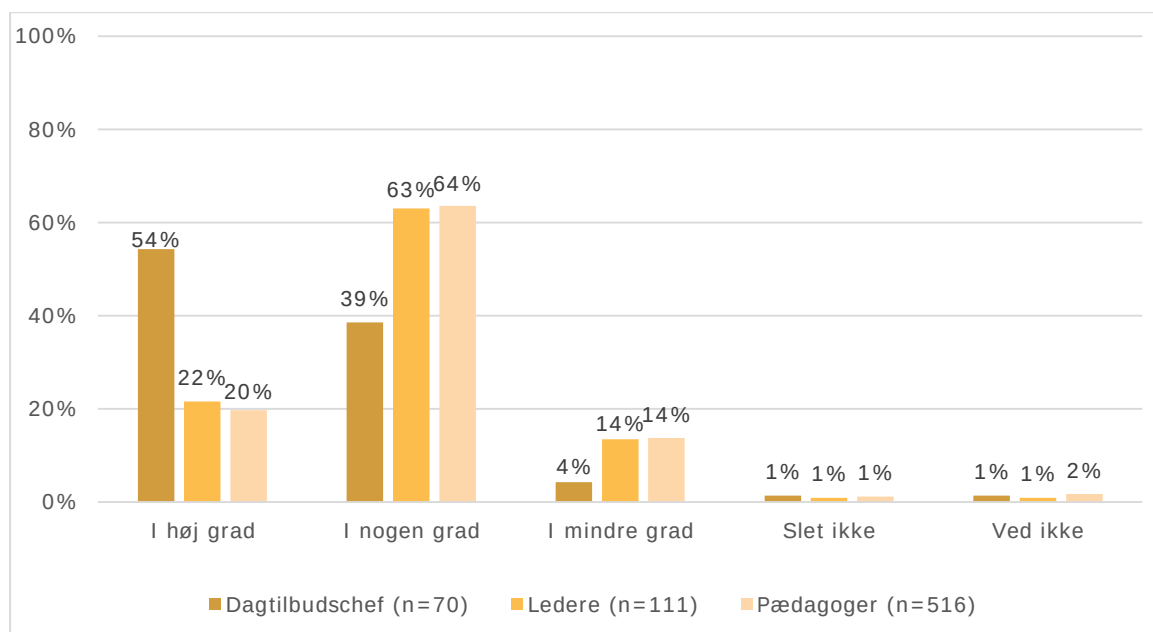
På tværs af interviewene fremhæves etablering af tætte relationer mellem børn og voksne som helt centralt for kvaliteten. Særligt blandt daginstitutionsledere og pædagoger fremhæves nærvær i medarbejdernes relation med børnene som et centralt kvalitetselement (interview 3, 9, 10, 15, 17, 25). I forlængelse heraf kædes etableringen af tætte relationer sammen med trivsel og udvikling både for børn og for medarbejderne i daginstitutionerne.

4.2.1 Dokumentationskravenes betydning for kvalitet

I spørgeskemaundersøgelserne er dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger bedt om at angive, i hvilken grad de vurderer, at de statslige, kommunale og institutionsfastsatte dokumentationskrav generelt højner kvaliteten på området.

Besvarelsene er sammenstillet i Figur 4.4.

Figur 4.4 Dokumentationskrav højner samlet set kvaliteten på dagtilbudsområdet

Note: Spørgsmålsformuleringen har varieret. Til dagtilbudsledere og pædagoger var formuleringen: *Mener du, at dokumentationskravene samlet set højner kvaliteten i arbejdet der, hvor du er ansat?* Spørgsmålsformuleringen til de kommunale dagtilbudsschefer var: *Mener du, at dokumentationskravene generelt højner kvaliteten på dagtilbudsområdet?* Der er en signifikant forskel mellem dagtilbudsscheferne og de to andre grupper på et 5 % signifikansniveau. Dagtilbudsschefer svarer mere positivt end de andre grupper på ovenstående udsagn. Der er ikke signifikant forskel mellem dagtilbudsledere og pædagoger.

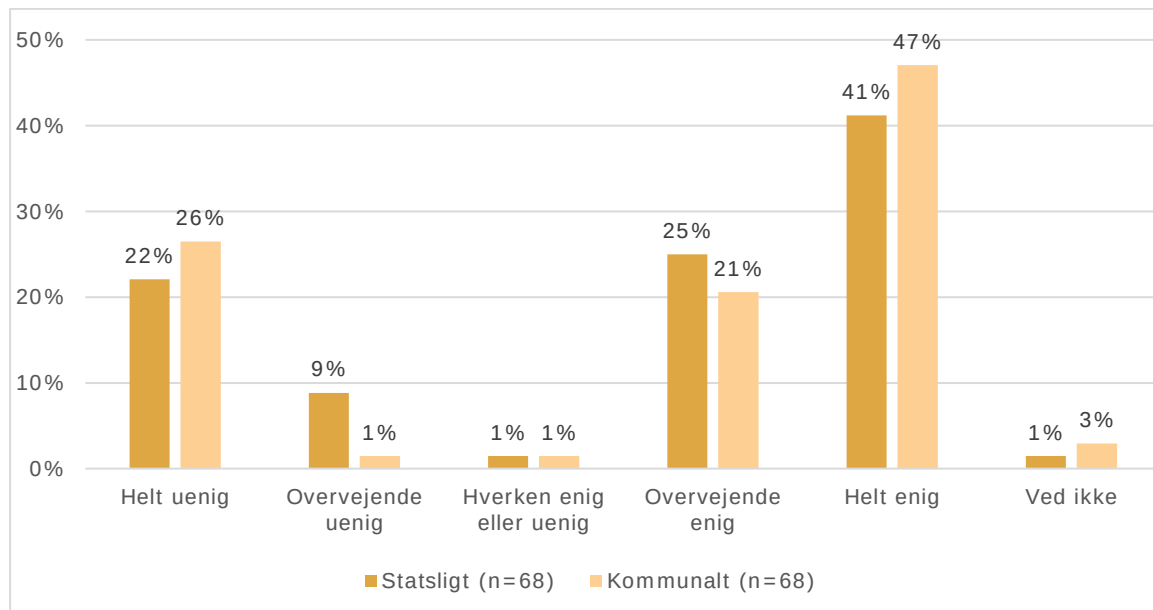
Kilde: Surveys blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger.

Det fremgår af figuren, at der for samtlige af respondentgrupperne er en andel på mellem ca. 84 % og 94 %, der i høj grad eller i nogen grad er enige i, at dokumentationskrav samlet set højner kvaliteten på dagtilbudsområdet henholdsvis i egen daginstitution. Mens der ikke er signifikante forskelle mellem daginstitutionsledere og pædagogers vurdering, så adskiller dagtilbudsschefernes vurdering sig fra de to øvrige grupper, idet en større andel af dagtilbudsscheferne har en positiv vurdering af dokumentationskravs betydning for kvaliteten.

Hovedparten (54 %) af dagtilbudsscheferne er i høj grad enige i, at dokumentationskrav generelt højner kvaliteten på dagtilbudsområdet. For daginstitutionsledere og pædagoger er henholdsvis 22 % og 20 % i høj grad enige i, at dokumentationskrav højner kvaliteten i egen institution. 39 % af dagtilbudslederne er i nogen grad enige i, at dokumentationskravene højner kvaliteten, mens det for daginstitutionsledere og pædagoger er henholdsvis 63 % og 64 %, der i nogen grad er enige. 4 % af dagtilbudsscheferne har angivet, at de i mindre grad vurderer, at dokumentationskrav højner kvaliteten, mens det for daginstitutionsledere og pædagoger er 14 %.

I surveyen er dagtilbudsscheferne endvidere anmodet om at angive, i hvilken grad de er enige i, at dokumentation, der indsamles som følge af henholdsvis statslige og kommunale krav, anvendes til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet. Svarene fremgår af Figur 4.5.

Figur 4.5 Dokumentation og udviklingen af kvalitet. Udsagn: Dokumentationen bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet. Dagtilbudsschefer

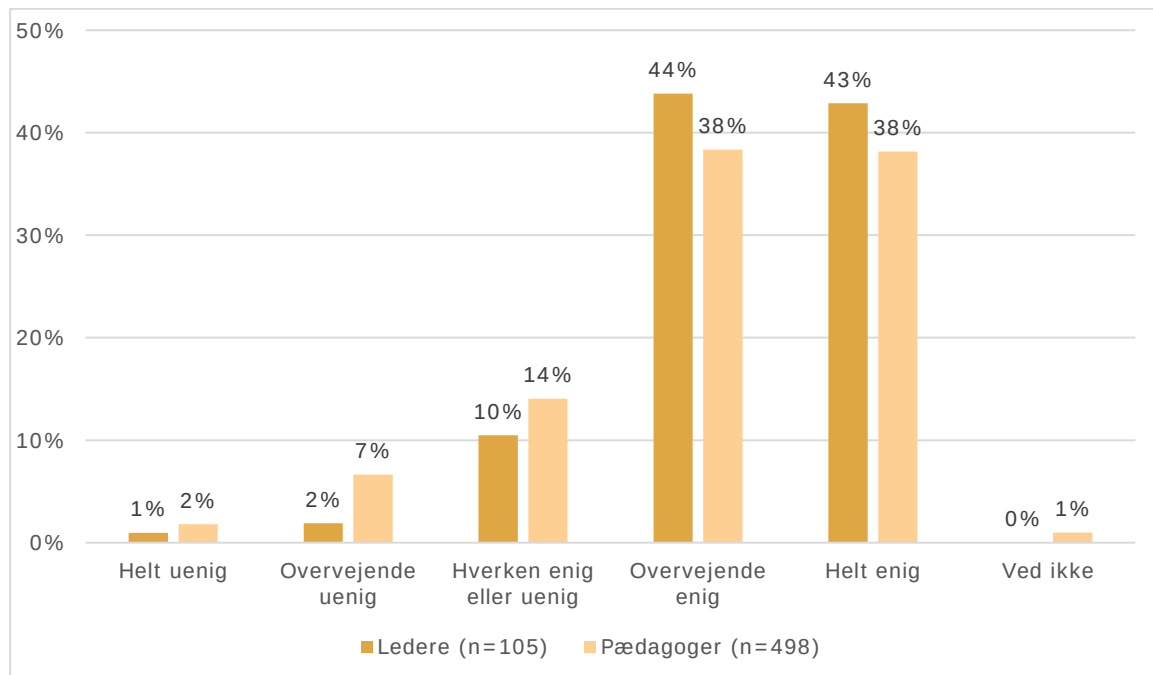
Note: Dagtilbudsschefer er blevet spurgt for henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Spørgsmålet lød: *Nedenfor er en række udsagn om kommunens anvendelse af den dokumentation og information, som tilvejebringes i forbindelse med opfyldelse af de ovenstående statslige dokumentationskrav/kommunale dokumentationskrav. - Dokumentationen bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet.*

Kilde: Survey blandt dagtilbudsschefer.

Det fremgår af figuren, at der er en vis variation i dagtilbudsschefernes vurdering af, om dokumentationen anvendes til at udvikle kvaliteten. Ca. to tredjedele af dagtilbudsscheferne er enten "helt enige" eller "overvejende enige" i, at dokumentationen bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet. Omvendt er henholdsvis 22 % helt uenige i, at dokumentation indsamlet som følge af statslige krav bliver anvendt, og 26 % er helt uenige i, at dokumentation indsamlet som følge af kommunale krav bliver anvendt til udvikling af området. Henholdsvis 9 % og 1 % er overvejende uenige. Vi ser ikke store forskelle på vurderingen af henholdsvis statslige og kommunale krav. Dog kan det bemærkes, at det både er en lidt større andel, der angiver at være "helt enig" i og "helt uenig" i, at dokumentation fra kommunale krav anvendes til kvalitetsudvikling.

Også ledere og pædagoger er i surveyene anmodet om at angive, om de er enige i, at dokumentationen anvendes til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet. Ledere og pædagoger er anmodet om en generel vurdering og har således ikke forholdt sig til, hvilket administrativt niveau der har fastsat dokumentationskravet. Besvarelserne fremgår af Figur 4.6.

Figur 4.6 Dokumentation og udviklingen af kvalitet. Udsagn: Dokumentation bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet

Note: Spørgsmålet lød: *Nedenfor er en række udsagn om anvendelse af dokumentationskrav generelt. Angiv venligst, i hvilken grad du er enig i udsagnene. - Dokumentation bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet.*

Kilde: Survey blandt ledere og pædagoger.

Det fremgår af figuren, at en lidt større andel af daginstitutionsledere end pædagoger vurderer, at dokumentationen anvendes til at udvikle kvaliteten. 87 % af dagtilbudslederne er enten "helt enige" eller "overvejende enige" i, at dokumentationen bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet. For pædagogerne er 76 % "helt enige" eller "overvejende enige". Henholdsvis 14 % og 10 % af daginstitutionsledere og pædagoger har angivet, at de ikke ved, om dokumentationen bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet. Og henholdsvis 3 % og 9 % er overvejende uenige eller helt uenige i, at dokumentationen anvendes til kvalitetsudvikling.

I interview med dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger peges der på, at dokumentationsarbejdets bidrag til udvikling af kvaliteten af det pædagogiske arbejde er afhængigt af, hvordan dokumentationsarbejdet rammesættes og tilrettelægges, herunder om dokumentationsarbejdet anvendes i en refleksiv dialog over egen praksis i institutionerne, eller dokumentationen primært udarbejdes til andre, men ikke anvendes i daginstitutionerne (interview 8, 10, 14, 17 og 22).⁸

Dagtilbudsscheferne fortæller, at kommunerne har fokus på at understøtte, at den dokumentation, der skal udarbejdes, anvendes i daginstitutionerne i hverdagen, men at det endnu ikke er praksis i alle institutioner og blandt alle medarbejdere (interview 14 og 27). En dagtilbudschef formulerer det på denne måde:

⁸ Dette fund kan bidrage til en forklaring på, at en relativt høj andel af pædagoger, daginstitutionsledere og dagtilbudsschefer har svaret "hverken enig eller uenig" på spørgsmålet, om dokumentation sætter fokus på udførelsen af målinger fremfor opfyldelsen af faglig kvalitet. Opleves rammesætningen af dokumentationsarbejdet som afgørende for, om dokumentationsarbejdet bidrager til kvaliteten, vil det være vanskeligt at give et entydigt svar på spørgsmålet uden at være præsenteret for den konkrete rammesætning.

[...] jeg tror, at man kan finde alt hos os. Fra at man har lavet det [dokumentation] uden rigtigt at følge op. Til at nogen bruger det som et aktivt redskab i hverdagen, i møderne og i dagligdagen, hvor det hele tiden er med. Jeg tror, at jeg kan finde fra den ene yderlighed til den anden. (Interview 14)

En dagtilbudschef skelner mellem den dokumentation, der dokumenterer de aktiviteter, som børnene har deltaget i og primært er rettet mod forældrene, og den dokumentation der anvendes i det pædagogiske personales refleksion over egen praksis. Hendes perspektiv er, at det er den sidste type af dokumentation, der bidrager til kvaliteten af den pædagogiske praksis (interview 22).

I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt dokumentation bidrager til kvaliteten af det pædagogiske arbejde, er det et perspektiv, at ikke alle kvalitetsparametre kan dokumenteres. En daginstitutionsleder beskriver dokumentationsarbejdet som et hjælperedskab i forhold til sikring af, at man i institutionen når hele vejen omkring relevante aktiviteter i forhold til udviklingen af det enkelte barn. Han peger imidlertid også på, at en væsentlig dimension i det pædagogiske arbejde er, at det pædagogiske personale er nærværende over for børnene, men at nærvær ikke (kan?) dokumenteres:

[...] kvalitet i vores arbejde er nærvær. Det er svært at måle nærvær. [...] for et barn på et år er kvalitet i dagtilbud, at der er en voksen, der ser en, rører ved en og giver tryghed. Det er kvalitet for et vuggestuebarn, men det måler man ikke med læreplaner. (...) Det er svært at dokumentere, hvad kvalitet er i forhold til nærvær. Så kan man tælle timer og hænder, men det i sig selv er heller ikke kvalitet. (Interview 9)

Endvidere finder vi blandt de interviewede det perspektiv, at arbejdet med dokumentation har bidraget til en øget faglig stolthed og en skærpet faglig profil for pædagogerne⁹ (interview 16, 17, 25). En pædagog formulerer det på denne måde:

Da jeg var ung i firserne, da var det kaffekoppen, de rendte rundt efter, alle pædagogerne. Hvor jeg siger: "Jeg vil kendes på min faglighed, jeg vil ikke kendes for min kaffekop". Så jeg tror, at det [arbejdet med dokumentation] er med til at sætte fokus på det. Hvor vigtigt, det egentlig er – børnehavetiden eller småbarnstiden. (Interview 25)

Blandt dagtilbudschefen, daginstitutionsledere og pædagoger er det et perspektiv, at arbejdet med dokumentationskrav, særligt i relation til de pædagogiske læreplaner, har bidraget til at skabe øget refleksion over baggrunden for og formålet med det pædagogiske arbejde i daginstitutionerne, som har været med til at højne kvaliteten (interview 1, 2, 24, 27). En pædagog oplever, at arbejdet med dokumentationskrav har givet mulighed for faglig fordybelse (interview 17).⁹

I interviewene nævnes endvidere eksempler på, at lokale redskaber til arbejdet med dokumentation understøtter den faglige refleksion blandt pædagogerne og bidrager til etablering af et fælles sprog i personalegruppen (interview 4, 8 og 11).

Blandt de interviewede forældrebestyrelsesformænd fremhæves dokumentationen af det pædagogiske arbejde som betydningsfuld i relation til forældre, idet den bidrager til at informere forældrene om kvaliteten af det pædagogiske arbejde i institutionen (interview 6 og 21).

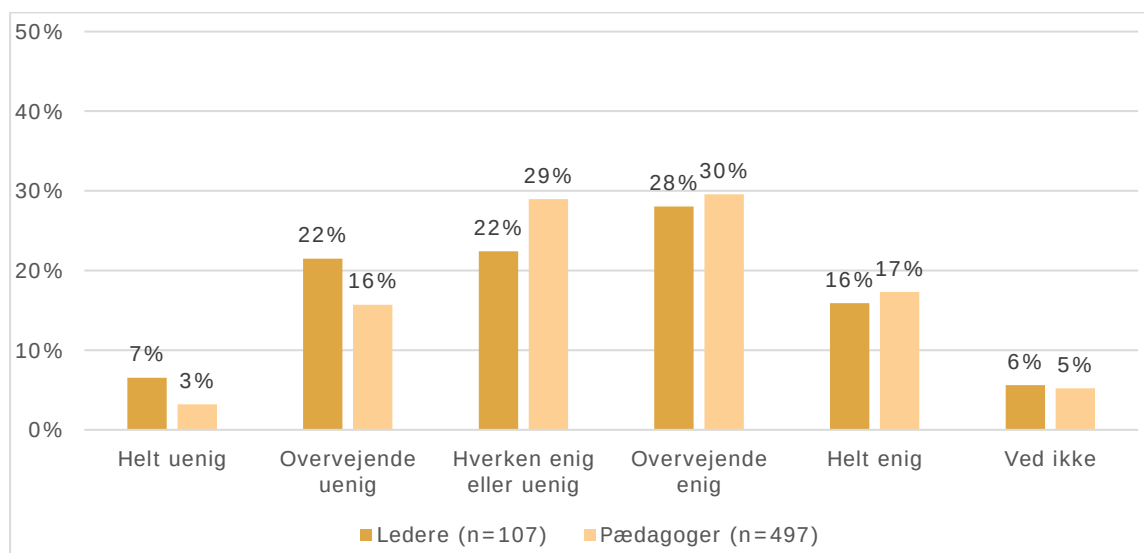
⁹ Dette fund svarer til konklusioner fra en tidligere undersøgelse af daginstitutionernes arbejde med pædagogiske læreplaner, se (EVA, 2012).

Dokumentationen præsenteres for forældrebestyrelserne på bestyrelsesmøderne og for den samlede forældregruppe i den løbende kommunikation til forældrene. En pædagog beskriver anvendelsen på denne måde:

Og det sker også nogen gange, at der kommer nogle forældre og spørger: "Hvorfor gjorde I det? Det kan jeg da ikke forstå". Og så fortæller jeg selvfølgelig, hvad vores hensigt har været med det. Det er jo med til at bevidstgøre både over for forældrene, men også for os selv, så vi bliver bedre. (Interview 17)

I debatten om dokumentationskrav er et af de temaer, der drøftes, i hvilken grad arbejdet med dokumentation forskyder opmærksomheden fra det, der betragtes som kerneopgaven i forhold til borgeren over mod selve målingen og dokumentationen af arbejdet, jf. afsnit 2.2. Vi har på den baggrund i spørgeskemaundersøgelserne bedt daginstitutionsledere og pædagoger om at vurdere, om dokumentation sætter fokus på udførelsen af målinger fremfor opfyldelsen af faglig kvalitet. Figur 4.7 præsenterer resultaterne af besvarelserne.

Figur 4.7 Dokumentation og fokus på målinger. Udsagn: Dokumentation sætter fokus på udførelsen af målinger fremfor opfyldelsen af faglig kvalitet

Note: Spørgsmålet lød: *Nedenfor er en række udsagn om anvendelse af dokumentationskrav generelt. Angiv venligst, i hvilken grad du er enig i udsagnene. – Dokumentation sætter fokus på udførelsen af målinger fremfor opfyldelsen af faglig kvalitet.*

Kilde: Survey blandt daginstitutionsledere og pædagoger.

Det fremgår af figuren, at der blandt pædagoger og ledere er mere end 40 %, som enten er helt enige eller overvejende enige i, at dokumentation sætter fokus på udførelsen af målinger frem for opfyldelsen af faglig kvalitet. Modsat er 29 % af lederne og 19 % af pædagogerne helt uenige eller overvejende uenige. Fordelingen understreger, at ledere og pædagoger også er kritiske over for dokumentationskrav.

4.2.2 Perspektiver på tid og kvalitet

Vi har i de kvalitative interview spurgt alle interviewpersoner om deres tidsforbrug på dokumentationskrav, og hvorvidt de mener, at arbejdet med hermed bidrager til kvaliteten i det pædagogiske arbejde eller det modsatte. Interviewene har primært haft fokus på krav til dokumentation af den pædagogiske praksis og i mindre grad på administrative og personalemæssige dokumentationskrav.

Generelt er der blandt de interviewede positive tilkendegivelser i forhold til dokumentationskravenes bidrag til kvaliteten af det pædagogiske arbejde, og de kvalitative interview peger således i samme retning som data fra de gennemførte spørgeskemaundersøgelser. I interviewene tematiseres balancen mellem den tid, der anvendes på dokumentation, og udbyttet i forhold til den pædagogiske praksis.

Flere af de interviewede har overvejelser om balancen mellem den tid, der anvendes på dokumentation og udbyttet i forhold til den pædagogiske praksis. En dagtilbudschef fortæller, at nærvær mellem børn og pædagoger for hende er kvalitet i det pædagogiske arbejde og siger i forhold til arbejdet med dokumentation i relation hertil:

[...] Men der kan man snakke om, hvad nærvær er for en størrelse. Og så er det da rigtigt, at hvis man skal dokumentere 80 % af sin tid, så tror jeg heller ikke, der er en balance med nærvær. Men samtidig, det nærvær er heller ikke noget værd, hvis der ikke kigges kritisk på, om det kunne optimeres [...] vi er hele tiden på jagt efter balancen, kunne man måske også sige. (Interview 22)

Også i interviewene med udvalgsformænd, dagtilbudsledere og pædagoger er der refleksioner over, om den tid, der anvendes på dokumentationsarbejdet, står mål med bidraget til kvaliteten af praksis. En dagtilbudsleder oplever, at det kan være vanskeligt at tilrettelægge arbejdet, så der bliver tilstrækkelig tid til dokumentationsarbejdet og den faglige refleksion over den dokumentation, man arbejder med i institutionen:

Noget af det bliver mere overfladisk, og noget forsvinder helt, fordi vi ikke får gjort det, og så får vi tilgivelse i stedet for tilladelse til at skære det væk. Fordi vi ikke kan nå det, og fordi der trods alt er forståelse ovenfra – i hvert fald fra nært hold – for, at vi ikke kan nå det. [...] Vi kan ikke leve foruden [dokumentation og refleksion herover], for så synes jeg, at vi går i stå. Det at udvikle sig fagligt er med til at give energi, så det er ikke kun tilsætning, det er også en investering. Men det er en svær balancegang. (Interview 9)

På linje hermed er der blandt de interviewede pædagoger oplevelser af, at der ikke i alle perioder arbejdes systematisk med dokumentationskravene, da det er vanskeligt at finde tiden (interview 4, 17 og 18). En pædagog formulerer det på denne måde:

Ja, altså, jeg tænker, at det er rigtigt, at vi bruger meget tid på dokumentation. Men jeg tror, at det er rigtig vigtigt, at vi dokumenterer meget. Men det er jo det, der først bliver prioriteret fra i belastningssituationer, når det er, at vi ikke har tiden. [...] Og så er jeg godt klar over, at dokumentationen er jo med til at højne vores kvalitet af kerneopgaven, helt sikkert. Men vi må jo prioritere. Vi har jo ikke mere tid, end vi har. (Interview 4)

En udvalgsformand formulerer det på denne måde:

Jeg tænker, at hvis vi ikke har alle de her ting, som de skal handle ud fra, jamen så kan de heller ikke få planlagt dagligdagen godt nok. [...] Så får man ikke opmærksomheden rettet mod de steder, der er en indsats, der skal gøres, så jeg mener egentlig, at selvfølgelig kunne vi alle sammen ønske os flere ressourcer, det er der ikke nogen tvivl om. Men det er ikke, fordi det her arbejde skal tages væk fra dem. (Interview 19)

Det er endvidere et perspektiv, at det kan være vanskeligt at finde tiden til at inddrage forældrene i arbejdet med dokumentation i de tilfælde, hvor det er relevant (interview 3).

I interviewene fremhæves forskellige sammenhænge, hvor dokumentationsarbejdet bidrager til kvaliteten af det pædagogiske arbejde. Særligt fremhæves bidrag i forhold til refleksion over det pædagogiske arbejde, en systematisk opfølgning på børnenes udvikling og dialog med samt orientering af forældre.

Opsamling

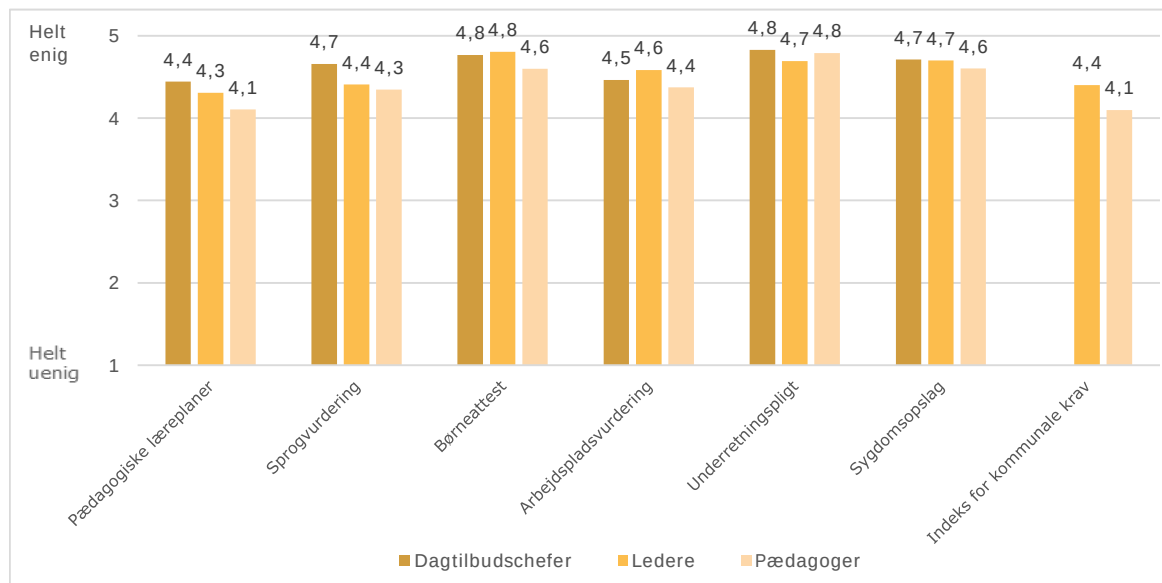
- Dagtilbudsschefer, institutionsledere og pædagoger peger på, at kvalitet handler både om strukturelle forhold (som normeringer, medarbejdernes uddannelse og kompetencer mv.) og processuelle forhold (som samspillet mellem børn og medarbejdere, samspillet børnene imellem og forældresamarbejdet mv).
- Langt størstedelen af alle respondentgrupper er enige i, at dokumentationskrav samlet set højner kvaliteten på dagtilbudsområdet og bruges til at udvikle kvaliteten.
- Arbejdet med de pædagogiske læreplaner er med til at øge refleksionen over det pædagogiske arbejde.
- Nogle ledere og pædagoger oplever, at dokumentation sætter fokus på måling frem for kvalitet.
- På tværs af de medvirkende i interviewene peges på, at arbejdet med dokumentationskrav aktualiserer overvejelser om den hensigtsmæssige balance mellem tidsforbrug på dokumentationskrav og dets bidrag til kvaliteten.

4.3 Dokumentationskravenes formål

Som beskrevet i afsnit 2.2 er det væsentligt for den samlede vurdering af omfang og tidsanvendelse i forhold til dokumentationskrav, hvorvidt de enkelte dokumentationskrav vurderes at have et klart formål. Hvis kravet har et tydeligt formål, kan det være fornuftigt at allokere tid til at opfylde det pågældende dokumentationskrav – det må afhænge af en afvejning mellem den brugte tid, og hvorvidt kravet bidrager til målopfyldelsen. I den bedste verden vil formålet med dokumentationskravet være klart og tidsforbruget lavt – det vi kalder optimalt bureaukrati. Modsat vil et krav, som kræver en masse tid, og hvor det er uklart, hvad det skal bruges til, være svært at argumentere for. Det kan opfattes som unødigt bureaukrati.

I undersøgelsen af dokumentationskrav har vi spurgt til, hvorvidt de statslige og de kommunale dokumentationskrav har et klart formål. Figur 4.8 samler svarene fra henholdsvis dagtilbudsschefer, ledere og pædagoger om tydeligheden i formålet med de statslige dokumentationskrav.

Figur 4.8 Tydelighed af formålet med dokumentationskrav, gennemsnit

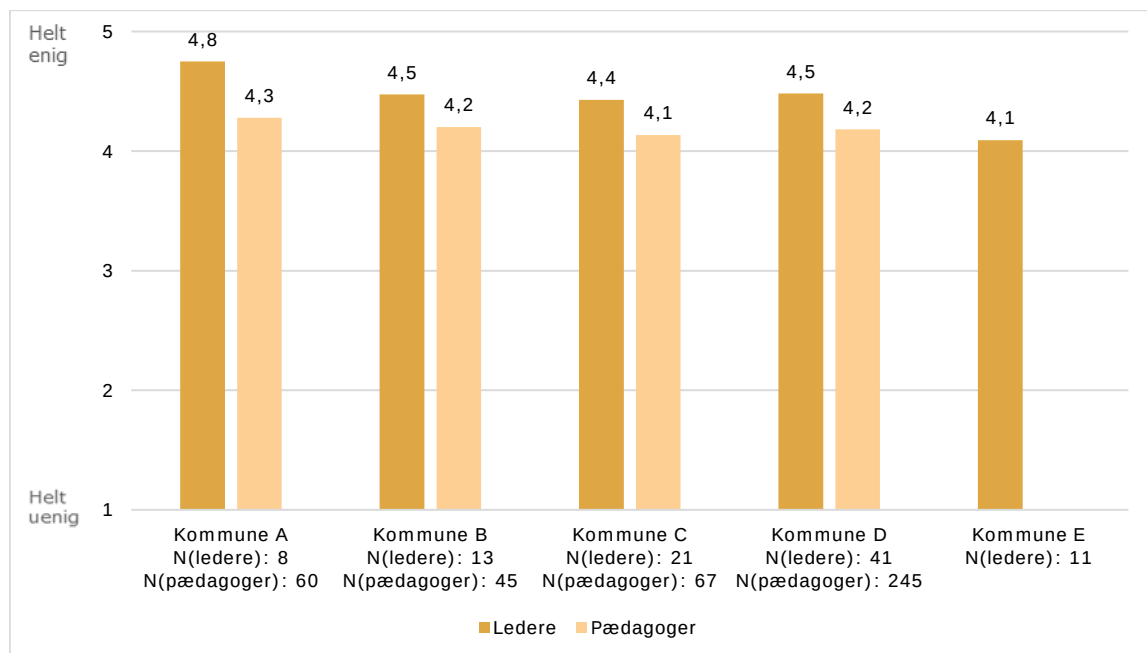
Note: *Spørgsmål: Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig.* Svarkategorier: 1: Helt uenig, 2: Uenig, 3: Hverken enig eller uenig, 4: Enig, 5: Helt enig. Gennemsnit for de enkelte krav. Indeks for kommunale krav er et gennemsnit for respondentens svar på de kommunale krav, der har varieret mellem de udvalgte kommuner. Svar i "ved ikke" er blevet sorteret fra, når gennemsnittet er lavet. N varierer mellem de forskellige krav, derfor angives et interval på tværs af kravene. N (dagtilbudsschefer): 69-70. N (ledere): 105-107. N (pædagoger): 474-481. Der er lavet signifikanttest for forskelle mellem grupperne. For pædagogiske læreplaner svarer pædagoger i signifikant højere grad mere uenigt end de andre grupper. For sprog vurdering svarer daginstitutionsledere og pædagoger i signifikant højere grad mere uenigt end de to andre grupper. For børneattest svarer pædagoger i signifikant højere grad mere uenigt end de to andre grupper. For arbejdspladsvurdering svarer pædagoger i signifikant højere grad mere uenigt end daginstitutionsledere. For indeks for kommunale krav svarer pædagoger i signifikant højere grad mere uenigt end daginstitutionsledere. Alle signifikante forskelle er signifikante på et 5 % signifikansniveau.

Kilde: Surveys blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger.

Figuren viser, at alle de statslige krav for det første vurderes at have et tydeligt formål. På en skala fra 1-5, hvor 5 markerer, at respondenteren er helt enig i udsagnet "formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig", har alle en værdi over 4. For det andet er der ingen signifikant forskel mellem vurderingen af kravene og mellem de tre grupper af respondenteres vurdering.

Der tegner sig et tilsvarende billede, når vi kigger på de kommunale krav. Her har vi spurgt ledere og pædagoger om deres vurdering af formålet for de kommunale krav. Som det fremgår af Figur 4.9, er det også vurderingen, at de kommunale dokumentationskrav har et klart formål. Som det var tilfældet med de statslige krav, er der heller ikke signifikante forskelle mellem respondentgrupperne, og der er heller ikke væsentlige forskelle mellem kommunerne.

Figur 4.9 Formålet er tydeligt. Kommunale krav i de udvalgte kommuner, gennemsnit

Note: Spørgsmål: *Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig*. Svarkategorier: 1: Helt uenig, 2: Uenig, 3: Hverken enig eller uenig, 4: Enig, 5: Helt enig. Ledere og pædagoger på tværs af kommuner, indeks på tværs af alle kommunale krav. Skala fra 1: helt uenig til 5: helt enig. Et gennemsnit for svar på kommunale krav. I kommune E inddrages besvarelser fra pædagoger ikke på grund af lav svarprocent. Der er således kun angivet svar fra lederne i kommune E.

Kilde: Surveys blandt daginstitutionsledere og pædagoger.

Det kan være vanskeligt at afgøre, hvad der er "meget tid" og "lidt tid" at anvende på et dokumentationskrav, men som vist i afsnit 4.1 bruges der mere tid på nogle krav end andre. Selvom alle dokumentationskrav vurderes til at have et klart formål, bør der være særlig opmærksomhed på de krav, hvor der bruges meget tid. Det gælder eksempelvis de pædagogiske læreplaner, som for alle grupperes vedkommende er det krav, hvor der bruges mest tid. Her kan det være relevant at afveje tidsforbrug mod bidrag til målopfyldelsen. Modsat vil det ikke være helt så afgørende at kigge nærmere på fx underretningspligt, da det både har et klart formål og et relativt lavt tidsforbrug.

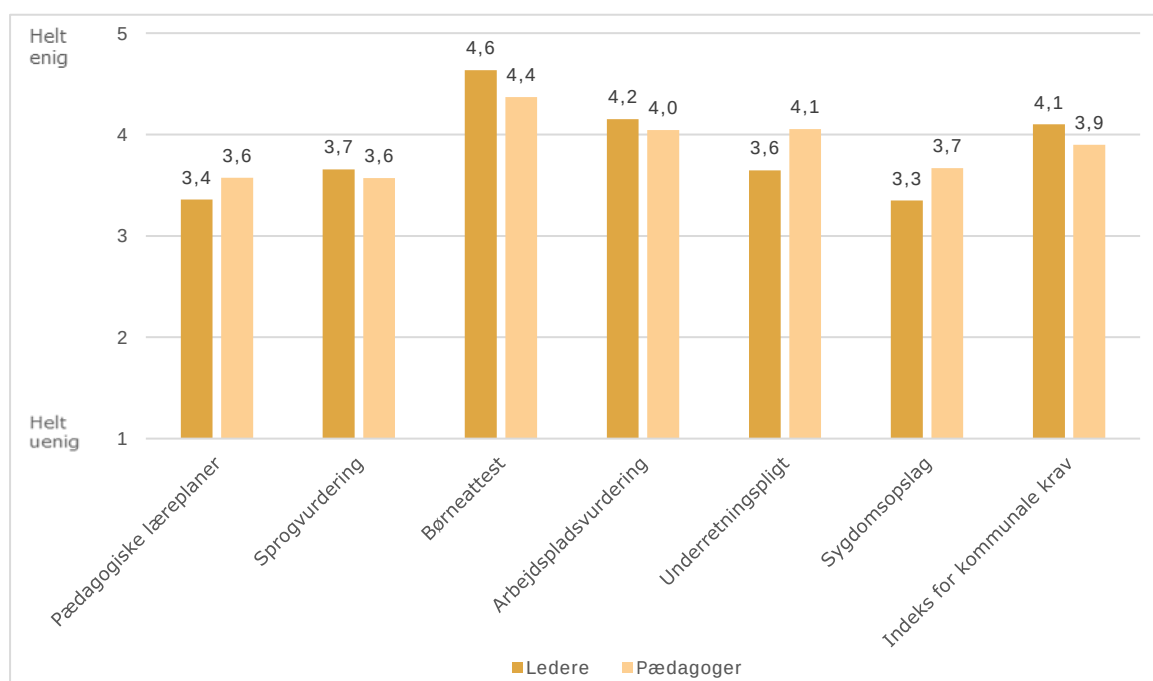
Opsamling

- Både de statslige og de kommunale dokumentationskrav opleves at have klare formål.
- Den positive vurdering af kravenes formål gælder på tværs af alle respondentgrupper.
- Respondenternes generelle vurderinger af, at dokumentationskravene har klare formål, peger på, at der ikke er en udbredt oplevelse af unødigt bureaukrati, men det friholder ikke aktører på dagtilbudsområdet for se kritisk på tidsforbruget.

4.4 Dokumentationskrav – kontrollerende eller understøttende

Forekomsten af dokumentationskrav påvirker, hvordan ledere og pædagoger kan allokere deres tid til andre formål. De kan også påvirke deres motivation. Det afhænger bl.a. af, hvorvidt dokumentationskravene opfattes som kontrollerende eller understøttende – se afsnit 2.2 for en uddybning. For at afdække dette element ved dokumentationskrav har vi spurgt ledere og pædagoger om deres oplevelse af de forskellige dokumentationskrav. I Figur 4.10 er gengivet ledere og pædagogers vurdering af, hvorvidt de statslige og kommunale krav opleves som en kontrolforanstaltning.

Figur 4.10 Dokumentationskrav som kontrolforanstaltning, gennemsnit

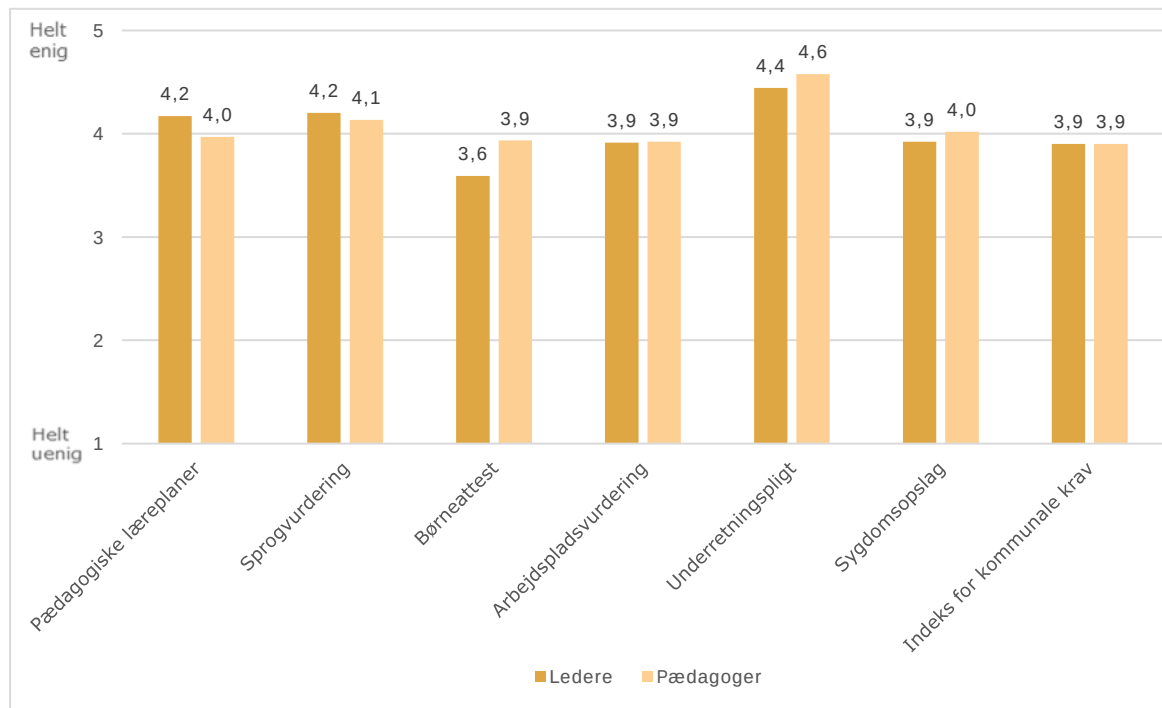
Note: Spørgsmål: *Dokumentationskrav anses som kontrolforanstaltning*. Svarkategorier: 1: Helt uenig, 2: Uenig, 3: Hverken enig eller uenig, 4: Enig, 5: Helt enig. Svar i "ved ikke" er frasorteret, når gennemsnittet er fundet. N varierer på tværs af kravene, derfor angives et interval. N (ledere): 105-107. N (pædagoger): 460-475. Der er testet for signifikante forskelle. For børneattest svarer pædagoger i signifikant højere grad mere uenigt end ledere. For underretningspligt svarer pædagoger i signifikant højere grad mere enig end ledere. For sygdomsopslag svarer pædagoger i signifikant højere grad mere enig end ledere. Alle signifikante forskelle er signifikante på et 5 % signifikansniveau.

Kilde: Survey blandt ledere og pædagoger.

Det er tydeligt, at såvel de statslige som de kommunale krav opleves som en kontrolforanstaltning. Det gælder særligt for børneattester, arbejdspladsvurderinger samt de kommunale krav under ét og i mindre grad de pædagogiske læreplaner og sprog vurderinger, som er dokumentationskrav målrettet det pædagogiske arbejde. Generelt er der en forholdsvis beskeden variation mellem de enkelte krav.

På tilsvarende vis har vi spurgt til, hvorvidt dokumentationskravene opleves som understøttende. Besvarelserne fremgår af Figur 4.11.

Figur 4.11 Dokumentationskrav som understøttende for arbejdet med kerneopgaven, gennemsnit

Note: Spørgsmål: Dokumentationskrav er understøttende for arbejdet med kerneopgaven. Svarkategorier: 1: Helt uenig, 2: Uenig, 3: Hverken enig eller uenig, 4: Enig, 5: Helt enig. Gennemsnit på tværs af statslige krav. N varierer på tværs af kravene, derfor angive et interval. N (ledere): 103-106. N (pædagoger): 457-480. Der er testet for signifikante forskelle. For pædagogiske læreplaner svarer pædagoger i signifikant højere grad mere uenigt end ledere. For børneattest svarer pædagoger i signifikant højere grad mere enig end ledere. De signifikante forskelle er signifikante på et 5 % signifikansniveau.

Kilde: Survey blandt ledere og pædagoger.

Her tegner der sig et billede af, at ledere og pædagoger oplever dokumentationskravene som understøttende for deres arbejde. Det gælder særligt underretningspligt, sprogvurdering og pædagogiske læreplaner. Det er endvidere påfaldende, hvor beskeden variationen er mellem kravene på tværs af respondentgrupperne.

Vurderet ud fra besvarelserne i spørgeskemaundersøgelsen indeholder dokumentationskravene både et kontrolelement og et understøttende element. Oplevelsen af kontrol udelukker dermed ikke, at kravene kan understøtte det pædagogiske arbejde. Kontrol og understøttelse skal med andre ord ikke opfattes som én dimension gående fra høj grad af kontrol til høj grad af understøttelse, men derimod som to selvstændige dimensioner, der hver kan indtage høje og lave værdier.

Kontrollerende krav kan godt være understøttende

I de kvalitative casestudier kommer det også frem, at der ikke entydigt kan skelnes mellem kontrollerende og understøttede dokumentationskrav. I interviewene identificeres et kontrolelement i en række af de statslige og kommunale krav. Det fremgår imidlertid samtidig, at dokumentationskravene vedrørende det pædagogiske arbejde langt overvejende opleves som understøttende for arbejdet i daginstitutionerne. Som eksempel nævnes kravet om arbejdet med pædagogiske læreplaner. I interviewene vurderes kravet at være kontrollerende. På samme tid vurderes kravet i høj grad at understøtte den pædagogiske praksis og kerneopgaven i institutionerne (interview 4, 15 og 16).

På linje hermed vurderer daginstitutionsledere, at kommunale krav på samme tid kan have et kontrollerende og et understøttende element (interview 2, 15, 23). En daginstitutionsleder beskriver sin opfattelse af et kommunalt dokumentationskrav på denne måde:

Altså, jeg har ikke været med til, at vi er blevet dunket i hovedet eller noget. Det er jeg ikke. Men jeg tænker jo, at det er begge dele [kontrollerende og understøttende], fordi det er selvfølgelig også et redskab til kommunen for at finde ud af, hvor denne her institution ligger henne i forhold til de her forpligtelser. Så det tænker jeg, det er begge dele – det har jeg det også okay med. (Interview 16)

Blandt de interviewede pædagoger er det et perspektiv, at det er legitimt, at man fra stat og kommune ønsker at kontrollere kvaliteten af den pædagogiske praksis (interview 4, 11). En pædagog siger:

Det ved jeg ikke, om der var en snert af [kontrol], da vi fik læreplanerne. Det var vel kontrol af dem, der ikke gjorde det, de skulle. De ville sikre sig, at alle børn får det bedste tilbud i Danmark. Og det er godt, at de gør det. [...] Det er okay, synes jeg. Det er fint nok. (Interview 11)

En udvalgsformand giver også udtryk for den dobbelthed, som kan være indeholdt i dokumentationskravene:

Jeg synes, at det skal understøtte udviklingen. Hvis man så kommer til en erkendelse af, at det egentlig ikke er tilfældet, så synes jeg, at man skal gøre den kontrolfunktion, som også er nødvendig, så lempelig som overhovedet mulig for dem, der arbejder med pædagogikken derude. (Interview 5)

Blandt de interviewede er det et perspektiv, at oplevelsen af dokumentationskrav over tid kan ændre sig, så krav, der i udgangspunktet opleves kontrollerende over tid, i højere grad opleves understøttende. I interviewene peges der på, at en sådan udvikling fordrer en ledelsesindsats både i den kommunale forvaltning og i den enkelte daginstitution (interview 11, 14, 22). En dagtilbudschef formulerer det på denne måde:

Nej, det er jo ikke tiden, for den gør ikke noget i sig selv [ved oplevelsen af kravene]. Det er tiden kombineret med den måde, vi taler om det på, og den måde vi passer på hinanden i det på; at vi skærmer i hele ledelseskæden. Altså, jeg har jo en kæmpe opgave op mod det politiske udvalg. Jeg skal ikke komme og sige: "I kan da nok se, de der to institutioner. Skal vi ikke få dem lukket"? Vi skal bruge [dokumentationen] til at sige: "De er særligt udfordret, men vi skal lave en handleplan". (Interview 22)

En daginstitutionsleder har det perspektiv, at opfattelsen af, at dokumentationskrav er kontrollerende, kan ændre sig, når man som leder og pædagoger oplever, at arbejdet med krav kan understøtte det pædagogiske arbejde (interview 15). I forlængelse heraf peges blandt de interviewede på, at den ledelsesmæssige introduktion af kravene og deres formål er vigtig. En pædagog formulerer det på denne måde:

Jeg har det sådan, at hvis folk vælger at se det som kontrol, så tror jeg, at man skal have nogle gode dialoger om, hvad bruger vi det til. For det tror jeg tit, at man glemmer at snakke om i institutioner [...] Jeg ser det ikke som kontrol. Jeg ser det som, at man fastholder nogle fagligt kompetente mennesker i deres arbejde med børn. (Interview 25)

Opsamling

- Dokumentationskrav på dagtilbudsområdet opleves som både en kontrolforanstaltning og som understøttende for det pædagogiske arbejde.
- Opfattelsen af dokumentationskrav kan ændre sig over tid – bl.a. afhængig af implementeringen.
- Det opleves som legitimt, at stat og kommune fører kontrol med kvaliteten på dagtilbudsområdet.

5 Anvendelse af dokumentation

I dette kapitel ser vi nærmere på anvendelsen af dokumentation i den pædagogiske praksis. Som beskrevet i afsnit 4.2.1 er der i surveys og interview generelt positive tilkendegivelser i forhold til dokumentationskravenes bidrag til kvaliteten af det pædagogiske arbejde. Af de kvalitative interviews fremgår, at en hensigtsmæssig rammesætning og tilrettelæggelse af dokumentationsarbejdet vurderes som afgørende for dokumentationsarbejdets bidrag til det pædagogiske arbejde. I dette kapitel belyser vi anvendelsen af dokumentation i forbindelse med den pædagogiske praksis. Vi belyser anvendelse af dokumentation i samarbejdet med forældre og behandler endvidere anvendelse af dokumentation i den kommunale forvaltning og på kommunalpolitisk niveau.

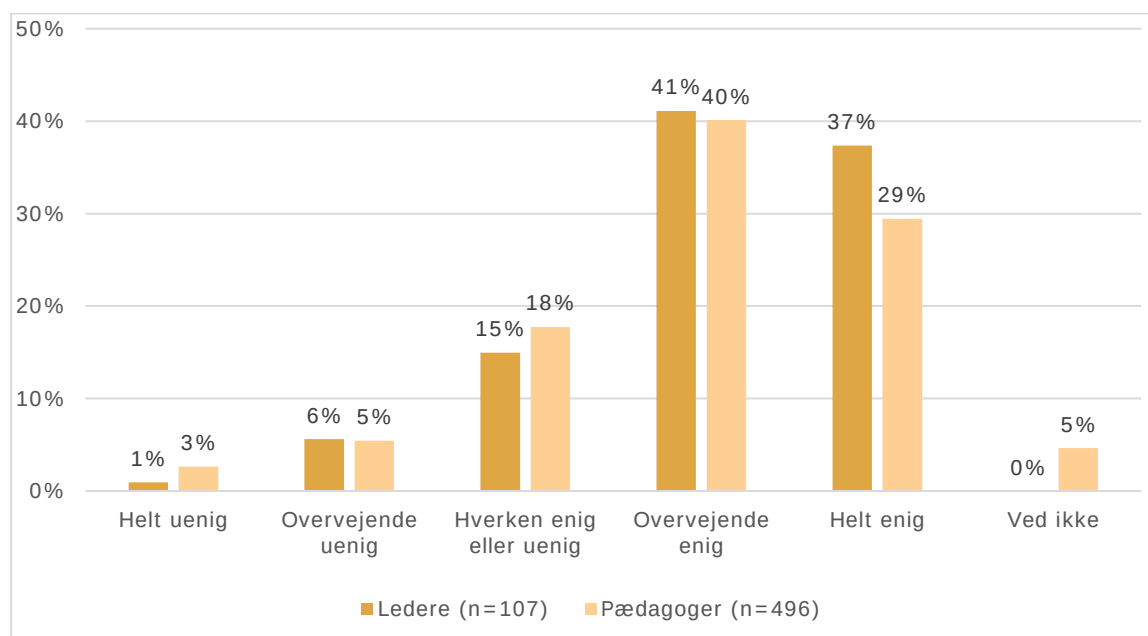
5.1 Anvendelse af dokumentation i den pædagogiske praksis

I dette afsnit belyser vi dels daginstitutionsledernes anvendelse af dokumentation i deres ledelse af medarbejderne, dels medarbejdernes anvendelse af dokumentation i den daglige pædagogiske praksis.

5.1.1 Daginstitutionsledernes anvendelse af dokumentation

I surveyene er daginstitutionsledere og pædagoger anmodet om at vurdere daginstitutionsledernes anvendelse af information fra dokumentation i deres ledelse af det pædagogiske personale. Besvarelsenerne fremgår af Figur 5.1.

Figur 5.1 Dokumentation og ledelse af det pædagogiske personale. Udsagn: Informationen bruges af dagtilbudslederne i deres ledelse af det pædagogiske personale

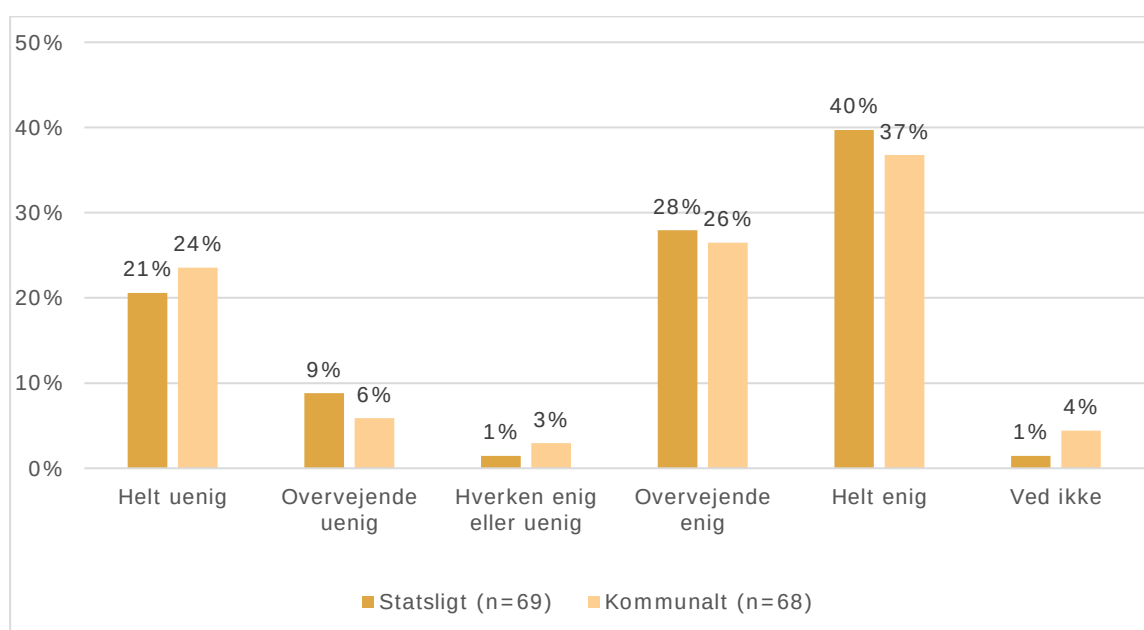
Note: Spørgsmålet lød: *Nedenfor er en række udsagn om anvendelse af dokumentationskrav generelt. Angiv venligst, i hvilken grad du er enig i udsagnene. - Informationen bruges af dagtilbudslederne i deres ledelse af de pædagogiske personale.*

Kilde: Survey blandt daginstitutionsleder og pædagoger.

Figuren viser, at 37 % af daginstitutionslederne selv er helt enige i, at de anvender information fra dokumentationskrav i deres ledelse af det pædagogiske personale. 42 % er overvejende enige, mens 15 % hverken er enige eller uenige. 7 % er overvejende uenige eller helt uenige. For pædagogernes besvarelser tegner sig et lignende billede, dog er en lidt mindre andel af pædagogerne end af daginstitutionslederne helt enige i, at daginstitutionslederne anvender information fra dokumentationskrav i deres ledelse af det pædagogiske personale. 5 % af pædagogerne har anvendt svarkategorien "ved ikke".

I surveyen er dagtilbudsscheferne også anmodet om at vurdere daginstitutionsledernes anvendelse af information fra dokumentation i deres ledelse af det pædagogiske personale. Dagtilbudsscheferne er anmodet om at vurdere anvendelsen af henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Besvarelserne fremgår af Figur 5.2.

Figur 5.2 Dagtilbudsschefernes vurdering af, om informationen bruges af dagtilbudslederne i deres ledelse af det pædagogiske personale

Note: Dagtilbudsschefer er blevet spurgt for henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Spørgsmålet lød: *Nedenfor er en række udsagn om kommunens anvendelse af den dokumentation og information, som tilvejebringes i forbindelse med opfyldelse af de ovenstående statslige dokumentationskrav/kommunale dokumentationskrav. - Informationen bruges af dagtilbudslederne i deres ledelse af de pædagogiske personale.*

Kilde: Survey blandt dagtilbudsschefer.

Figuren viser, at der kun er mindre forskelle på besvarelserne vedrørende anvendelse dokumentation fra henholdsvis statslige og kommunale krav. 37 % af dagtilbudsscheferne er enige i, at daginstitutionslederne anvender information fra kommunale dokumentationskrav i deres ledelse af personalet og 40 % for så vidt angår statslige krav. Henholdsvis 26 % og 28 % er overvejende enige i, at daginstitutionslederne anvender information fra kommunale og statslige dokumentationskrav, mens henholdsvis 3 % og 1 % hverken er enige eller uenige.

Sammenholdes dagtilbudsschefernes besvarelser med daginstitutionslederes og pædagogers, kan det bemærkes, at en større andel (henholdsvis 21 % og 24 %) af dagtilbudsscheferne er "helt uenige i", at daginstitutionslederne anvender dokumentation i deres ledelse. Blandt daginstitutionsledere og pædagoger angav henholdsvis 1 % og 3 % at være "helt uenig".

På tværs af de gennemførte interview tegner der sig et billede af, at dokumentation af det pædagogiske arbejde anvendes til dialog om og refleksion over det pædagogiske arbejde i daginstitutionerne. Daginstitutionslederne anvender den pædagogiske dokumentation dels som grundlag for at kunne give medarbejderne kvalificeret sparring, dels i deres kvalitetssikring af arbejdet i institutionen, og dels i forældresamarbejdet.

På tværs af interviewene fremhæver lederne det som en centralt opgave for dem at understøtte en systematisk tilgang til det pædagogiske arbejde og sikre, at der er en opmærksomhed på alle læreplanstemaer samt udvikling og læring for alle børn i institutionen. Lederne anvender i denne sammenhæng bl.a. dokumentation af arbejdet med de pædagogiske læreplaner. Dokumentationen anvendes således i en kvalitetssikringssammenhæng i forhold til personalets praksis. En leder beskriver det på denne måde:

[Dokumentationen] sikrer, at der ikke bare er nogen pædagoger, som gør det efter en måde, som vi ikke synes er rigtig. Og gør det år efter år. (Interview 16)

En anden institutionsleder beskriver sin anvendelse af den dokumentation, der udarbejdes i institutionen vedrørende arbejdet med pædagogiske læreplaner, på denne måde:

Jeg bruger det rigtig meget til at holde mig sikker på, at vi kommer omkring det hele barn. I forhold til 3-6 år, så skal de være inde omkring læreplanerne, fordi det giver god mening i forhold til barnets udvikling. Men ved at læne mig rigtig meget op ad læreplanerne, så giver det mig også en sikkerhed for, at vi opfylder de krav, vi nu har, både ovenfra, men også til os selv i forhold til vores faglighed. Så der bruger jeg det rigtig meget. (Interview 9)

De interviewede ledere anvender endvidere dokumentation vedrørende børn med særlige behov og dokumentation anvendt til underretning om et barn i henhold til serviceloven i deres dialog med forældrene samt dagtilbuds- og socialforvaltningen.

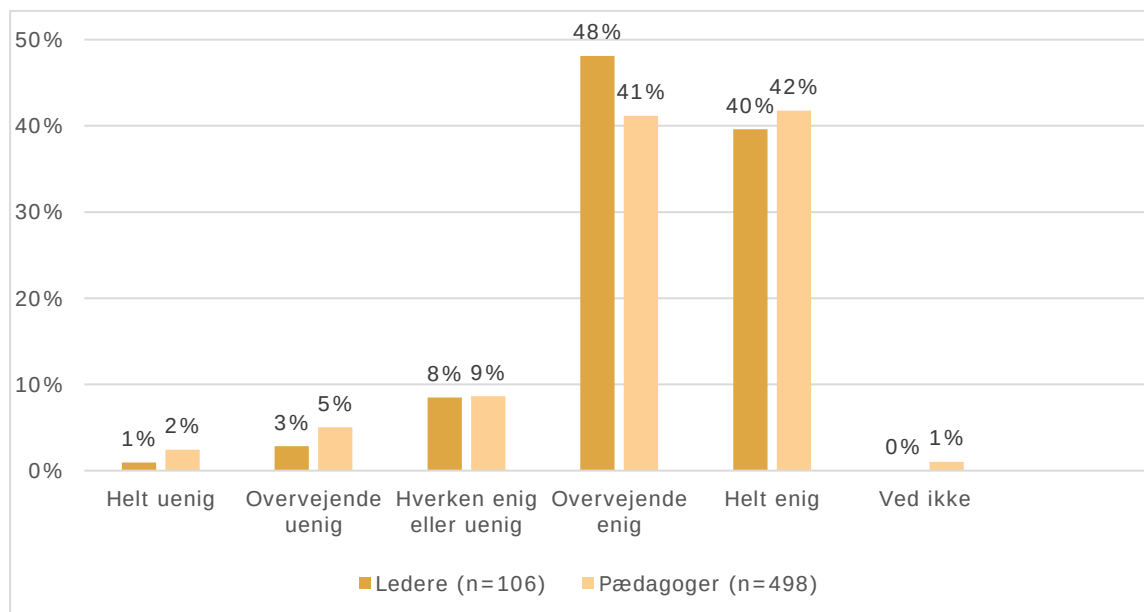
Lederne anvender dokumentationen til at holde sig orienteret om, hvad der foregår i institutionen og til at tage bestik af eventuelle pædagogiske udviklingsområder. Det er et perspektiv blandt institutionslederne, at systematik i dokumentationsarbejdet kan være et godt og brugbart afsæt for pædagogisk udviklingsarbejde (interview 9, 16). Dokumenterede resultater har eksempelvis været anvendt lokalt i institutionerne til iværksættelse af efteruddannelsesinitiativer inden for områder, hvor det på baggrund af dokumentationen vurderes, at den pædagogiske praksis bør styrkes (interview 16).

Det fremgår af de kvalitative interview, at daginstitutionslederne foruden dokumentation af det pædagogiske arbejde også har en række opgaver forbundet med dokumentation af administrative forhold, herunder personaleadministrative opgaver, jf. kapitel 3. Denne dokumentation anvendes i mindre grad eller slet ikke i ledelsen af personalet.

5.1.2 Pædagogernes anvendelse af dokumentation

I surveyene er daginstitutionsledere og pædagoger anmodet om at vurdere det pædagogiske personales anvendelse af information fra dokumentation i udviklingen af egen praksis. Besvarelserne fremgår af Figur 5.3.

Figur 5.3 Dokumentation og udvikling af pædagogisk praksis. Udsagn: Informationen anvendes af det pædagogiske personale i udvikling af egen praksis

Note: Spørgsmålet lød: Nedenfor er en række udsagn om anvendelse af dokumentationskrav generelt. Angiv venligst, i hvilken grad du er enig i udsagnene. - Informationen anvendes af det pædagogiske personale i udvikling af egen praksis.

Kilde: Survey blandt daginstitutionsledere og pædagoger.

Figuren viser, at 42 % af pædagogerne selv er helt enige i, at de anvender information fra dokumentationskrav i udviklingen af egen praksis. 41 % er overvejende enige, mens 9 % hverken er enige eller uenige. 7 % er overvejende uenige eller helt uenige. Der tegner sig et lignende billede for daginstitutionsledernes besvarelser.

Sammenholdes besvarelserne af daginstitutionsledere og pædagogers vurdering af daginstitutionsledernes anvendelse af dokumentation, jf. afsnit 5.1.1, så er det generelle billede, at hovedparten af daginstitutionsledere og pædagoger er enige eller overvejende enige i, at såvel daginstitutionsledere som pædagoger anvender information indsamlet som følge af dokumentationskrav i egen praksis.

Interviewene med pædagogerne tegner ligeledes et billede af, at pædagogerne primært anvender den dokumentation, de indsamler, til refleksion over eget arbejde og egen praksis samt i forældresamarbejdet. I interviewene er der dog eksempler på pædagoger, der kun i meget begrænset omfang anvender den indsamlede dokumentation.

I refleksionen over egen praksis anvendes både skriftlig dokumentation såsom evalueringer af det pædagogiske arbejde, vurderinger af børnene samt observationer og videooptagelser af den pædagogiske praksis. Et perspektiv blandt de interviewede pædagoger er, at arbejdet med dokumentation har givet personalet et fælles ståsted og løftet det pædagogiske arbejde. Det gælder generelt, men også i forhold til den tidlige indsats for børn i socialt udsatte positioner. En pædagog formulerer det på denne måde:

Jeg tror, at jeg ser det sådan, at meget af den dokumentation faktisk er pædagog-mindet. At du bliver fastholdt i din faglighed, og du får fokus på den, og du udvikler dig. Samtidig med ved jeg, hvor vigtigt det er med tidlig opsporing, og jeg ved, at hvis der står et barn i børnehaveklassen, og det pludselig er gået galt, så skal den

børnehaveklasselærer altså have noget skyts længere op i systemet, forstået på den måde, til at hjælpe barnet. Og hvis baglandet ikke er i orden, så ved jeg, der bliver skubbet yderligere et halvt år, så det er så hamrende vigtigt for barnets udvikling. Som jeg siger, det er jo ikke flåede tomater, vi arbejder med, vi lige kan få en bule på den – det er børn. Så det gælder om at have fat om dem tidligst muligt, og det er derfor, jeg synes, dokumentation er så vigtigt. (Interview 25)

Blandt de interviewede pædagoger er der også det perspektiv, at dokumentationskrav har for meget fokus på det målbare på bekostning af det, der beskrives som "de bløde værdier". Og endelig italesættes en tidsmæssig udfordring. En pædagog oplever nye redskaber som en tidsrøver, og en anden beskriver en udfordring i forhold til balancen mellem dokumentationsopgaverne og samværet med børnene:

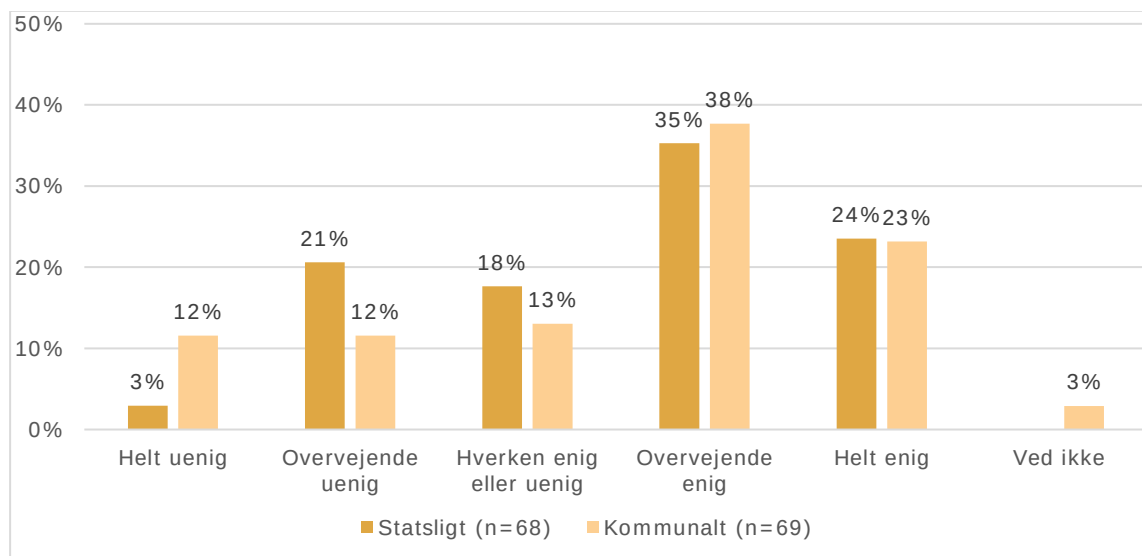
Fordi der piner det mig også nogle gange, at jeg egentlig gerne ville have lavet de her gammeldags lege med børnene, men jeg bliver nødt til at gå ind at skrive, så der er en anden, der må lave det med børnene. For er relationen jo vanvittigt vigtig for et barns udvikling, den voksen de er sammen med. (Interview 25)

Blandt pædagogerne anvendes dokumentation til at følge op på børnenes udvikling og reflektere over behovet for eventuelle justeringer af den pædagogiske praksis eller tilgangen til konkrete børn. Nogen pædagoger fremhæver, at lokale dokumentationsredskaber bidrager til at etablere en fælles faglig fortolkningsramme (interview 18).

5.2 Anvendelse af dokumentation i forhold til forældre

I surveyen til dagtilbudsscheferne er de anmodet om at vurdere anvendelse af dokumentation til information af forældre. Dagtilbudsscheferne er bedt om at vurdere brugen af henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Besvarelsene fremgår af Figur 5.5.

Figur 5.4 Dokumentation og oplysning til forældre. Udsagn: Dokumentation bruges som oplysning til forældre. Dagtilbudsschefer

Note: Dagtilbudsschefer er blevet spurgt for henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Spørgsmålet lød: *Nedenfor er en række udsagn om kommunens anvendelse af den dokumentation og information, som tilvejebringes i forbindelse med opfyldelse af de ovenstående statslige dokumentationskrav/kommunale dokumentationskrav. - Dokumentation bruges som oplysning til forældre.*

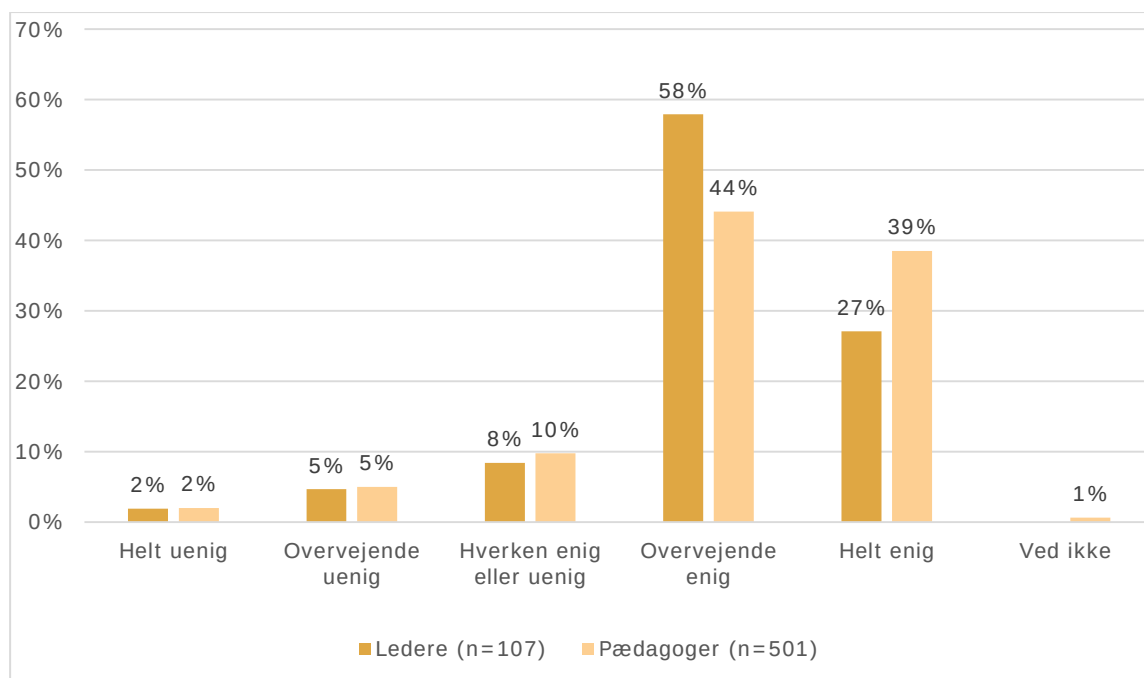
Kilde: Survey blandt dagtilbudsschefer.

Det fremgår af figuren, at der kun er mindre forskelle på dagtilbudsschefernes besvarelser vedrørende anvendelse dokumentation fra henholdsvis statslige og kommunale krav. Dog angiver 12 % af dagtilbudsscheferne, at de er helt uenige i, at dokumentationen vedrørende de kommunale krav bruges som oplysning til forældre, mens 3 % er helt uenige i, at dokumentationen vedrørende de statslige krav anvendes.

23 % af dagtilbudsscheferne er helt enige i, at dokumentation fra statslige dokumentationskrav anvendes som oplysning til forældre, ligesom 24 % er helt enige i, at information fra kommunale dokumentationskrav anvendes. Henholdsvis 35 % og 38 % er overvejende enige i, at information fra statslige og kommunale dokumentationskrav anvendes til information af forældre, mens henholdsvis 18 % og 13 % hverken er enige eller uenige.

I surveyene er også daginstitutionsledere og pædagoger anmodet om at vurdere anvendelse af dokumentation til information af forældre. Besvarelserne fremgår af Figur 5.5.

Figur 5.5 Dokumentation og oplysning til forældre. Udsagn: Dokumentation bruges som oplysning til forældre

Note: Spørgsmålet lød: Nedenfor er en række udsagn om anvendelse af dokumentationskrav generelt. Angiv venligst, i hvilken grad du er enig i udsagnene. - Dokumentation bruges som oplysning til forældre.

Kilde: Survey blandt daginstitutionsledere og medarbejdere.

Det fremgår af figuren, at hovedparten af daginstitutionsledere og pædagoger er helt enige eller overvejende enige i, at dokumentation anvendes som information til forældre. Der er dog forskel på, i hvor høj grad daginstitutionsledere og pædagoger vurderer, at dokumentation bruges som oplysning til forældre: 39 % af pædagogerne er helt enige i, at dokumentation anvendes som oplysning til forældre, mens det for ledere er 27 %. 44 % af pædagogerne er overvejende enige i, at information anvendes til information af forældre, mens det drejer sig om 58 % af lederne. Henholdsvis 18 % og 13 % er hverken er enige eller uenige. Og 7 % af både daginstitutionsledere og pædagoger er overvejende uenige eller helt uenige i, at dokumentation anvendes som information til forældre.

Det fremgår af de gennemførte interview, at information indhentet på baggrund af dokumentationskrav deles med forældrene i tre forskellige fora:

- Med forældrebestyrelsen
- Med alle institutionens forældre
- Med forældrene til det enkelte barn

De interviewede forældrebestyrelsesformænd præsenteres primært mundtligt for evalueringer af de pædagogiske læreplaner og anden dokumentation af institutionernes pædagogiske arbejde.

Orienteringer om institutionernes anvendelse af dokumentation anvendes som grundlag for mere principielle drøftelser i forældrebestyrelserne. Eksempelvis nævnes drøftelser af daginstitutionens tilgang til arbejdet med sprogvurderinger og drøftelser af systematisk brug af årshjul og planlægning af de pædagogiske aktiviteter (interview 6, 13 26).

Den dokumentation, der deles med alle institutionens forældre, vedrører typisk aktivitetsplaner og dokumentation af arbejdet med pædagogiske læreplaner. Dokumentation af de pædagogiske aktiviteter formidles i flere af de medvirkende institutioner elektronisk til forældrene. Dokumentation kan både være skriftlig og have form som fotodokumentation. En pædagog fortæller om refleksionerne over arbejdet med fotodokumentation i institutionen:

Og det skal være læringsbilleder [der præsenteres for forældrene], det skal ikke være forælder-pleaser billeder. [...] På læringsbilleder, der kan man se, at der foregår en læring mellem en voksen og et barn, to børn også, hvor de sidder og laver noget, frem for et barn der sidder og smiler i en gynge, fordi mor og far lige mangler et billede i deres bog. For det er lige så vigtigt at have sociale billeder, hvor de sidder og leger, hvor det er nogle børn, der normalt ikke leger sammen, men der skal være en mening med, at man tager billedet. Man skal ikke bare gå og klikke løs. Så det er vi meget opmærksomme på, faktisk. (Interview 25)

En dagtilbudschef beskriver samme opmærksomhed i forhold til, at dokumentation ikke skal handle om at vise for forældrene, hvilke aktiviteter der har fundet sted i løbet af dagen, men i højere grad skal anvendes til personalets egen refleksion over det pædagogiske arbejde og til at dele denne refleksion med forældrene (interview 22).

Forældre orienteres om aktiviteter og formålet med de forskellige aktiviteter i institutionen gennem ugebrev, forældre-intra, fotodokumentation m.m. (interview 15, 20). Et perspektiv blandt de interviewede pædagoger er, at denne dokumentation primært udgør en legitimering i forhold til forældrene af, at der er foregået aktiviteter i løbet af dagen. Den forældrerettede dokumentation anvendes ikke af pædagogerne til refleksion over egen praksis:

Vi har en daglig form for dokumentation, som går til forældrene, hvor vi dokumenterer, hvad dagen har bestået af. [...] Ligesom for at lægge det ud til forældrene som et bevis for, at vi laver noget pædagogisk i løbet af dagen. Men det der med at få det fagligt funderede skrevet på, det er vi ikke så gode til. (Interview 17)

Vi finder også det modsatte perspektiv i interviewene, hvor ledere og pædagoger oplever, at de anvender dokumentation til en refleksion over deres arbejde, som de deler med forældrene (interview 9 og 18):

Ja, det [kommunale dokumentationsredskab] er et rigtig godt styringsredskab i forhold til det her med børnene, (...) og jeg synes, at det er dejligt, at vi får forældrene ind over. Førhen var det jo os, der sad og snakkede, men nu er forældrene med – og så har vi jo det [dokumentation] at snakke ud fra (interview 18).

I dialogen med forældre om det enkelte barn anvendes data fra evalueringer af de pædagogiske læreplaner eksempelvis i forældresamtaler. Flere pædagoger giver også eksempler på, at data fra vurderinger af børnene anvendes i forældresamtalerne. Det kan fx være data fra sprogvurderinger, vurderinger af barnets motoriske udvikling e.l.

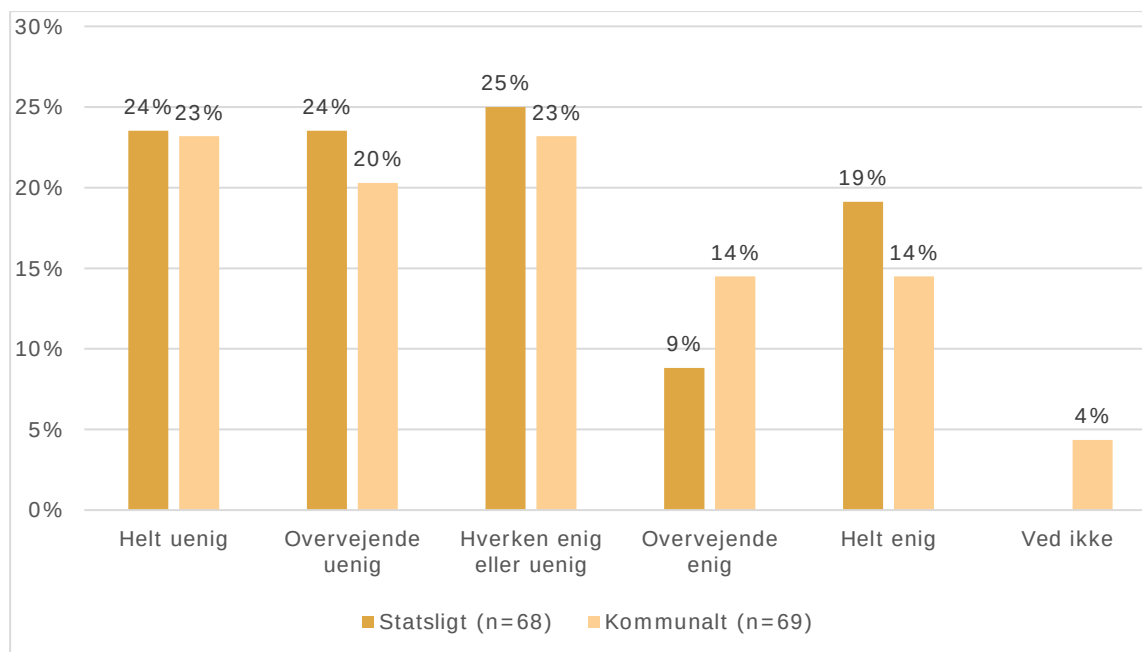
5.3 Anvendelse af dokumentation i den kommunale forvaltning

Overordnet set anvendes dokumentation i den kommunale dagtilbudsforvaltning primært i tre sammenhænge:

- I forbindelse med fastlæggelse af decentrale budgetter og administrative rammer for daginstitutionerne
- I et kvalitetssikringsperspektiv (i forbindelse med tilsyn og opfølgning i den enkelte institution)
- I et kvalitetsudviklingsperspektiv (i forhold til at træffe beslutning om pædagogiske temaer, udviklingsprojekter, der skal sættes fokus på enten i hele kommunen eller i udvalgte institutioner).

I surveyen er dagtilbudsscheferne anmodet om at vurdere anvendelse af dokumentation i forbindelse med ressourcetildeling til kommunens dagtilbud. Dagtilbudsscheferne er anmodet om at vurdere anvendelsen af henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Besvarelsene fremgår af Figur 5.6.

Figur 5.6 Dokumentation og ressourcetildeling. Udsagn: Informationen bruges i forbindelse med ressourcetildeling til institutioner. Dagtilbudsschefer

Note: Dagtilbudsschefer er blevet spurgt for henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Spørgsmålet lød: *Nedenfor er en række udsagn om kommunens anvendelse af den dokumentation og information, som tilvejebringes i forbindelse med opfyldelse af de ovenstående statslige dokumentationskrav/kommunale dokumentationskrav. - Informationen bruges i forbindelse med ressourcetildeling til institutioner.*

Kilde: Survey blandt dagtilbudsschefer.

Det fremgår af figuren, at 19 % af dagtilbudsscheferne er helt enige i, at dokumentation fra statslige dokumentationskrav anvendes i forbindelse med ressourcetildeling, og 14 % er helt enige i, at information fra kommunale dokumentationskrav anvendes i forbindelse med ressourcetildeling. Henholdsvis 9 % og 14 % er overvejende enige i, at information fra statslige og kommunale dokumentationskrav anvendes i forbindelse med ressourcetildeling, mens henholdsvis 25 % og 23 % hverken er enige eller uenige. 48 % af dagtilbudsscheferne angiver, at de er helt uenige eller overvejende uenige i, at dokumentationen vedrørende de statslige krav bruges i forbindelse med ressourcetildeling til institutioner, mens det drejer sig om 43 % for de kommunale krav.

Det fremgår af de gennemførte interview, at der i de medvirkende kommuner er forskellige rammer for daginstitutionsledernes anvendelse af den dokumentation, der vedrører administrative og personalemæssige forhold og for dialogen med forvaltningen om eksempelvis sygefraværdata, resultater af arbejdspladsvurderinger mv. Således oplever nogle af de interviewede daginstitutionsledere, at der er en tæt dialog om denne type data samt opfølgning og kontrol fra den kommunale forvaltnings side (interview 1). Andre daginstitutionsledere oplever at indsamle og videreformidle dokumentation vedrørende administrative og personalemæssige forhold, men at der ikke efterfølgende er dialog med forvaltning og egen leder herom (interview 9).

Det fremgår af de gennemførte interview, at dokumentationen vedrørende den pædagogiske praksis i forskellig grad anvendes af dagtilbudsscheferne i deres dialog med ledere og medarbejdere i institutionerne.

I nogle kommuner anvender dagtilbudsschefer og konsulenter systematisk dokumentation i dialogen med daginstitutionslederne, mens andre ikke i samme grad har en systematisk tilgang, men anvender dokumentation i udvalgte sammenhænge (interview 16 og 22).

I nogle kommuner anvendes dokumentationen primært af den pædagogiske konsulent, mens den i andre kommuner også anvendes af dagtilbudsschefen. En dagtilbudsschef beskriver processen i sin kommune på denne måde:

[...] dels tager [den pædagogiske konsulent] og jeg rundt til alle institutioner og mødes med leder, souschef, bestyrelsesformanden eller en anden fra bestyrelsen og personalerepræsentanter for at snakke om; jamen hvad er det egentlig, I ser [i data], hvad bliver I optagede af, hvor er det, I bliver nysgerrige på at skabe udvikling, hvor er det, I bliver glade for den udvikling, der har været, som I kan se resultaterne af. Og selvfølgelig er de forskellige, er forskellige steder, men man kan altid få en dialog om, hvor er det, vi så kan sætte ind i forhold til at skabe næste udviklingstrin (interview 8).

En anden dagtilbudsschef, der i mindre grad anvender dokumentationen i sin dialog med institutionslederne, beskriver processen i sin kommune på denne måde:

Virksomhedsaftalerne, dem har vi brugt som dialogværktøjer. Det har været meget det, jeg har været rundt om, hvis det skal være data. Ellers er det meget lidt, vi er databaseret. Ellers er det mere sådan økonomistyring, så er det sådan nogle data, vi bruger i stedet (interview 27).

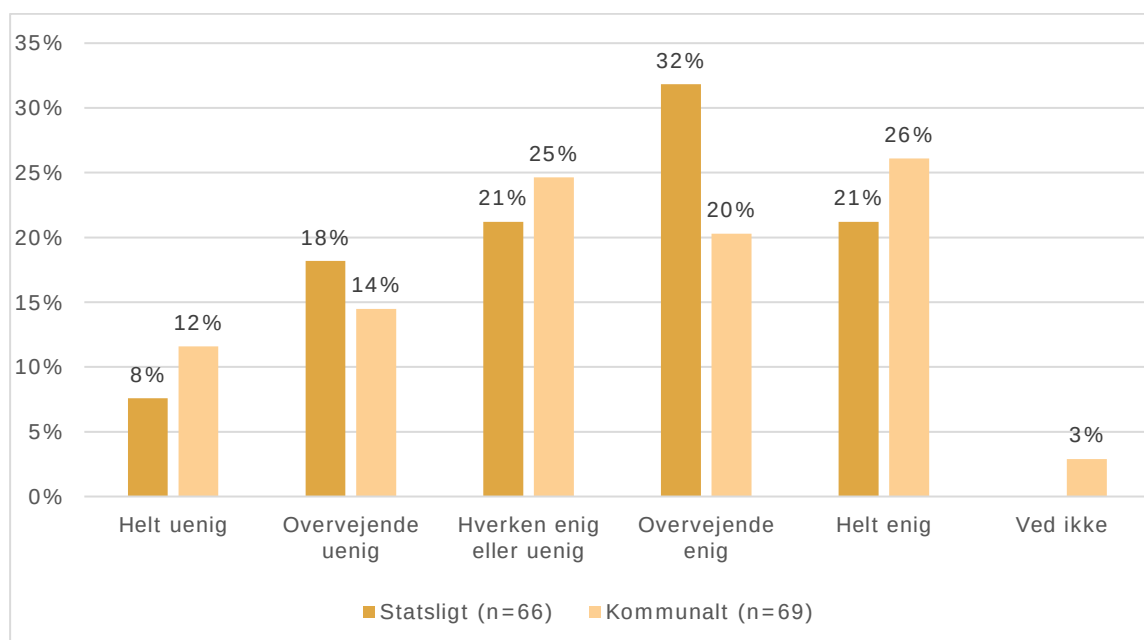
Det fremgår af interviewene, at dokumentation af børnenes trivsel og udvikling, særligt til brug for kommunens socialforvaltning i forbindelse med underretninger, jf. serviceloven, primært indsamles af ledere og pædagoger med henblik på videreformidling. Der er imidlertid blandt de interviewede stort fokus på, at kvaliteten af denne dokumentation er væsentlig. På den baggrund er også daginstitutionslederne tæt involverede. En leder fortæller:

Indstillingsskemaer til psykolog, underretninger – det er aldrig spild af tid. Aldrig. Og særligt også indstillinger til psykolog, underretninger – det skal igennem mig. Fordi jeg skal være helt sikker på, at det er ordentlige beskrivelser, for der er vi ude i et andet alvorsbarometer, eller hvad man skal sige (interview 24).

5.4 Anvendelse af dokumentation i kommunalpolitisk sammenhæng

I surveyen til dagtilbudsscheferne er de anmodet om at vurdere byrådsmedlemmernes anvendelse af dokumentation. Dagtilbudsscheferne er bedt om at vurdere anvendelsen af henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Besvarelsene fremgår af Figur 5.7.

Figur 5.7 Dokumentation og byrådet. Udsagn: Informationen bruges af medlemmerne i byrådet. Dagtilbudsschefer

Note: Dagtilbudsschefer er blevet spurgt for henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Spørgsmålet lød: *Nedenfor er en række udsagn om kommunens anvendelse af den dokumentation og information, som tilvejebringes i forbindelse med opfyldelse af de ovenstående statslige dokumentationskrav/kommunale dokumentationskrav. - Informationen bruges af medlemmerne i byrådet.*

Kilde: Survey blandt dagtilbudsschefer.

Ca. halvdelen af dagtilbudsscheferne er helt enige eller overvejende enige i, at medlemmer af byrådet anvender dokumentation vedrørende henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. 26 % af dagtilbudsscheferne er helt enige i, at dokumentation vedrørende kommunale dokumentationskrav anvendes af medlemmer af byrådet, og 21 % er helt enige for så vidt angår dokumentation vedrørende statslige dokumentationskrav. 26 % af dagtilbudsscheferne er overvejende enige i, at dokumentation vedrørende kommunale dokumentationskrav anvendes af medlemmer af byrådet, og 32 % er overvejende enige for så vidt angår dokumentation vedrørende statslige dokumentationskrav. Ca. en fjerdedel af dagtilbudsscheferne er overvejende uenige eller helt uenige i, at medlemmer af byrådet anvender henholdsvis statslig eller kommunal dokumentation. Endelig svarer 21 %, at de hverken er enige eller uenige i, at byrådsmedlemmerne anvender dokumentation, som udspringer af statslige dokumentationskrav,

og 25 % er hverken enige eller uenige i, at byrådsmedlemmerne anvender dokumentation, som udspringer af kommunale dokumentationskrav.

Det fremgår af de gennemførte interview, at der i de medvirkende kommuner er forskellig praksis med hensyn til præsentation af dokumentation for det politiske udvalg. I nogle af de medvirkende kommuner præsenteres det politiske udvalg for daginstitutionernes præstationer i forhold til en række opstillede mål, mens det politiske udvalg i andre kommuner præsenteres for et mere overordnet billede af institutionernes pædagogiske praksis og primært forholder sig til den budgetmæssige del af driften på området (interview 5, 14 og 22).

Blandt de interviewede udvalgsformænd peges på tre forskellige måder for anvendelse af dokumentation.

- For det første anvendes dokumentationen i et kvalitetssikringsperspektiv til at vurdere, om udviklingen på dagtilbudsområdet i kommunen generelt er tilfredsstillende. En udvalgsformand beskriver det som et "ro-i-maven-perspektiv". Forvaltningen præsenterer udvalget for dokumentation, der giver et billede af praksis i kommunens institutioner og henleder opmærksomheden på eventuelle problemstillinger, som kræver udvalgets opmærksomhed og stillingtagen (interview 5).
- For det andet, og i forlængelse heraf, anvendes dokumentationen i forbindelse med udvalgets vurdering af eventuelle behov for økonomisk støtte til konkrete dagtilbud.
- For det tredje anvendes dokumentationen til vurdering af behovet for igangsættelse af eventuelle udviklingsinitiativer for alle kommunens dagtilbud (interview 5 og 19).

Der er forskellige perspektiver i forhold til anvendelse af dokumentation af arbejdet med pædagogiske læreplaner i de politiske udvalg. En udvalgsformand beskriver, at udvalget anvender lokalt udviklet dokumentation meget i arbejdet, og at det bliver et fælles værktøj for udvalgets arbejde (interview 19). Endvidere opleves, at dokumentationen generelt bidrager til at få sat fokus på dagtilbudsområdet.

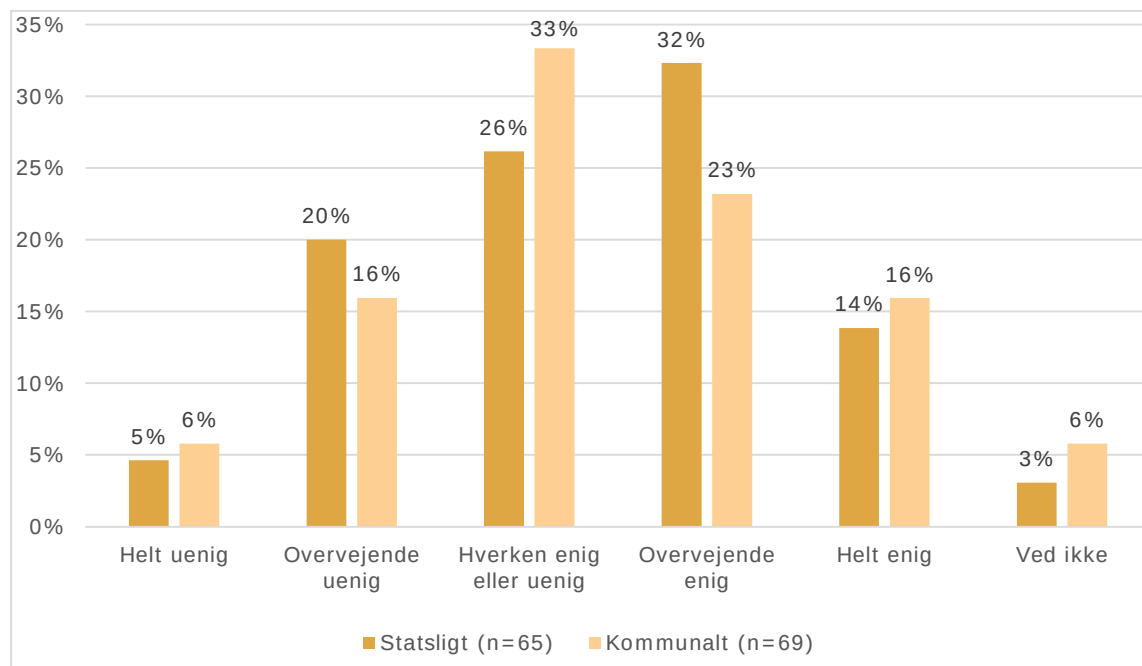
Et andet perspektiv er, at dokumentationen af arbejdet med de pædagogiske læreplaner ikke anvendes af udvalget. En udvalgsformand fortæller, at det ikke er dokumentation vedrørende de pædagogiske læreplaner, der anvendes som styringsredskab i udvalget. Hans perspektiv er, at læreplanerne skal tilføre værdi lokalt i institutionerne (interview 5). En udvalgsformand peger på, at det i højere grad er arbejdet med dagtilbudspolitikken og møder med daginstitutionsledere og pædagoger, der anvendes som input til drøftelserne i udvalget, end skriftlig dokumentation af det pædagogiske arbejde.

Blandt dagtilbudsschefer gives på samme vis eksempler på, at den skriftlige dokumentation af eksempelvis den pædagogiske praksis spiller en mindre rolle i udvalgets arbejde. En dagtilbudschef formulerer det på denne måde:

Man kan sige, at når man har et udvalg, der både har skoleområdet og dagtilbudsområdet, så er der ingen tvivl om, at skoleområdet har mange lokalpolitikeres interesse. [...] De vil kunne sige noget om økonomi og sådan nogen ting. Men hele den pædagogiske del af dokumentation og læreplansopfølgning osv. har ikke været præsenteret for udvalget de sidste mange år. Så min agenda med det her det er at gøre dagtilbudsområdet interessant politisk (interview 14).

I surveyen til dagtilbudsscheferne er de anmodet om at vurdere byrådsmedlemmernes anvendelse af dokumentation som grundlag for politiske markeringer. Dagtilbudsscheferne er bedt om at vurdere anvendelsen af henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Besvarelsene fremgår af Figur 5.8.

Figur 5.8 Dokumentation og politiske markeringer. Udsagn: Dokumentationen bruges som grundlag for politiske markeringer. Dagtilbudsschefer

Note: Dagtilbudsschefer er blevet spurgt for henholdsvis statslige og kommunale dokumentationskrav. Spørgsmålet lød: *Nedenfor er en række udsagn om kommunens anvendelse af den dokumentation og information, som tilvejebringes i forbindelse med opfyldelse af de ovenstående statslige dokumentationskrav/kommunale dokumentationskrav. - Dokumentationen bruges som grundlag for politiske markeringer.*

Kilde: Survey blandt dagtilbudsschefer.

Det fremgår af figuren, at 14 % er helt enige i, at politikerne anvender dokumentation fra statslige dokumentationskrav som grundlag for politiske markeringer, mens 16 % er helt enige for så vidt angår kommunale krav. En større andel af dagtilbudsscheferne (32 %) er overvejende enige i, at politikerne anvender dokumentation fra statslige dokumentationskrav som grundlag for politiske markeringer. 23 % er overvejende enige i, at politikerne anvender dokumentation fra kommunale dokumentationskrav som grundlag for politiske markeringer. Samlet set er 25 % af dagtilbudsscheferne overvejende uenige eller helt uenige i, at medlemmer af byrådet anvender dokumentation fra statslige dokumentationskrav til politiske markeringer. For kommunale krav er det 22 %, der er overvejende eller helt uenige. Endelig svarer 26 %, at de hverken er enige eller uenige i, at byrådsmedlemmerne anvender dokumentation som udspringer af statslige dokumentationskrav som grundlag for politiske markeringer, og 33 % er hverken er enige eller uenige i, at byrådsmedlemmerne anvender dokumentation, som udspringer af kommunale dokumentationskrav som grundlag for politiske markeringer.

Blandt dagtilbudsscheferne er det et perspektiv, at den dokumentation, der præsenteres for det politiske udvalg, kan bidrage til, at området får udvalgets opmærksomhed, samt at udvalget får viden om, hvad der kommer ud af de midler, der anvendes. Præsentation af dokumentation kan medvirke til en prioritering af området, også ressourcemæssigt. En dagtilbudschef formulerer det på denne måde:

[...] og politikerne har haft et ønske om at gøre noget på dagtilbudsområdet, fordi de kan se, her kan vi gøre en forskel. Og jeg tror, at politikerne har haft et ekstra ønske om at gøre det, fordi vi netop har leveret dokumentation til politikerne af, hvad er det rent faktisk, vi gør – hvad er det, vi kan gøre for de penge, vi har (interview 8).

Opsamling

- Generelt peger undersøgelsen på, at der er en udbredt anvendelse af den information, der stammer fra dokumentationskrav. Det gælder særligt i daginstitutionerne og den kommunale forvaltningen. På kommunalpolitisk niveau tegner sig et mere varieret billede af anvendelsen.
- Hovedparten af daginstitutionsledere og pædagoger vurderer, at information, der stammer fra dokumentationskrav, anvendes af det pædagogiske personale i udvikling af egen praksis og som oplysning til forældre.
- Også blandt dagtilbudsscheferne vurderer hovedparten, at den dokumentation, der indsamles, anvendes af pædagoger og ledere. Det er imidlertid en mindre andel af dagtilbudsscheferne end af daginstitutionsledere og pædagoger, der vurderer, at dokumentationen anvendes i institutionerne.
- Færrest dagtilbudsschefer vurderer, at information, der stammer fra dokumentationskrav, anvendes i forbindelse med ressourcetildeling til institutionerne og af medlemmer af byrådet.

6 Konklusion og opmærksomhedspunkter

Omfanget og betydningen af dokumentation og dokumentationskrav har været genstand for opmærksomhed og diskussioner igennem mange år – ikke kun på dagtilbudsområdet, men også generelt i den offentlige sektor. Denne undersøgelse har set nærmere på omfang, betydning og anvendelse af dokumentationskrav og dokumentation på dagtilbudsområdet. Der er taget afsæt i nedenstående undersøgelsesspørgsmål:

1. Hvilke dokumentationskrav findes der på dagtilbudsområdet, og hvordan varierer dokumentationskravene mellem kommuner?
2. Hvordan opfattes dokumentationskravene af ledere og medarbejdere i daginstitutioner?
 - a) Hvor meget tid vurderer henholdsvis ledere og medarbejdere, at de bruger på konkrete navngivne dokumentationsopgaver?
 - b) I hvor høj grad oplever ledere og medarbejdere, at de konkrete dokumentationsopgaver har et klart formål?
 - c) Opleves dokumentationskravene som understøttende eller kontrollerende?

Omfanget af dokumentationskrav

Afdækningen af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet viser, at seks statslige krav retter sig mod det pædagogiske personales arbejde. De statslige krav vedrører planlægning, gennemførelse og evaluering af det pædagogiske arbejde, monitorering af børnenes trivsel og udvikling, børn og personales sundhed og det pædagogiske personales ansættelse og sikkerhed.

Gennem en spørgeskemaundersøgelse til dagtilbudsscheferne i kommunerne har vi afdækket omfanget af dokumentationskrav, som kommunerne stiller på området. Det er således krav ud over de statslige krav. Dagtilbudsschefernes indberetninger viser, at kommunerne i gennemsnit har 3,5 dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. 10 kommuner stiller ikke yderligere krav. De øvrige kommuner har mellem 1 og 13 krav. Kravene vedrører hyppigst økonomistyring og budgetoverholdelse, udvikling af den pædagogiske praksis og viden om barnets udvikling og trivsel.

Gennem en spørgeskemaundersøgelse til daginstitutioner i seks udvalgte kommuner har vi spurgt institutionslederne om dokumentationskrav, som institutionen selv har opstillet. Her viser opgørelsen, at institutionerne har mellem 0 og 7 krav med et gennemsnit på 3,2 krav pr. institution. Kravene vedrører hyppigst viden om barnets trivsel og udvikling, udvikling af den pædagogiske praksis og information til forældre.

Der er således væsentlige variationer i forhold til det antal dokumentationskrav, som daginstitutionerne og dermed medarbejderne i praksis mødes af. Hvor daginstitutioner i kommuner med færrest krav forholder sig til seks statslige krav, skal daginstitutioner i kommuner med flest krav arbejde med 19 dokumentationskrav. Hertil kommer eventuelle institutionsfastsatte krav.

Da der ikke er resultater fra tidligere, sammenlignelige undersøgelser, kan vi ikke sige noget om den absolutte udvikling i antallet af dokumentationskrav på de tre niveauer. Derfor har vi spurgt dagtilbudsschefer, institutionsledere og pædagoger om deres vurdering af udviklingen i dokumentationskrav inden for de seneste tre år. Særligt pædagoger og daginstitutionsledere vurderer, at der er kommet flere krav på alle niveauer inden for de seneste tre år, selvom der ikke er indført yderligere statslige krav i perioden. Generelt peger resultaterne på, at de fleste nye krav kommer fra det kommunale niveau.

Opfattelsen af dokumentationskravene hos dagtilbudsschefer samt ledere og medarbejdere i daginstitutioner

Tidsforbruget på dokumentationskrav har stor opmærksomhed og har også været genstand for tidligere undersøgelser. Det er dog både vanskeligt og meget omkostningsfuldt at foretage dækkende og valide målinger af tidsforbruget på dokumentationskrav. I denne undersøgelse baserer vi os på respondenternes egne angivelser af tidsforbruget. Erfaringsmæssigt kan denne fremgangsmåde resultere i "overrapportering" af tid anvendt til opfyldelse af dokumentationskravene. For at reducere denne bias har vi spurgt til tidsforbrug på specifikke krav. På trods af dette skal resultaterne om tidsforbruget læses med forbehold. De kvalitative interviews viser, at interviewpersonerne finder det vanskeligt at opgøre den anvendte tid på dokumentationskrav. Det skyldes bl.a. vanskeligheder ved at adskille dokumentationsopgaven med udførelsen af den opgave, der skal dokumenteres. Ligeledes finder interviewpersonerne det vanskeligt at adskille tidsforbrug på henholdsvis statslige, kommunale og institutionsfastsatte dokumentationskrav.

Undersøgelsen viser, at ledere i den nedre kvartil bruger 148 timer årligt på dokumentationskrav, mens ledere i den øvre kvartil bruger 457 timer om året. De tilsvarende tal for pædagoger er henholdsvis 37 timer årligt og 102 timer årligt. Gennemsnitligt anvendes flest timer på kommunale krav og færrest på institutionsfastsatte krav.

Tallene for tidsforbrug dækker over en stor variation:

- På de enkelte krav
- Imellem kommuner
- Imellem daginstitutionsledere og pædagoger
- Imellem forskellige daginstitutionsleder i samme kommune og forskellige pædagoger i samme institution.

Der er gennemført kvalitative interview med bl.a. dagtilbudsschefer, institutionsledere og pædagoger i fire kommuner, hvor vi også har spurgt til tidsforbrug. Daginstitutionsledere og pædagoger finder dokumentationskrav tidskrævende og oplever udfordringer med at nå at varetage såvel dokumentationsopgaver som øvrige opgaver. Samtidig opleves dokumentationskravene vedrørende den pædagogiske praksis langt overvejende som nødvendige og understøttende for det pædagogiske arbejde. For så vidt angår administrative dokumentationskrav er der blandt daginstitutionslederne i højere grad en oplevelse af, at kravene er forstyrrende.

Dagtilbudsscheferne er opmærksomme på tidsforbruget. Blandt de interviewede chefer er der det perspektiv, at en vurdering af udbyttet af dokumentationsarbejdet ikke kan opgøres ud fra tidsforbruget isoleret set. Tidsforbruget skal ses i sammenhæng med, om dokumentationsarbejdet bidrager til faglig udvikling af praksis og øget kvalitet i opgavevaretagelsen.

På tværs af dagtilbudsschefer, institutionsledere og pædagoger viser spørgeskemaundersøgelsen, at dokumentationskrav vurderes at højne kvaliteten på dagtilbudsområdet. Her er det særligt dagtilbudsschefer, der mener, at dokumentationskrav højner kvaliteten. Den positive vurdering af dokumentationskravenes betydning for kvaliteten genfindes i de kvalitative interview.

Undersøgelsen afdækker også, hvorvidt chefer, ledere og medarbejdere oplever, at dokumentationskravene har et klart formål, og om de virker understøttende for arbejdet med kerneopgaven. Baggrunden er, at hvis et dokumentationskrav har et klart formål og vurderes til at bidrage til målopfyldelsen, kan det være relevant at allokere tid til at opfylde kravet. Fra studier af dokumentations- og styringstiltag ved vi, at de krav, som opfattes som understøttende, kan

have positiv indvirkning på medarbejderes motivation. Hvis kravene på den anden side opfattes som kontrollerende, kan de have negativ indvirkning på motivationen. Det er tydeligt i undersøgelsen, at både dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og medarbejdere vurderer, at statslige såvel som kommunale dokumentationskrav har et klart formål. Det er med andre ord tydeligt, hvorfor man har dem. Desuden vurderer en stor andel af de interviewede, at dokumentationskravene er understøttende for arbejdet med kerneopgaven. Dette er vigtigt i forhold til vurderingen af den tid, som afsættes til opfyldelse af dokumentationskravene.

Selvom ledere og pædagoger opfatter dokumentationskravene som understøttende for deres arbejde, vurderer de i høj grad også, at kravene er en kontrolforanstaltning. Det vil sige, at selvom dokumentationskravet opleves som en kontrolforanstaltning, så opleves det samtidig som understøttende. Det kommer også frem i de kvalitative undersøgelser, at udvalgsformænd, chefer, ledere, medarbejdere og forældrebestyrelsesformænd finder kontrol-elementet nødvendigt og helt legitimt. Oplevelsen er, at det giver en sikkerhed for kvaliteten i de leverede ydelser. Det betyder, at kontrol og understøttelse ikke skal opfattes som én dimension gående fra en høj grad af kontrol til en høj grad af understøttelse, men derimod som to selvstændige dimensioner, der hver især kan indtage høje og lave værdier. Det ses også, at opfattelsen af, om et krav er understøttende eller kontrollerende, kan ændre sig over tid som følge af implementeringen.

Et af kritikpunkterne mod dokumentation og dokumentationskrav er, at det sætter fokus på måling, det målbare og dokumentation på bekostning af opfyldelse af faglig kvalitet og nærvær. Her viser undersøgelsen, at flere pædagoger end ledere og dagtilbudsschefer vurderer, at dokumentation sætter fokus på måling fremfor på de overordnede målsætninger om at fremme børnenes udvikling og trivsel. Det vil altså sige, at der er en oplevelse af, at den tid, man bruger på at dokumentere, at man arbejder med børnenes udvikling og trivsel, går fra den tid, man faktisk har til at være sammen med dem og arbejde på at opfylde formålet. Den generelle kritik af målinger og dokumentation genfindes også i forhold til dokumentationskravene på dagtilbudsområdet. Det er således grund til at være opmærksom på, at den tid og de ressourcer, der bruges på dokumentation, går fra den tid, som personalet har sammen med børnene. Det skal sættes i forhold til, at der kan være en forbedring i kvaliteten af det pædagogiske arbejde knyttet til dokumentationskrav.

Anvendelse af dokumentation

Som en del af undersøgelsen er der set på, hvordan dokumentationen anvendes. Her tegner der sig følgende billede:

- Dokumentation bruges i forbindelse med ledelse af det pædagogiske personale
- Ledere og pædagoger anvender i høj grad dokumentation til udvikling af egen praksis
- Dokumentation bruges som en del af informationen til forældre
- Dokumentation anvendes i mindre grad til resourcefordeling og af medlemmer af byrådet.

Det fremhæves i de kvalitative interviews, at dokumentationen bruges i forskellig grad i institutionerne, i forvaltningerne og på det politiske niveau, men det generelle billede er, at dokumentationen er noget, man forholder sig til og i større eller mindre grad inddrager i styring, ledelse og i den pædagogiske praksis.

Opmærksomhedspunkter

Den gennemførte undersøgelse af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet giver anledning til at fremhæve en række punkter, der kan gives særlig opmærksomhed i det videre arbejde med dokumentationskrav inden for området.

For det første viser undersøgelsen, at der blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og pædagoger er en oplevelse af, at såvel statslige som kommunale dokumentationskrav har et klart formål, og at det er tydeligt, hvordan de bidrager til målopfyldelsen. I forhold til nedenstående tabel, som blev præsenteret i afsnit 2.2, befinder vi os i kolonnen længst til højre markeret med en cirkel. Oplevelsen af et klart formål er en væsentlig forudsætning for at dokumentationsarbejdet kan skabe værdi. Det er derfor fremadrettet et opmærksomhedspunkt at sikre, at der er en oplevelse af, at evt. nye krav har et klart formål.

Tabel 6.1 Vurdering af dokumentationskrav

	Uklar målopfyldelse	Klar målopfyldelse
Ressourcekrævende	1. Unødige	2. Trade-off mellem ressourcer og formål
Ikke ressourcekrævende	3. Harmløse	4. Optimale

For det andet er det vanskeligt at opgøre tidsforbruget til dokumentationskrav, og undersøgelsen viser, at der er variation i tidsforbruget på tværs af krav og mellem ledere og pædagoger. I den kvalitative del af undersøgelsen er det imidlertid tydeligt, at der bruges en del tid på dokumentationskrav, og at både ledere og pædagoger er opmærksomme på tidsforbruget, og hvad tiden alternativt kan bruges til. Det peger på, at vi i større udstrækning befinder os i tabellens felt 2 end i felt 4. Det er fremadrettet et opmærksomhedspunkt, hvor ressourcekrævende eksisterende og eventuelle nye krav vil være. I spørgeskemaundersøgelsen til dagtilbudsscheferne spurgte vi til, om beregning af det forventede tidsforbrug blev inddraget i forbindelse med opstilling af nye dokumentationskrav. Det meget klare billede er, at kun et fåtal inddrager tidsforbruget ved opstilling af nye krav.

For det tredje peger undersøgelsen på, at implementeringen og organiseringen af arbejdet med dokumentationskrav ikke kun påvirker tidsforbruget, men også hvordan ledere og pædagoger opfatter dokumentationskravene. Klare aftaler og faste tidspunkter for arbejdet med dokumentation som fx sprog vurderinger kan give den pågældende medarbejder ro, ligesom kolleger ved, hvorfor vedkommende ikke er til rådighed.

For det fjerde er det en klar oplevelse hos alle respondentgrupper, at dokumentationskravene bidrager til kvaliteten på dagtilbudsområdet. Kvalitetsforøgelsen opleves tydeligst, når der er et tæt samspil mellem dokumentationskrav og det pædagogiske arbejde. I forhold til såvel nuværende som fremtidige krav er det således en klar udfordring til at integrere og koble dokumentationskrav og den pædagogiske praksis.

7 Design og metode

Undersøgelsen af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet tager afsæt i følgende undersøgelsesspørgsmål:

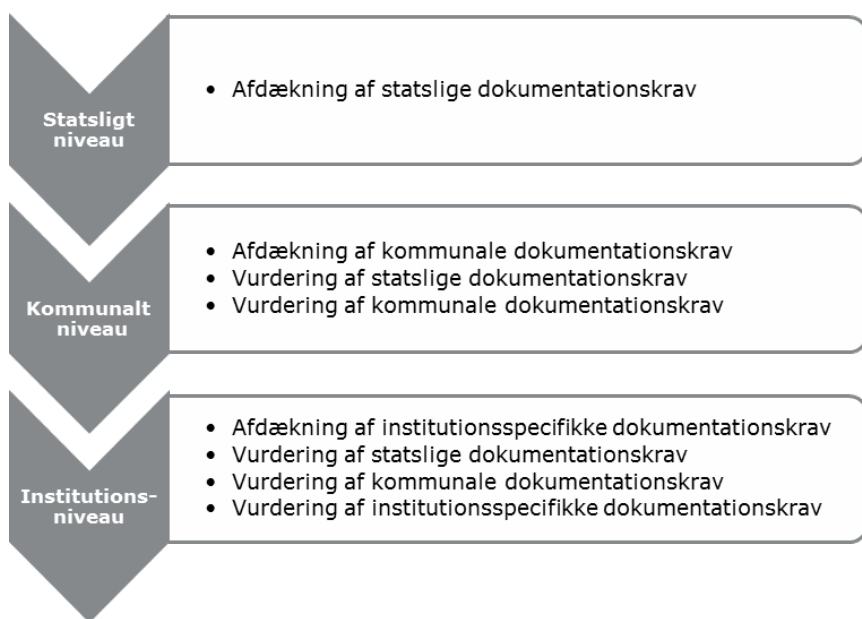
Undersøgelsesspørgsmål

1. Hvilke dokumentationskrav findes der på dagtilbudsområdet, og hvordan varierer dokumentationskravene mellem kommuner?
2. Hvordan opfattes dokumentationskravene af ledere og medarbejdere i børnehaver?
 - Hvor meget tid vurderer henholdsvis ledere og medarbejdere, at de bruger på konkrete navngivne dokumentationsopgaver?
 - I hvor høj grad oplever ledere og medarbejdere, at de konkrete dokumentationsopgaver har et klart formål?
 - Opleves dokumentationskravene som understøttende eller kontrollerende?

I undersøgelsen afgrænses dagtilbudsområdet til at omfatte følgende tilbud: vuggestuer, børnehaver, aldersintegrerede institutioner og dagpleje.

Undersøgelsen bevæger sig på tre niveauer: det statslige niveau, det kommunale niveau og institutionsniveauet. Afsættet for undersøgelsen er afdækning af dokumentationskrav på det statslige niveau. Disse følges ned på kommunalt niveau, hvor der tillige afdækkes kommunespecifikke krav. På det kommunale niveau undersøges, hvordan de statslige og kommunale dokumentationskrav vurderes og anvendes af ledere og medarbejdere. På institutionsniveauet afdækkes institutionernes egne dokumentationskrav og holdningen til de statslige, de kommunale og egne dokumentationskrav. Designet er illustreret i Figur 7.1.

Figur 7.1 Undersøgellesdesign

De enkelte elementer i undersøgelsen beskrives yderligere i nedenstående.

Afdækning af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet

For at foretage en dækkende undersøgelse af dokumentationskravene på dagtilbudsområdet inddrages krav på det statslige niveau, det kommunale niveau og institutionsniveau.

Afdækningen af statslige dokumentationskrav omfattede en gennemgang af den relevante lovgivning. Udvælgelsen af den relevante lovgivning blev bl.a. valideret gennem kontakt med eksperter i Børne- og Socialministeriet (tidligere Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling). Efterfølgende blev lovgivningen gennemlæst og kodet i henhold til et særligt udviklet kodeskema, hvor navn, lovgrundlag, ministerområde, type m.m. blev registreret.

Kommunerne kan også have politikker, strategier eller særlige retningslinjer for dagtilbudsområdet, hvor der er krav om anvendelse og dokumentation af bestemte aktiviteter. Disse blev afdækket gennem et spørgeskema til dagtilbudsschefer i landets kommuner. I spørgeskemaet blev dagtilbudschefen bedt om at angive navngivne kommunale dokumentationskrav, og hvorvidt de omfattede både kommunale og private dagtilbud eller kun dagtilbud med et af disse ejerforhold. Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført i perioden 5. oktober 2016 til 30. november 2016. Der blev gennemført en rykkerprocedure (både skriftlig og telefonisk), hvilket resulterede i en svarprocent på 79, hvilket kan betegnes som meget tilfredsstillende. En analyse af ikke-besvarelser giver ikke anledning til bemærkninger.

Endelig afdækkes daginstitutionernes egne dokumentationskrav. I den forbindelse udvalgte vi otte kommuner, hvor kommunernes daginstitutioner indgik i en spørgeskemaundersøgelse målrettet henholdsvis daginstitutionsledere og pædagoger. De otte kommuner blev udvalgt, så der er systematisk variation med hensyn til størrelse og "serviceniveau" defineret som forholdet mellem driftsudgifter pr. 0-5-årig og estimeret udgiftsbehov for de 0-5-årige. Derudover er der taget højde for organiseringen af dagtilbuddene (områdeledelse eller traditionel institutionsledelse) samt forholdet mellem offentlige og private dagtilbud i kommunen.¹⁰

Udvælgelse af kommuner

Tabel 7.1 Udvalgte kommuner

Serviceniveau	Stor kommune	Lille kommune
Højt	C	F
	G	B
Lavt	D	E
	H	A

De udvalgte kommuner har alle besvaret spørgeskemaet til dagtilbudsscheferne, så det har været muligt at inddrage de kommunale dokumentationskrav som angivet af dagtilbudschefen i undersøgelsen på institutionsniveau.

Spørgeskemaundersøgelserne blev gennemført i perioden 18. november 2016 til 18. januar 2017. Respondenterne er i perioden påmindet om bevarelsen af undersøgelsen skriftligt og telefonisk, hvilket resulterede i nedenstående svarprocenter.

¹⁰ I udgangspunktet blev 10 kommuner kontaktet, men kun otte ønskede at deltage.

Af de oprindeligt otte kommuner inddrages seks kommuner i undersøgelsen. To kommuner er frasorteret på grund af meget lav svarprocent blandt daginstitutionsledere og pædagoger, jf. Tabel 7.2

Tabel 7.2 Antal svar og svarprocent for daginstitutionsledere og pædagoger

	Daginstitutionsledere		Pædagoger	
	Antal	Svarprocent	Antal	Svarprocent
A*	12	75 %	86	86
B	14	88 %	56	56
C	31	53 %	103	34
D	45	88 %	275	51
E**	18	Ikke præcis fastslået	24	Ikke præcis fastslået
F	13	87 %	56	61
G***	14	21	55	12
H***	2	50	22	16

Note: * Det har ikke været muligt at opgøre svarprocenten for pædagoger, men den vurderes at være tilstrækkelig.

** Det har ikke været muligt at fastslå det nøjagtige antal af respondenter, men for lederens vedkommende vurderes antallet af svar at være tilfredsstillende.

*** Disse to kommuner medtages ikke i undersøgelsen på grund af lave svarprocenter.

Kilde: Surveys blandt daginstitutionsledere og pædagoger samt data fra kommunerne om antal kommunale daginstitutionsledere og pædagoger.

Som det fremgår af tabellen, er der variation i svarprocenterne mellem kommuner og mellem ledere og pædagoger. Det ville være ønskværdigt med en højere svarprocent – særligt blandt pædagogerne, men i de seks kommuner, som inddrages i undersøgelsen, vurderes svarprocenterne som acceptable. For så vidt angår kommune E er det kun svarprocenten for daginstitutionsledere, der vurderes at være acceptabel. Derfor inddrages kun daginstitutionsledernes svar i afrapporteringen. Det ses af Tabel 7.2, at antallet af respondenter varierer mellem kommunerne, men der er ikke foretaget en vægtning af besvarelserne.

Der er udsendt spørgeskemaer til henholdsvis ledere og pædagoger i alle de udvalgte kommuners daginstitutioner. I nogle af kommunerne har det været muligt at få e-mailadresser på alle respondenterne, hvorefter de har modtaget et elektronisk spørgeskema. I de resterende kommuner er der sendt en fælles e-mail til de enkelte institutioner med et link, som respondenterne kunne bruge til at få adgang til undersøgelsen. I de sidstnævnte kommuner er antallet af potentielle respondenter opgjort efter kontakt med kommunen.

Institutionslederen/områdelederen er via et spørgeskema bedt om at navngive de dokumentationskrav, som institutionen selv har iværksat. På den måde får vi et overblik over, i hvilket omfang institutionerne selv opstiller dokumentationskrav.

I tillæg til afdækningen af dokumentationskrav via gennemgang af lovgivning og spørgeskemaer er der gennemført kvalitative casestudier i fire kommuner. De fire kommuner er udvalgt blandt de otte kommuner, som indgik i den kvantitative undersøgelse, og der er sikret variation i størrelse og serviceniveau.

I de fire casekommuner er der gennemført kvalitative interview med dagtilbudschefen og udvalgsformanden for det relevante udvalg. I hver af kommunerne er der udvalgt to institutioner, hvor der er gennemført interview med lederen, en pædagog og formanden for forældrebestyrelsen i den pågældende institution. Interviewene er dels gennemført som besøgsinterview, dels som telefoninterview. Enkelte af de udvalgte respondenter har ikke haft mulighed for at

deltage i undersøgelsen, men ikke i et opfang, som påvirker undersøgelsens validitet. Tabel 7.3 viser en oversigt over de gennemførte interview.

Tabel 7.3 Gennemførte interview i de fire kommuner

Kommune	Interview
A	Institutionsleder, Institution 1 Institutionsleder, Institution 2 Pædagog, Institution 1 Pædagog, Institution 2 Udvalgsformand Forældrebestyrelsesformand, Institution 1 Forældrebestyrelsesformand, Institution 2 Dagtilbudschef
C	Institutionsleder, Institution 1 Institutionsleder, Institution 2 Pædagog, Institution 2 Forældrebestyrelsesformand, Institution 1 Dagtilbudschef
F	Institutionsleder, Institution 1 Institutionsleder, Institution 2 Pædagog, Institution 1 Pædagog, Institution 2 Udvalgsformand Forældrebestyrelsesformand, Institution 1 Forældrebestyrelsesformand Institution 2 Dagtilbudschef
H	Institutionsleder, Institution 1 Institutionsleder, Institution 2 Pædagog, Institution 1 Pædagog, Institution 2 Forældrebestyrelsesformand, dækker både Institution 1 og 2 Dagtilbudschef

Alle interview er gennemført med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide, hvis overordnede struktur fremgår af Bilag 1. Interviewguiden blev tilpasset de forskellige interviewpersoner. Således bestod interviewguiden til forældrebestyrelsesformænd og udvalgsformænd af et mindre udsnit af temaer.

Interviewene er blevet kodet i NVivo med henblik på at gennemføre systematiske analyser på tværs af de mange interview. Desuden giver det mulighed for at koble resultaterne fra de kvalitative analyser til resultaterne fra den kvantitative analyse med henblik på en mere kvalitativ tolkning.

I rapporten anvendes citater fra interviewene i anonymiseret form. Citater anvendes til at give eksempler og forklaringer på fund i undersøgelsens kvantitative del. Citaterne er udvalgt for at være typiske eller særligt sigende for de undersøgte forhold.

Casestudierne giver mulighed for at få indblik i, hvordan der arbejdes med dokumentationskravene, hvilke elementer ved dokumentationskravene der er særligt tidskrævende, hvordan

dokumentationen anvendes, og hvilke elementer der opleves som henholdsvis understøttende og kontrollerende.

Måling af tidsanvendelse, formål og oplevelse af dokumentationskrav

I undersøgelsen er vi interesseret i, hvor meget tid ledere og medarbejdere anvender på arbejdet med dokumentation. Det er både tidskrævende og meget omkostningsfuldt, hvis der skal laves en dækkende opgørelse gennem eksempelvis observationsstudier. Alternativet er at lade medarbejdere og ledere selv angive den tid, som anvendes på dokumentation. Erfaringer fra andre studier, hvor en tilsvarende metode er anvendt, viser, at respondenterne har tendens til at overvurdere deres tidsforbrug. Begge opgørelsesmetoder har således åbenlyse begrænsninger. I denne undersøgelse er der ud fra et ressourcehensyn valgt at tage afsæt i medarbejdernes og lederes egne oplevelser af tidsforbruget. Vi har spurgt om tidsanvendelse til dokumentationskrav generelt, men da vi forud for undersøgelsen på institutionsniveauet har afdækket navngivne dokumentationskrav på henholdsvis statsligt og kommunalt niveau, er det supplerende muligt at spørge til tidsanvendelsen ved opfyldelsen af konkrete dokumentationskrav. På den måde kan vi give et mere nøjagtigt billede af tidsanvendelsen. Afdækningen af tidsanvendelsen er sket gennem spørgeskemaet til ledere og medarbejdere i de otte udvalgte kommuner. Vi har tillige spurgt om forvaltningens tidsforbrug på navngivne dokumentationskrav i spørgeskemaet til dagtilbudsscheferne.

I casestudierne har vi også spurgt ind til, hvor meget tid der bruges på dokumentationskrav, samt om der er variation på tværs af kravene. Det har været vigtigt for at kunne kvalificere oplysninger om tidsanvendelse fra spørgeskemaundersøgelserne yderligere og få en bedre forståelse af relationen mellem dokumentationskrav og andre aktiviteter i dagtilbuddene.

Både de kvantitative og kvalitative undersøgelser har bekræftet, at det er vanskeligt at opgøre tidsforbruget på dokumentationskravene. I spørgeskemaundersøgelserne er der meget stor spredning i besvarelsene – særligt for dagtilbudsscheferne. I interviewene med dagtilbudsschefer, ledere og pædagoger er det kommet frem, at de har vanskeligt ved at lave en valid opgørelse af tidsforbruget på dokumentationskrav. Der er således grund til at tage forbehold for opgørelserne af tidsforbruget. Samtidig understreger det de generelle metodiske udfordringer i forbindelse med måling af tidsforbrug på fx dokumentationskrav.

Formålet med dokumentationskrav kan opfattes som mere eller mindre klart for ledere og medarbejdere. I spørgeskemaerne til dagtilbudsledere, institutionsledere og medarbejdere har vi spurgt til, hvor tydeligt de opfatter formålet med konkrete, navngivne dokumentationskrav. På samme vis har vi spurgt til, hvorvidt dokumentationskravene opfattes som kontrollerede eller understøttende.

Spørgeskemaet til institutionslederne i de otte udvalgte kommuner inkluderer spørgsmål om opfattelsen af og tidsanvendelsen til navngivne dokumentationskrav, som udspringer af statslig lovgivning og kommunens egne krav. I forhold til institutionens egne dokumentationskrav bliver lederen bedt om at angive den tid, som institutionens medarbejdere bruger på at opfylde de lokale dokumentationskrav.

I spørgeskemaet til pædagogerne i de otte udvalgte kommuner bliver de spurgt til deres opfattelse af og tidsanvendelse til navngivne dokumentationskrav, som udspringer af statslig lovgivning og kommunale regler. Derudover spørges også til deres generelle opfattelse og holdning til institutionens egne krav om dokumentation.

I spørgeskemaerne til institutionsledere og medarbejdere er spørgsmålene om målsætning, opfattelse og tidsanvendelse rettet mod navngivne dokumentationskrav. For det første giver det mulighed for at opfange holdningsforskelle på tværs af forskellige dokumentationskrav. For

det andet forventes det at give en mere nøjagtig tidsangivelse, da medarbejderne skal forholde sig til et specifikt krav og ikke dokumentationskrav mere generelt.

Undersøgelsesdesignet giver mulighed for at både at afdække omfanget af dokumentationskrav på tværs af kommunerne – i et horisontalt perspektiv, og opfattelser af dokumentationskrav på forskellige niveauer i kommunerne – i et vertikalt perspektiv.

Undersøgelsens reabilitet og generaliserbarhed

I forhold til reabilitet eller mål-validitet er det væsentligt at diskutere, med hvilken sikkerhed vi måler det, vi rent faktisk ønsker at måle. Her er det væsentligt at undersøge medarbejdernes egen vurdering af tid, dokumentationskrav og faglig kvalitet. Der knytter sig en række begrænsninger til subjektive vurderinger. For eksempel kan der være strategiske svarafgivelser eller en bias i forhold til at svare det ønskværdige. Eksempler på dette ville være, hvis respondenterne ønsker at påvirke undersøgelsens resultater i en bestemt retning eller oplever, at nogle svar er mere korrekte end andre. Det kan fx være, at pædagogerne oplever, at det er ønskværdigt at være en af de medarbejdere, der taler om faglig kvalitet, eller at man ønsker at tilkendegive en utilfredshed med voksende dokumentationskrav. Disse problemer er i højere grad tilstede i spørgeskemaundersøgelsen end i de kvalitative interview, hvor der er mulighed for at spørge nærmere ind til de subjektive vurderinger. Derfor bruges de kvalitative interview løbende til at efterprøve og diskutere pålideligheden af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen.

I forhold til undersøgelsens generaliserbarhed er der en række forhold, der gør sig gældende. For det første er der i undersøgelsen opnået en svarprocent på 79 % fra dagtilbudsscheferne. Det er rimeligt dækkende i forhold til at generalisere til landet som helhed. I undersøgelsen af institutionsledere og medarbejdere indgår der færre kommuner, og her kan der ikke generaliseres fra forholdene i disse kommuner til landet som helhed. Studiet er eksplorativt, men der kan foretages analytiske generaliseringer. Dermed menes, at der kan argumenteres for, at de forhold og sammenhænge, der findes i analyserne her, kan genfindes i landets øvrige kommuner, hvis de undersøgte kommuner ikke adskiller sig fra de øvrige kommuner på markant vis. Dertil kommer, at resultaterne fra denne undersøgelse kan bruges til at belyse forholdene i de involverede kommuner.

Dagplejen er inkluderet i den del af undersøgelsen, som omfatter afdækningen af de statslige dokumentationskrav og spørgeskemaundersøgelsen til de kommunale dagtilbudsschefer. Derimod er den ikke medtaget i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen til ledere og pædagoger på kommunalt niveau, ligesom dagplejen heller ikke indgår i den kvalitative del af undersøgelsen. Dagplejen er udeladt af undersøgelsen af ressourcemæssige hensyn, idet gennemførelse af survey og kvalitative interview blandt dagplejeledere og dagplejere ville fordrer en supplerende delundersøgelse.

Tilsvarende er private institutioner ikke inkluderet i spørgeskemaundersøgelsen på institutionsniveau, ligesom de heller ikke indgår i den kvalitative del af undersøgelsen. I spørgeskemaundersøgelsen til dagtilbudsscheferne er der dog inkluderet et spørgsmål om, hvorvidt de kommunale dokumentationskrav også omfatter private institutioner – se afsnit 3.2.

Litteratur

Andersen, Lotte Bøgh, Andreas Boesen & Lene Holm Pedersen (2016), Performance in Public Organizations: Clarifying the Conceptual Space. *Public Administration Review*, 76(6): 852–862.

Andersen, Lotte Bøgh, Nicolai Kristensen & Lene Holm Pedersen (2015), Documentation Requirements, Intrinsic Motivation, and Worker Absence. *International Public Management Journal*, 18(4): 483-513.

Andersen, Lotte Bøgh & Thomas Pallesen (2008), Not Just for the Money? How Financial Incentives Affect the Number of Publications at Danish Research Institutions. *International Public Management Journal*, 11(1): 28-47.

Andersen, Lotte Bøgh, Eskild Heinesen & Lene Holm Pedersen (2015), Individual performance: From common source bias to institutionalized assessment. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 26(1): 63-78.

BEK 1515. Bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme.

Bozeman, Barry (1993), A Theory of Government "Red Tape". *Journal of Public Administration Research and Theory*, 3(3): 273-303.

Bozeman, Barry & Mary Feeney (2011), *Rules and Red Tape: A Prism for Public Administration Theory and Research*. Armonk, NY: M.E. Sharpe.

BUPL (2014), *BUPL's tillidsbarometer 2014. En undersøgelse af pædagogernes forventninger til tillid og kontrol i de kommende år og deres oplevelse af behov for afbureaukratisering*. BUPL.

Bureau 2000 (2011), *Udviklingen på dagtilbudsområdet de sidste ti år*, udarbejdet af Niels Glavind og Susanne Pade for FOA – Fag og Arbejde. Værløse: Bureau 2000.

Deloitte (2009), *Kortlægning og måling af administrative opgaver på dagtilbudsområdet*. København: Deloitte.

DMA/Research (2004), *Undersøgelse af tidsanvendelsen i de århusianske daginstitutioner*. Århus/København: DMA/Research.

EVA (2007), *Dokumentation i dagtilbud*. København: EVA. Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA (2012), *Læreplaner i praksis*. København: EVA. Danmarks Evalueringsinstitut.

Jakobsen, M.L.F. & Mortensen, P.B., 2014, *Regelstaten. Væksten i danske love og bekendtgørelser 1989-2011*, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

L 229 (som fremsat), Forslag til Lov om social service. Fremsat 16. april 1997.

L 124 (som fremsat), Forslag til lov om ændring af lov om social service (pædagogiske læreplaner i dagtilbud til børn). Fremsat 17. december 2003.

L 179 (som fremsat), Forslag til lov om børnemiljø i dagtilbud. Fremsat 22. marts 2006.

L 170 (som fremsat). Forslag til lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven). Fremsat den 28. februar 2007.

LBK 362, 2014. Børneattestloven.

LBK 748, 2016. Dagtilbudsloven.

LBK 1072, 2010. Arbejdsmiljøloven.

LBK 1284, 2016. Serviceloven.

Mehlbye, Jill & Helle Glæsner (2003), Det pædagogiske personales tidsanvendelse i daginstitutionerne i Frederiksberg Kommune. København: AKF Forlaget.

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (2016), *Master for en styrket pædagogisk læreplan*.

Bilag 1 Temaer til interviewguide

Undersøgelsesspørgsmål, som spørgsmålene til interviewpersonen skal bidrage til at besvare

Processer i forbindelse med opfyldelse af krav om pædagogiske læreplaner og øvrige krav

Anvendelse af dokumentationen

Tidsanvendelse

Kvalitet

Opfattelse af dokumentationskravenes betydning

Oplevet udbytte

Samlet generel vurdering

Operationelt spørgsmål

Hvordan omsætter I konkret kravet her i institutionen?

Har forvaltning og medarbejdere været inddraget i fastlæggelsen af rammer for arbejdet?

For eventuelle institutionsfastsatte krav spørges til baggrund og proces ved indførelse

Anvendes dokumentationen i eget arbejde?

Er der dialog mellem leder og medarbejdere og med forvaltning eller andre om den dokumentation, der indsamles?

Hvor meget tid anvendes på dokumentationskravet?

Hvilke for opgaver bruger der tid på, når kravene skal opfyldes?

Hvad opfatter du som kvalitet i det pædagogiske arbejde?

I hvilken udstrækning mener du, at læreplaner og dokumentationskrav generelt er med til at løfte kvaliteten (set i forhold til din forståelse af kvalitet)?

Hvordan og på hvilke parametre løftes kvaliteten eller det modsatte?

Hvad er din umiddelbare vurdering af læreplaners betydning for praksis i institutionen?

Hvorfor synes du, at arbejdet med læreren understøtter/virker kontrollerende for jeres arbejde i institutionen?

Har du viden om, at andre i kommunen anvender den dokumentation, I tilvejebringer?

Er det din vurdering, at institutionens udbytte af arbejdet med dokumentationskravet står mål med den tid, I anvender på det i institutionen?

Hvordan vurderer du udbyttet af at indsamle og arbejde med dokumentationen?

Hvad oplever du, at medarbejdernes udbytte er?

Oplever du, at medarbejderne deler din vurdering af udbyttet?

Oplever du, at der er medarbejdere, der oplever kravet som kontrollerende?

Hvis du mere generelt skal pege på, hvad der skal til, for at arbejdet med dokumentationskrav er understøttende for dit arbejde, hvad vil du så pege på?

Oplever du, at der er nogen måder at tilrettelægge arbejdet med dokumentationskrav på, som er bedre end andre?

Oplever du, at der er forskel på de krav, der kommer fra staten, fra kommunen og så jeres egne krav?

Skelner du mellem afsenderen for kravene – betyder det noget, om det er statslige, kommunale eller egne krav?

Bilag 2 Spørgeskema til dagtilbudsschefer

Velkommen til undersøgelsen.

Efter opdrag fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling undersøger KORA, Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning, statslige, kommunale, institutionsfastsatte dokumentationskrav til dagtilbud, og hvordan disse opleves på kommunalt niveau hos ledere og medarbejdere.

Besvarelsen af spørgeskemaet tager ca. 15 minutter. Besvarelsesne behandles under de sædvanlige krav til anonymitet og vil ikke blive anvendt på en måde, hvor det er muligt at identificere enkelte respondenter.

Statslige dokumentationskrav

Nedenfor oplistes statslige dokumentationskrav på dagtilbudsområdet.

Pædagogiske læreplaner - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Der stilles statsligt krav om, at der i alle dagtilbud udarbejdes en pædagogisk læreplan for aldersgruppen 0-2 og 3 år-skolestart. Læreplanen skal offentliggøres og evalueres mindst hvert andet år.

Sprogsvurdering - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogsvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering, og at der gennemføres en sprogsvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud.

Børneattest - Børneattestloven (LBK 362)

Myndigheder, private dagtilbud og private pasningsordninger inden for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds ressort skal indhente børneattest.

Arbejdspladsvurdering - Arbejds miljøloven (LBK 1072)

Arbejdsgiveren skal sørge for, at der udarbejdes en skriftlig arbejdspladsvurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen under hensyntagen til arbejdets art, de arbejdsmetoder og arbejdsprocesser, der anvendes, samt virksomhedens størrelse og organisering.

Sygdomsopslag - Bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme (BEK 1515)

Opstår der under opholdet i institutionen/skolen tegn på smitsom sygdom hos et barn, skal hjemmet underrettes med henblik på hjemtagelse, og barnet skal om fornødent holdes adskilt fra de øvrige børn, indtil hjemtagelse finder sted. Forekomst af smitsomme sygdomme hos børn eller personale i daginstitutioner, der søges af 0-6-årige, bekendtgøres ved opslag.

Kommunale dokumentationskrav

I følgende spørger vi til kommunens indførsel og brug af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet, som ligger ud over de statslige dokumentationskrav.

Har kommunen indført dokumentationskrav inden for følgende områder ud over de statslige dokumentationskrav? Herunder fx opfølgningsskemaer i forhold til pædagogisk læreplan mv., barnets bog, trivselsvurdering, mobbekortlægning, sprogsvurderingsopfølgning, ledelsesvurderinger mv.

	Ja	Nej
Udvikling af den pædagogiske praksis	(1) ☐	(2) ☐
Viden om barnets udvikling og trivsel	(1) ☐	(2) ☐
Økonomistyring og budgetoverholdelse	(1) ☐	(2) ☐
Personale og ledelse	(1) ☐	(2) ☐
Information til forældre	(1) ☐	(2) ☐
Andet, skriv venligst:	(1) ☐	(2) ☐

Angiv venligst, hvorfor kommunen ikke har indført dokumentationskrav i tillæg til de statslige dokumentationskrav

I nedenstående vil vi bede dig angive de dokumentationskrav, som kommunen selv har indført over for vuggestuer, dagplejer og børnehaver, og hvilke områder de gælder for (skriv venligst kun ét dokumentationskrav pr. linje).

Navn på dokumentationskrav	Område		
	Gælder for både kommunale og private tilbud	Gælder kun for kommunale tilbud	Gælder kun for private tilbud
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
_____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐

Er der et klart formuleret formål med dokumentationskravet?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke
{%expression:{*1/2/1881798344*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798645*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798646*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798647*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798648*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798649*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798650*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798651*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke
{%expression:{*1/2/1881798652*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798653*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798654*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798655*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798656*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798657*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
{%expression:{*1/2/1881798658*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Hvad var baggrunden for dokumentationskravet? Der kan vælges flere svar.

	Det var et poli- tisk ønske i kommunen	Doku- mentati- onskra- vet ud- sprang af generelle udfor- dringer på dag- tilbuds- området	Baggrun- den for doku- mentati- onskra- vet var en kon- kret hæn- delse i et dagtil- bud	Det var et initi- ativ fra forvalt- ningen	Efter- spørgsel fra for- ældre	Opstået efter drøftel- ser med det pæ- dagogi- ske per- sonale
{%expression:{*1/2/1881798344*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798645*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798646*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798647*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798648*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798649*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798650*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798651*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798652*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798653*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798654*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798655*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798656*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798657*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
{%expression:{*1/2/1881798658*}%}	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Generel vurdering af dokumentationskravene på dagtilbudsområdet

Mener du, at dokumentationskravene generelt højner kvaliteten på dagtilbudsområdet?

- (1) ☐ I høj grad
 (2) ☐ I nogen grad
 (3) ☐ I mindre grad
 (4) ☐ Slet ikke
 (5) ☐ Ved ikke

I hvilken grad er du enig i nedenstående udsagn om dokumentation på dagtilbudsområdet generelt?

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Dokumentationen er en mulighed for at synliggøre min/vores indsats	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen bidrager til at løfte kvaliteten i arbejdet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Krav om dokumentation er udtryk for manglende tillid	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentation understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Hvordan vil du vurdere graden af unødigt bureaukrati på dagtilbudsområdet?

Angiv venligst på nedenstående skala, hvor 0 er "Intet unødigt bureaukrati" og 10 er "Udelukkende unødigt bureaukrati"

- (1) ☐ 0 - Intet unødigt bureaukrati
- (2) ☐ 1
- (3) ☐ 2
- (4) ☐ 3
- (5) ☐ 4
- (6) ☐ 5
- (7) ☐ 6
- (8) ☐ 7
- (9) ☐ 8
- (10) ☐ 9
- (11) ☐ 10 - Udelukkende unødigt bureaukrati

Vurdering af statslige dokumentationskrav

I nedenstående spørger vi til oplevelsen af en række statslige dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. I dit svar skal du tage afsæt i kravene, som de stilles i lovgivningen og ikke eventuelt supplerende krav fra kommune eller institution med relation til lovkravet. Du bedes angive, i hvilken grad er du enig med udsagnene i forhold til de enkelte dokumentationskrav.

Pædagogiske læreplaner - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Der stilles statsligt krav om, at der i alle dagtilbud udarbejdes en pædagogisk læreplan for aldersgruppen 0-2 og 3 år-skolestart. Læreplanen skal offentliggøres og evalueres mindst hvert andet år.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er nemt at forklare formålet med dokumentationskravet til folk, der kommer udefra	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er tydeligt hvordan dokumentationen bidrager til opfyldelse af organisationens formål	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Sprogsvurdering - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogsvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering, og at der gennemføres en sprogsvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er nemt at forklare formålet med dokumentationskravet til folk, der kommer udefra	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er tydeligt hvordan dokumentationen bidrager til opfyldelse af organisationens formål	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Børneattest - Børneattestloven (LBK 362)

Myndigheder, private dagtilbud og private pasningsordninger inden for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds ressort skal indhente børneattest.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er nemt at forklare formålet med dokumentationskravet til folk, der kommer udefra	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er tydeligt hvordan dokumentationen bidrager til opfyldelse af organisationens formål	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Arbejdspladsvurdering - Arbejds miljøloven (LBK 1072)

Arbejdsgiveren skal sørge for, at der udarbejdes en skriftlig arbejdspladsvurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen under hensyntagen til arbejdets art, de arbejdsmetoder og arbejdsprocesser, der anvendes, samt virksomhedens størrelse og organisering.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er nemt at forklare formålet med dokumentationskravet til folk, der kommer udefra	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er tydeligt hvordan dokumentationen bidrager til opfyldelse af organisationens formål	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Underretningspligt - Serviceloven (LBK 1284)

Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er nemt at forklare formålet med dokumentationskravet til folk, der kommer udefra	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er tydeligt hvordan dokumentationen bidrager til opfyldelse af organisationens formål	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Sygdomsopslag - Bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme (BEK 1515)

Opstår der under opholdet i institutionen/skolen tegn på smitsom sygdom hos et barn, skal hjemmet underrettes med henblik på hjemtagelse, og barnet skal om fornødent holdes adskilt fra de øvrige børn, indtil hjemtagelse finder sted. Forekomst af smitsomme sygdomme hos børn eller personale i daginstitutioner, der søges af 0-6-årige, bekendtgøres ved opslag.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er nemt at forklare formålet med dokumentationskravet til folk, der kommer udefra	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Det er tydeligt hvordan dokumentationen bidrager til opfyldelse af organisationens formål	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Nedenfor er en række dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. Du bedes under timeforbrug angive, hvor meget tid du vil anslå, at ledere og medarbejdere i forvaltningen har brugt det seneste år på dokumentationskravet.

Cirka timeforbrug

Pædagogiske læreplaner	_____
Sprogvurdering af 3-årige	_____
Børneattest	_____
Arbejdspladsvurdering	_____
Underretningspligt	_____
Sygdomsopslag	_____

I hvilken grad mener du, at nedenstående statslige krav er med til at højne kvaliteten på dagtilbudsområdet?

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Pædagogiske læreplaner	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Sprogvurdering af 3-årige	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Børneattest	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Arbejdspladsvurdering	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Underretningspligt	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Sygdomsopslag	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Nedenfor er en række udsagn om kommunens anvendelse af den dokumentation og information, som tilvejebringes i forbindelse med opfyldelse af de ovenstående statslige dokumentationskrav. Angiv venligst, i hvilken grad du er enig i udsagnene

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Informationen bruges i forbindelse med ressourcetildeling til institutioner	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen bruges som oplysning til forældre	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentation bruges som information til borgerne generelt	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Informationen bruges af medlemmerne i byrådet	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Informationen bruges af daginstitutionslederne i deres ledelse af det pædagogiske personale	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Informationen anvendes af det pædagogiske personale i deres udvikling af egen praksis	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen bruges som grundlag for politiske markeringer	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen sætter fokus på udførelsen af målinger fremfor opfyldelse af faglig kvalitet	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen indsamles men anvendes sjældent	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐

Hvad er din vurdering af udviklingen i antallet af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet på følgende områder inden for de seneste 3 år?

Statslige dokumentationskrav

- (1) ☐ Antallet af statslige krav er uændret
 (2) ☐ Der er kommet færre statslige dokumentationskrav
 (3) ☐ Der er kommet flere statslige dokumentationskrav

Kommunale dokumentationskrav

- (1) ☐ Antallet af kommunale krav er uændret
 (2) ☐ Der er kommet færre kommunale dokumentationskrav
 (3) ☐ Der er kommet flere kommunale dokumentationskrav

Institutionsfastsatte dokumentationskrav

- (1) ☐ Antallet af institutionsfastsatte krav er uændret
 (2) ☐ Der er kommet færre institutionsfastsatte dokumentationskrav
 (3) ☐ Der er kommet flere institutionsfastsatte dokumentationskrav

Vurdering af de kommunale dokumentationskrav

Er der i forbindelse med beslutningen om indførelse af kommunale dokumentationskrav lavet overslag over forventet tidsforbrug for institutionen / medarbejderen?

- (1) ☐ Ja, det er fast procedure i forbindelse med opstilling af dokumentationskrav
(2) ☐ Ja, der er lavet et overslag for hovedparten af dokumentationskravene
(3) ☐ Ja, der er lavet overslag for enkelte af dokumentationskravene
(4) ☐ Nej, der er ikke lavet overslag over tidsforbrug

Nedenfor er en række udsagn om kommunens anvendelse af den dokumentation og information, som tilvejebringes i forbindelse med opfyldelse af de ovenstående kommunale dokumentationskrav. Angiv venligst, i hvilken grad du er enig i udsagnene

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Informationen bruges i forbindelse med ressourcetildeling til institutioner	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen bruges som oplysning til forældre	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentation bruges som information til borgerne generelt	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Informationen bruges af medlemmerne i byrådet	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Informationen bruges af daginstitutionslederne i deres ledelse af det pædagogiske personale	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Informationen anvendes af det pædagogiske personale i deres udvikling af egen praksis	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen bruges som grundlag for politiske markeringer	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen sætter fokus på udførelsen af målinger fremfor opfyldelse af faglig kvalitet	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐
Dokumentationen indsamles men anvendes sjældent	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(6) ☐

Afslutningsvis er der en række spørgsmål om dit job.

Hvad er din titel?

Hvornår blev du ansat i din nuværende stilling? (Angiv årstal)

Hvad er din uddannelse?

Hvilket år er du født? (Angiv årstal)

Tak for din besvarelse

Bilag 3 Spørgeskema til daginstitutionsledere

Velkommen til undersøgelsen.

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling har bedt KORA, Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning, om at undersøge dokumentationskrav på dagtilbudsområdet, og hvordan disse opleves på kommunalt niveau hos ledere og medarbejdere.

Besvarelsen af spørgeskemaet tager ca. 15-20 minutter. Dine svar vil blive behandlet anonymt, så det er ikke muligt for andre i kommunen eller i institutionen at se dit svar. Både du, din institution og kommunen vil være anonym i den endelige rapport om undersøgelsen. Når vi spørger om, hvilken institution du er leder af, er det alene for at kunne koble din besvarelse med kendetegn ved din institution.

Hvilken institution er du leder af?

Når vi taler om dokumentationskrav i denne undersøgelse, så tænker vi på krav om at gennemføre vurderinger og målinger eller om systematiske beskrivelser af praksis. Det kan være af enten børnenes udvikling, af jeres pædagogiske praksis eller administrative krav. Vi tænker på dokumentation, der fastholder viden, og som enten anvendes her i institutionen eller som videreformidles til forældre, den kommunale forvaltning eller andre.

Statslige dokumentationskrav

Nedenfor oplistes statslige dokumentationskrav på dagtilbudsområdet.

Pædagogiske læreplaner - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Der stilles statsligt krav om, at der i alle dagtilbud udarbejdes en pædagogisk læreplan for aldersgruppen 0-2 og 3 år-skolestart. Læreplanen skal offentliggøres og evalueres mindst hvert andet år.

Sprogvurdering - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering, og at der gennemføres en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud.

Børneattest - Børneattestloven (LBK 362)

Myndigheder, private dagtilbud og private pasningsordninger inden for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds ressort skal indhente børneattest.

Arbejdspladsvurdering - Arbejdsmiljøloven (LBK 1072)

Arbejdsgiveren skal sørge for, at der udarbejdes en skriftlig arbejdspladsvurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen under hensyntagen til arbejdets art, de arbejdsmetoder og arbejdsprocesser, der anvendes, samt virksomhedens størrelse og organisering.

Sygdomsopslag - Bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme (BEK 1515)

Opstår der under opholdet i institutionen/skolen tegn på smitsom sygdom hos et barn, skal hjemmet underrettes med henblik på hjemtagelse, og barnet skal om fornødent holdes adskilt fra de øvrige børn, indtil hjemtagelse finder sted. Forekomst af smitsomme sygdomme hos børn eller personale i daginstitutioner, der søges af 0-6-årige, bekendtgøres ved opslag.

Kommunale dokumentationskrav

Nedenfor oplistes DIN Kommunes dokumentationskrav på dagtilbudsområdet.

Når vi i spørgeskemaet henviser til "institutionen" omfatter det alle de institutioner, som du er leder for. Hvis der er forskel mellem institutionerne, skal du svare ud fra, hvad der gælder generelt for de institutioner, du er leder for.

Institutionsbestemte dokumentationskrav

I følgende spørger vi til institutionens indførsel og brug af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet, som ligger ud over de statslige og kommunale dokumentationskrav nævnt ovenfor. Herunder fx opfølgningsskemaer i forhold til pædagogisk læreplan mv., barnets bog, trivselsvurdering, mobbekortlægning, sprogvurderingsopfølgning, ledelsesvurderinger mv.

Har institutionen indført dokumentationskrav inden for følgende områder ud over de statslige og kommunale dokumentationskrav?

	Ja	Nej
Udvikling af den pædagogiske praksis	(1) ☐	(2) ☐
Viden om barnets udvikling og trivsel	(1) ☐	(2) ☐
Økonomistyring og budgetoverholdelse	(1) ☐	(2) ☐
Personale og ledelse	(1) ☐	(2) ☐
Information til forældre	(1) ☐	(2) ☐
Andet, skriv venligst:	(1) ☐	(2) ☐

Angiv venligst, hvorfor institutionen ikke har indført dokumentationskrav i tillæg til de statslige og kommunale dokumentationskrav

I nedenstående vil vi bede dig angive de dokumentationskrav, som institutionen selv har indført (skriv venligst kun ét dokumentationskrav pr. linje).

Hvilke hensyn ligger typisk til grund, når institutionen opstiller egne dokumentationskrav?

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Imødekomme et ønske fra forældrene	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Imødekomme et ønske fra forvaltningen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Imødekomme et ønske fra det politiske niveau	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Imødekomme et ønske fra det pædagogiske personale	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Håndtering af konkrete udfordringer i institutionen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Udvikling af den pædagogiske kvalitet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Samlet vurdering af dokumentationskravene på dagtilbudsområdet

Hvor mange timer arbejdede du i seneste arbejdsuge?

Hvis du tænker tilbage på den uge, hvor mange timer brugte du på dokumentationskrav?

Mener du, at dokumentationskravene samlet set højner kvaliteten i arbejdet, der hvor du er ansat?

- (1) ☐ I høj grad
 (2) ☐ I nogen grad
 (3) ☐ I mindre grad
 (4) ☐ Slet ikke
 (5) ☐ Ved ikke

Nedenfor er en række udsagn om anvendelse af dokumentationskrav generelt. Angiv venligst, i hvilken grad du er enig i udsagnene.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Dokumentationen bruges som oplysning til forældre	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Informationen bruges af dagtilbudslærerne i deres ledelse af det pædagogiske personale	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Informationen anvendes af det pædagogiske personale i deres udvikling af egen praksis	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen sætter fokus på udførelsen af målinger fremfor opfyldelse af faglig kvalitet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen indsamles, men anvendes sjældent	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Uddyb venligst dine svar, hvis nødvendigt:	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Vurdering af statslige dokumentationskrav

I nedenstående spørger vi til oplevelsen af en række statslige dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. I dit svar skal du tage afsæt i kravene, som de stilles i lovgivningen og ikke eventuelt supplerende krav fra kommune eller institution med relation til lovkravet. Du bedes angive, i hvilken grad du er enig i udsagnene i forhold til de enkelte dokumentationskrav.

Pædagogiske læreplaner - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Der stilles statsligt krav om, at der i alle dagtilbud udarbejdes en pædagogisk læreplan for aldersgruppen 0-2 og 3 år-skolestart. Læreplanen skal offentliggøres og evalueres mindst hvert andet år.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentation understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Sprogvurdering - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering, og at der gennemføres en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentation understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Børneattest - Børneattestloven (LBK 362)

Myndigheder, private dagtilbud og private pasningsordninger inden for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds ressource skal indhente børneattest.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentation understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Arbejdspladsvurdering - Arbejdsmiljøloven (LBK 1072)

Arbejdsgiveren skal sørge for, at der udarbejdes en skriftlig arbejdspladsvurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen under hensyntagen til arbejdets art, de arbejdsmetoder og arbejdsprocesser, der anvendes, samt virksomhedens størrelse og organisering.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentation understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Underrettningspligt - Serviceloven (LBK 1284)

Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentation understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Sygdomsopslag - Bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme (BEK 1515)

Opstår der under opholdet i institutionen/skolen tegn på smitsom sygdom hos et barn, skal hjemmet underrettes med henblik på hjemtagelse, og barnet skal om fornødent holdes adskilt fra de øvrige børn, indtil hjemtagelse finder sted. Forekomst af smitsomme sygdomme hos børn eller personale i daginstitutioner, der søges af 0-6-årige, bekendtgøres ved opslag.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentation understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

I hvilken grad mener du at nedenstående statslige krav er med til at højne kvaliteten på dagtilbudsområdet?

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Pædagogiske læreplaner	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Sprogvurdering af 3-årige	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Børneattest	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Arbejdspladsvurdering	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Underretningspligt	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Sygdomsopslag	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Vurdering af kommunale dokumentationskrav

I nedenstående spørger vi til oplevelsen af en række dokumentationskrav fra din kommune på dagtilbudsområdet. Du bedes angive, i hvilken grad du er enig med udsagnene i forhold til de enkelte dokumentationskrav.

Hvad er din vurdering af udviklingen i antallet af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet på følgende områder inden for de seneste 3 år?

HER INDSÆTTES DOKUMENTATIONSKRAVENE FOR DEN PÅGÆLDENDE KOMMUNE

Statslige dokumentationskrav

- (1) ☐ Antallet af statslige krav er uændret
 (2) ☐ Der er kommet færre statslige dokumentationskrav
 (3) ☐ Der er kommet flere statslige dokumentationskrav

Kommunale dokumentationskrav

- (1) ☐ Antallet af kommunale krav er uændret
 (2) ☐ Der er kommet færre kommunale dokumentationskrav
 (3) ☐ Der er kommet flere kommunale dokumentationskrav

Institutionsfastsatte dokumentationskrav

- (1) ☐ Antallet af institutionsfastsatte krav er uændret
 (2) ☐ Der er kommet færre institutionsfastsatte dokumentationskrav
 (3) ☐ Der er kommet flere institutionsfastsatte dokumentationskrav

Nedenfor er en række statslige og kommunale dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. Du bedes under timeforbrug angive, hvor meget tid du vil anslå, at du har brugt det seneste år på dokumentationskravet

Cirka timeforbrug

Pædagogiske læreplaner	_____
Sprogsvurdering af 3-årige	_____
Børneattest	_____
Arbejdspladsvurdering	_____
Underretningspligt	_____
Sygdomsopslag	_____
Forløbsbeskrivelser af Aktionslæring	_____
Arbejdet med Natur og science (lokalt politisk besluttet fokusområde)	_____
Sprogscreening af 3 og 5 årige børn	_____
Hvor meget tid har du brugt det seneste år på de dokumentationskrav, som dagtilbuddet selv har fastsat?	_____
Hvor meget tid har du det seneste år brugt på andre dokumentationskrav?	_____
Hvis du har brugt tid på andre dokumentationskrav, angiv venligst hvilke:	_____

Afslutningsvis er der en række spørgsmål om dit job

Hvad er din titel?

Angiv venligst, hvad der bedst beskriver din stilling

- (1) ☐ Jeg er leder for en enkelt institution
 (2) ☐ Jeg er leder for flere institutioner (områdeleder/distriktsleder)

Hvilken institutionstype er du leder for?

- (1) ☐ Integreret institution
 (2) ☐ Vuggestue
 (3) ☐ Børnehave

Hvilke(n) institutionstype(r) er du leder for? (Sæt gerne flere kryds)

- (1) ☐ Integreret institution
 (2) ☐ Vuggestue

(3) ☐ Børnehave

Hvornår blev du ansat i din nuværende stilling? (Angiv årstal)

Hvad er din uddannelse?

Hvilket år er du født? (Angiv årstal)

Tak for din besvarelse

Bilag 4 Spørgeskema til pædagoger

Velkommen til undersøgelsen.

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling har bedt KORA, Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning, om at undersøge dokumentationskrav på dagtilbudsområdet, og hvordan disse opleves på kommunalt niveau hos ledere og medarbejdere.

Besvarelsen af spørgeskemaet tager ca. 15 minutter. Dine svar vil blive behandlet anonymt, så det er ikke muligt for andre i kommunen eller i institutionen at se dit svar. Både du, din institution og kommune vil være anonym i den endelige rapport om undersøgelsen. Når vi spørger om hvilken institution, du er ansat i, er det alene for at kunne koble din besvarelse med kendetegn ved din institution.

Hvilken institution er du ansat i?

Når vi taler om dokumentationskrav i denne undersøgelse, så tænker vi på krav om at gennemføre vurderinger og målinger eller om systematiske beskrivelser af praksis. Det kan være af enten børnenes udvikling, af jeres pædagogiske praksis eller administrative krav. Vi tænker på dokumentation, der fastholder viden, og som enten anvendes her i institutionen eller som viderefremmes til forældre, den kommunale forvaltning eller andre.

Statslige dokumentationskrav

Nedenfor oplistes statslige dokumentationskrav på dagtilbudsområdet.

Pædagogiske læreplaner - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Der stilles statsligt krav om, at der i alle dagtilbud udarbejdes en pædagogisk læreplan for aldersgruppen 0-2 og 3 år-skolestart. Læreplanen skal offentliggøres og evalueres mindst hvert andet år.

Sprogvurdering - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering, og at der gennemføres en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud.

Børneattest - Børneattestloven (LBK 362)

Myndigheder, private dagtilbud og private pasningsordninger inden for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds ressource skal indhente børneattest.

Arbejdspladsvurdering - Arbejds miljøloven (LBK 1072)

Arbejdsgiveren skal sørge for, at der udarbejdes en skriftlig arbejdspladsvurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen under hensyntagen til arbejdets art, de arbejdsmetoder og arbejdsprocesser, der anvendes, samt virksomhedens størrelse og organisering.

Sygdomsopslag - Bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme (BEK 1515)

Opstår der under opholdet i institutionen/skolen tegn på smitsom sygdom hos et barn, skal hjemmet underrettes med henblik på hjemtagelse, og barnet skal om fornødent holdes adskilt fra de øvrige børn, indtil hjemtagelse finder sted. Forekomst af smitsomme sygdomme hos børn eller personale i daginstitutioner, der søges af 0-6-årige, bekendtgøres ved opslag.

Kommunale dokumentationskrav

Nedenfor oplistes DIN Kommunes dokumentationskrav på dagtilbudsområdet.

Samlet vurdering af dokumentationskravene på dagtilbudsområdet

Hvor mange timer arbejdede du i seneste arbejdsuge?

Hvis du tænker på den uge, hvor mange timer brugte du på dokumentationskrav?

Mener du, at dokumentationskravene samlet set højner kvaliteten i arbejdet, der hvor du er ansat?

- (1) ☐ I høj grad
 (2) ☐ I nogen grad
 (3) ☐ I mindre grad
 (4) ☐ Slet ikke
 (5) ☐ Ved ikke

Nedenfor er en række udsagn om anvendelse af dokumentationskrav generelt. Angiv venligst, i hvilken grad du er enig i udsagnene.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Dokumentation bruges som oplysning til forældre	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Informationen bruges af dagtilbudslederne i deres ledelse af det pædagogiske personale	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Informationen anvendes af det pædagogiske personale i deres udvikling af egen praksis	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen bruges til at udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen sætter fokus på udførelsen af målinger fremfor opfyldelse af faglig kvalitet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen indsamles men anvendes sjældent	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Uddyb venligst dine svar, hvis nødvendigt:	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Vurdering af statslige dokumentationskrav

I nedenstående spørger vi til oplevelsen af en række statslige dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. I dit svar skal du tage afsæt i kravene som de stilles i lovgivningen og ikke eventuelt supplerende krav fra kommune eller institution med relation til lovkravet. Du bedes angive, i hvilken grad du er enig med udsagnene i forhold til de enkelte dokumentationskrav.

Pædagogiske læreplaner - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Der stilles statsligt krav om, at der i alle dagtilbud udarbejdes en pædagogisk læreplan for aldersgruppen 0-2 og 3 år-skolestart. Læreplanen skal offentliggøres og evalueres mindst hvert andet år.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationskravet understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Sprog vurdering - Dagtilbudsloven (LBK 748)

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering, og at der gennemføres en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationskravet understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Børneattest - Børneattestloven (LBK 362)

Myndigheder, private dagtilbud og private pasningsordninger inden for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds ressource skal indhente børneattest.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationskravet understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Arbejdspladsvurdering - Arbejds miljøloven (LBK 1072)

Arbejdsgiveren skal sørge for, at der udarbejdes en skriftlig arbejdspladsvurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen under hensyntagen til arbejdets art, de arbejdsmetoder og arbejdsprocesser, der anvendes, samt virksomhedens størrelse og organisering.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationskravet understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Underretningspligt - Serviceloven (LBK 1284)

Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationskravet understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Sygdomsopslag - Bekendtgørelse om forholdsregler mod smitsomme sygdomme (BEK 1515)

Opstår der under opholdet i institutionen / skolen tegn på smitsom sygdom hos et barn, skal hjemmet underrettes med henblik på hjemtagelse, og barnet skal om fornødent holdes adskilt fra de øvrige børn, indtil hjemtagelse finder sted. Forekomst af smitsomme sygdomme hos børn eller personale i daginstitutioner, der søges af 0-6-årige, bekendtgøres ved opslag.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravet er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationskravet understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Vurdering af kommunale dokumentationskrav

I nedenstående spørger vi til oplevelsen af en række dokumentationskrav fra din kommune på dagtilbudsområdet. Du bedes angive, i hvilken grad du er enig med udsagnene i forhold til de enkelte dokumentationskrav.

Her følger en række spørgsmål om dokumentationskrav, som dit dagtilbud selv har opstillet.

Har dit dagtilbud selv opstillet dokumentationskrav?

- (1) ☐ Ja
(2) ☐ Nej

Nedenfor spørger vi til oplevelsen af dagtilbuddets egne dokumentationskrav. Vi vil bede dig foretage en generel vurdering af kravene.

	Helt uenig	Overvejende uenig	Hverken enig eller uenig	Overvejende enig	Helt enig	Ved ikke
Formålet med dokumentationskravene er tydeligt for mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationen er en kontrolforanstaltning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dokumentationskravene understøtter arbejdet med min kerneopgave	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Hvad er din vurdering af udviklingen i antallet af dokumentationskrav på dagtilbudsområdet på følgende områder indenfor de seneste 3 år?

Statslige dokumentationskrav

- (1) ☐ Antallet af statslige krav er uændret
(2) ☐ Der er kommet færre statslige dokumentationskrav
(3) ☐ Der er kommet flere statslige dokumentationskrav

Kommunale dokumentationskrav

- (1) ☐ Antallet af kommunale krav er uændret
(2) ☐ Der er kommet færre kommunale dokumentationskrav
(3) ☐ Der er kommet flere kommunale dokumentationskrav

Institutionsfastsatte dokumentationskrav

- (1) ☐ Antallet af institutionsfastsatte krav er uændret
(2) ☐ Der er kommet færre institutionsfastsatte dokumentationskrav
(3) ☐ Der er kommet flere institutionsfastsatte dokumentationskrav

Nedenfor er en række statslige og kommunale dokumentationskrav på dagtilbudsområdet. Du bedes under timeforbrug angive, hvor meget tid, du vil anslå, at du har brugt det seneste år på dokumentationskravet.

Cirka timeforbrug

Pædagogiske læreplaner	_____
Sprogvurdering af 3-årige	_____
Børneattest	_____
Arbejdspladsvurdering	_____
Underretningspligt	_____
Sygdomsopslag	_____
Forløbsbeskrivelser af Aktionslæring	_____
Arbejdet med Natur og science (lokalt politisk besluttet fokusområde)	_____
Sprogscreening af 3 og 5 årige børn	_____
Hvor meget tid har du brugt det seneste år på de dokumentationskrav, som dagtilbuddet selv har fastsat	_____
Hvor meget tid har du det seneste år brugt på andre dokumentationskrav	_____
Hvis du har brugt tid på andre dokumentationskrav, angiv venligst hvilke:	_____

Afslutningsvis er der en række spørgsmål om dit job.

Hvad er din stilling?

Hvornår blev du ansat i din nuværende stilling? (Angiv årstal)

Hvilken institutionstype er du ansat i?

- (1) ☐ Integreret institution
(2) ☐ Vuggestue
(3) ☐ Børnehave

Hvad er din uddannelse?

Hvilket år er du født? (Angiv årstal)

Tak for din besvarelse

Bilag 5 Kodenøgle til kodning af national lovgivning

Baggrund

- Løbenummer
- Navn/betegnelse for dokumentations-/proceskrav (fx læreplaner, børnemiljøvurderinger)
- Lov
- Årstal for ikrafttrædelse
- Bekendtgørelse
- Cirkulære
- Ressortministerium
- Hvilken institutionstype henvender den sig til?
 - o Vuggestue
 - o Børnehave
 - o Dagpleje
- Type af krav
 - o Procesregulering
 - o Dokumentationskrav
- Er det obligatorisk eller frivilligt?
- Er krav generelt eller specifikt rettet mod dagtilbudsområdet?
- Kort beskrivelse af kravet
 - o Indhold: Hvori består dokumentationskravet/procesreguleringen (fx udarbejdelse af læreplaner)?
 - o Er det primært beskrivende eller reflekterende/udviklende?
 - o Område: Hvad vedrører kravet?
 - Pædagogiske aktiviteter/indhold/afvikling
 - Administrative forhold
 - o Hvem skal foretage dokumentationen (kommune, institution, pædagoger)?
 - o Modtager: Hvem skal modtage dokumentationen?
 - o Hyppighed af dokumentationskrav/hvor ofte skal der dokumenteres?
 - o Begrundelse for dokumentationskrav
 - Er der angivet et tydeligt formål med kravet?
 - o Henvises der til evidens?
 - o Er der henvisning til koncepter (fx SMTTE)?

Bilag 6 Kodenøgle kvalitative interviews

Fokuspunkter

Processen i forbindelse med opfyldelse af dokumentationskrav

Er der bestemte aspekter ved opfyldelse af dokumentationskravene, som er tidskrævende?

Koblingen mellem dokumentationskrav, det pædagogiske arbejde og oplevet kvalitet i arbejdet

Hvad er det ved dokumentationskravene, som opleves understøttende/kontrollerende?

Opfattelse og anvendelse af dokumentationskrav på det politiske niveau i kommunen

Brugernes holdning og opfattelse af dokumentation samt koblingen til oplevet kvalitet af dag-tilbuddet.

Kodning – interview

1. Processer i forbindelse med opfyldelse af dokumentationskrav (hvem inddrages, rammer for arbejdet med dok krav

- Læreplaner
- Institutionens egne krav
- Generelt

2. Anvendelse af dokumentation

- Anvendelse i forhold til: - pædagogisk praksis/dagligdagen
- Anvendelse i forhold til: - Forvaltningen
- Anvendelse i forhold til: - Det politiske niveau
- Anvendelse i forhold til: – forældre
- Forskel mellem krav
- Anvendes til – forbedre kvaliteten
- Anvendes til – skabe legitimitet/vise hvad der foregår
- Anvendes til – politiske markeringer
- Anvendes til – ingen ting
- Forskel mellem krav

3. Tidsanvendelse

- Hvor meget tid anvendes
 - o Læreplaner
 - o Generelt
- Opfattelse af tidsforbruget
- Hvad tager tid
- Mulighed for at reducere tidsforbruget

4. Opfattelse af dokumentationskrav

- Læreplaner
- Generelt
- Kontrollerende/understøttende
 - o Særlige forhold som påvirker opfattelse af kontrollerende/understøttende

- Opmærksomhed på afsender
- Særlige forhold som påvirker opfattelsen af dok krav

5. Kvalitet

- Hvad er kvalitet i det pædagogiske arbejde
- Bidrager dok krav til kvaliteten i det pædagogiske arbejde

**Det Nationale Institut
for Kommuner og Regioners
Analyse og Forskning**

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00